

قال

بهار رمضان در بهشت رضوی

ویژه نامه نوروز ۱۴۰۴

با گفتاری منتشر نشده از مرحوم آیت الله العظمی لطف الله صافی گلپایگانی
و یادداشت هایی از آیات عظام و حجج اسلام احمد مروی، محمد جواد فاضل لنکرانی،
علیرضا اعرافی، سید ابوالفضل طباطبایی اشکذری، محمد مهدی ماندگاری، مسعود عالی،
علیرضا پناهیان، سید مجتبی نور مفیدی، محسن فقیهی و محمد امین پورامینی
به علاوه روایت هایی از اهالی حرم، گزارش هایی درباره ویژه برنامه های حرم مطهر رضوی
برای اقشار مختلف زائران، آداب زیارت، شعرها و نوشته های زائر کوچولو

امام رضا(ع) می‌فرماید: «کسی که مرا با شناخت حقم زیارت کند، خداوند گناه گذشته و آینده‌اش را می‌آمرزد»؛ «کسی که مرا در حال غربتم زیارت کند خداوند برای او پاداش ۱۰۰ هزار شهید می‌نویسد»؛ «هیچ مؤمنی نیست که مرا زیارت کند و قطره‌ای باران بر صورتش بخورد جز اینکه خداوند بدن او را بر آتش حرام گرداند»؛ «هیچ یک از دوستانم مرا با شناخت حقیقی من زیارت نمی‌کند جز اینکه من روز قیامت او را شفاعت می‌کنم».

مؤسسه فرهنگی قدس

مدیر مسئول روزنامه قدس:
علی‌جعفی

سرمدیر:

سیدمحسن اسدی

معاون سرمدیر:

یوسف‌بينا

تحریریه ویژه‌نامه:

فاطمه‌عامل نیک

مریم‌احمدی شیروان

زهرارنگنه

حمیده خلیل‌زاده

مسعودنوبی دوست

صفحه‌آرایی:

مصطفی شفیعی کدکنی

حمیدرضا خاکپور

ویرایش و انتخاب عکس:

مهدی جهانگیری

ویراستاران:

سعیده علیزاده

معصومه شریفی

اعظم زینلی

تکتم تقی‌نژاد

حسین عباس‌زاده

مسلم شیدایی

چاپ:

چاپخانه روزنامه قدس

نشانی روزنامه قدس:

مشهد، بولوار سجاده، نبش

سجاد یک

تلفن:

۰۵۱) ۳۷۶۶۲۵۸۷

پیامک:

۳۰۰۴۵۶۷

صندوق پستی:

۹۱۷۳۵ ۵۷۷

نشانی قدس آنلاین:

qudsonline.ir

روزه؛ تمرین مقاومت در برابر توفان‌های نفس

یادداشتی منتشر نشده از مرحوم آیت‌الله العظمی لطف‌الله صافی گلپایگانی

جنسی اعتنا نکند و آزاد زندگی نماید، خواهد توانست در مواقع دیگر نیز از شهوات نامشروع و آلوده‌دامانی، خود را حفظ کند.

بیشتر آلودگی‌ها و گرفتاری‌ها و سقوط در

سیاه‌چال‌های زندان‌ها برای همین است که آدمی نتوانسته برای مدت زمانی هر چند کم، خود را در برابر خشم و شهوت نگاه بدارد و شکیبایی پیشه کند.

روزه این حال و این وزن را به انسان می‌دهد که جنبش‌ها و یورش‌های نفسانی او را از این سو به آن سو پرتاب نکند.

روزه یار و مددکار و راهنمای ماست که هم بتوانیم هجومی را که از خارج به ما وارد می‌شود دفع کنیم و هم حملاتی را که از داخل ما را تهدید می‌کند، بشکنیم.

از این رو است که از روزه، به «صبر» تعبیر شده و آیه کریمه (وَاسْتَعِينُوا بِالصَّبْرِ وَالصَّلَاةِ) تفسیر به «روزه» گردیده است.

از اینجا معلوم می‌شود روزه در حصول صفت صبر، یک علت و عامل مهم است و به این دلیل است که از آن تعبیر به «صبر» می‌شود.

آری، بهترین تقویت‌کننده صبر و شکیبایی، «روزه» و برترین یاد خدا «نماز» است که هر کس از این دو یار قوی کمک بگیرد، بی‌شک بر حوادث، مصائب، هوای نفس و تمایلات شیطانی پیروز می‌شود.

انسان برای تسلط بر غرایز و برقراری نظم و ترتیب در اعمال آن و حفظ اعتدال و هماهنگ کردن تمایلات و رهبری آن‌ها، محتاج به صبر و شکیبایی است که یورش‌های این غرایز از قبیل حسد، شهوت، حبّ جاه، میل به غذا و یورش‌های دیگر او را از پا درنیارند و در او اختلال ایجاد نکند. این یورش‌ها بسیار خطرناک و ضربه‌زننده هستند و اقطاع نفس و دفع این یورش‌ها، با تسلیم شدن و ترک مقاومت کردن و آتش‌پس دادن در برابر آن‌ها امکان‌پذیر نیست و این امیال و خواسته‌های نفس، بیرون از حد و حصر است.

اگر نفس از تسلط بر این غرایز بازداشته شد و عقل آن‌ها را تحت فرمان قرار داد، انسان به سوی کمال می‌رود و اگر به خود واگذار شدند مانند طفل شیرخواری که اگر او را از شیر بازنگیرند، به همان حال بزرگ می‌شود، این غرایز نیز در مسیر غیرعقلانی رشد یافته و قوّت سرکشی خود را افزون می‌سازند.

النَّفْسُ كَالطُّفْلِ إِنْ تُهْمِلَهُ شَبَّ عَلَى حَبِّ الرِّضَاعِ وَإِنْ تُفْطِمَهُ يَنْقِطِمُ كَمْ حَسَنَتْ لَذَّةَ لِلْمَرْءِ قَائِلَةً

مِنْ حَيْثُ لَمْ يَدْرْ أَنَّ السَّمَّ فِي الدَّسَمِ وَخَالِيفَ النَّفْسِ وَالشَّيْطَانِ وَأَعْصِمَا وَإِنْ هُمَا مَحْضَاكَ النَّصْحُ فَاتَّهَمُ

یکی از فواید روزه همین است که برای این پیکار داخلی، انسان را آماده می‌سازد و نیروی شکیبایی او را زیاد می‌کند.

مگر روزه، ترک شهوات، غذا و خوردنی‌های لذیذ و آشامیدنی‌های گوارا و خودداری از اعمال غرایز نیست؟

فردی که توانست یک ماه و هر روز تقریباً ۱۳ ساعت غذا نخورد، تشنگی را تحمل کند، به غریزه

بشر در زندگی و در راه تکامل و ترقی باید با سختی‌ها و دشواری‌ها دست و پنجه نرم کند و رنج‌ها و زحماتی را در این راه متحمل شود

تا به سرمنز مقصود برسد و اگر بر این دشواری‌ها پیروز نشود و گردنه‌های صعب العبور زندگی را پشت سر نگذارد، به مقام کمال انسانیت واصل نخواهد شد.

خطرات و سختی‌ها، بشر را آزموده، پخته و خالص می‌سازد به شرط آنکه بتواند با شکیبایی و صبر با آن‌ها روبه‌رو شود و از میدان به در نرود.

اسلام عزیز برای گذر از سختی‌ها و تمرین صبر و استقامت در برابر مشکلات، برنامه‌هایی عالی پیشنهاد داده که یکی از مهم‌ترین آن‌ها «روزه» است.

روزه، انسان را به صبر و تحمل عادت می‌دهد و به روح او نیرومندی و مقاومت خاصی می‌بخشد که در برابر حوادث و ناملازمات عقب‌نشینی نکند و به سوی اهداف عالی پیش برود.

از سوی دیگر، در وجود انسان احساسات و غرایز متضادی است که باید آدمی بر همه آن‌ها مسلط باشد و در عین حالی که آن غرایز را به نحو معقول و مشروع ارضا می‌کند، بر کارشان نیز نظارت کند.

این غرایز اگر به طور صحیح رهبری نشود، برای انسان دردسرهای فراوانی ایجاد کرده و باطن او را از توفان‌های نگرانی و وحشت و اضطراب پر می‌سازد و زندگی را بر او تلخ و ناهنجار و مالا مال از عذاب و خطا می‌کند ولی اگر به طور خردپسند و در لوای راهنمایی دین و قرآن هدایت شوند، باعث رستگاری و سعادت شده و فرد را به صفات عالی انسانی آراسته می‌سازد.

پذیرایی از زائران و مجاوران روزه‌دار در بارگاه مطهر رضوی

افطار سر سفره حضرت علیه السلام

ماه رمضان، ماه ضیافت الهی، فرصتی مغتنم برای اطعام روزه‌داران و گسترش سفره‌های مهربانی است. در این ماه پرفیض، آستان قدس رضوی با تأسی از سیره امام رئوف (ع)، سفره‌های افطاری را در حرم مطهر رضوی و خارج از آن برای زائران و مجاوران پهن می‌کند. این اقدام خداپسندانه نمادی از همدلی و همبستگی مؤمنان در ماه مبارک رمضان است.

■ افطار بفرمایید حرم!

در طول ماه رمضان هر روز هزاران زائر و مجاور در حرم مطهر رضوی میهمان سفره‌های افطاری آستان قدس رضوی می‌شوند. این سفره‌ها با تنوع غذایی مناسب و با رعایت اصول بهداشتی، پذیرایی روزه‌داران از اقصای نقاط کشور و جهان است. مطابق پیش‌بینی‌های صورت گرفته، در طول این ماه از بیش از ۴ میلیون و ۲۰۰ هزار نفر پذیرایی به عمل می‌آید.

سفره‌های افطاری آستان قدس رضوی نه تنها مکانی برای صرف افطار، بلکه محلی برای بهره‌مندی یکسان همه میهمانان حرم مطهر از غذای متبرک حضرت (ع) است؛ چراکه در این سفره‌ها، زائران و مجاوران از هر قشر و طبقه‌ای در کنار یکدیگر می‌نشینند و با هم افطار می‌کنند. این برنامه‌های افطار شامل پذیرایی از زائران در وعده افطار در مهمانسراهای حرم مطهر امام رضا (ع)، طرح «ضیافت اکرام رضوی» برای دعوت و پذیرایی از مجاوران مشهدی به سفره‌های افطار در حرم مطهر امام هشتم (ع) و توزیع وعده افطاری سبک در لحظه اذان مغرب و عشاء در حرم منور امام رضا (ع) میان نمازگزاران است. همچنین با دستور تولید معزز آستان قدس رضوی در هر شب ماه مبارک رمضان، ۲ هزار بسته افطاری در مناطق توانگر و برخوردار شهر مشهد و... نیز توزیع می‌شود. علاوه بر این با ۴ هزار بسته در چایخانه‌های حرم مطهر نیز از زائران پذیرایی خواهد شد.

■ پذیرایی از زائران در همه مناسبت‌های ماه مبارک

همزمان با شب ولادت باسعادت کریم اهل بیت (ع) حضرت امام حسن مجتبی (ع) نیز برنامه ویژه‌ای برای پذیرایی گسترده از زائران و مجاوران تدارک دیده شده است. توزیع صبحانه روز عید سعید فطر دیگر پذیرایی از میهمانان حضرت رضا (ع) بوده که با مراسم ویژه‌ای همراه است.

افطاری روزه‌اولی‌ها نیز دیگر پذیرایی این ایام است که همراه با برنامه‌ای در قالب مسابقه یا پویش با حضور تازه‌مکلفین دختر یا پسری که از ماه رمضان گذشته تا ابتدای ماه رمضان امسال برای برگزاری جشن تکلیف میهمان حرم مطهر بوده‌اند، اجرایی می‌شود. در این برنامه حدود هزار نفر از روزه‌اولی‌ها میهمان سفره حضرت می‌شوند.

■ سفره‌های افطاری که بیرون از حرم منور پهن می‌شوند

علاوه بر این، آستان قدس رضوی با همکاری نهادهای مردمی و خیران، سفره‌های افطاری دیگری را نیز در مناطق محروم و کم‌برخوردار برپا می‌کند. این نهاد با برگزاری این برنامه‌ها تلاش می‌کند در ماه مبارک رمضان، فضایی معنوی و پر از همدلی را برای زائران و مجاوران ایجاد و با اطعام نیازمندان به ترویج فرهنگ انفاق و نیکوکاری کمک کند. توزیع بسته‌های افطاری در مناطق کم‌برخوردار مشهد با همکاری ائمه جماعات و مساجد حاشیه شهر مشهد در ماه رمضان از جمله این برنامه‌هاست.

کمک و مساعدت آستان قدس رضوی به موکب‌ها و گروه‌های مردمی که برای ارائه خدمات پذیرایی به زائران در اطراف حرم مطهر امام رضا (ع) مستقر شده‌اند نیز دیگر اقدام این نهاد در این زمینه است.

زیارت متعالی؛ فرصتی برای درک عمیق‌تر معارف اهل بیت علیهم السلام

آیت‌الله احمد مروی

هنرهای همچون آینه‌کاری، کاشی‌کاری، معماری، خوش‌نویسی، شعر و سایر شاخه‌های هنری در آن تجلی یافته است. در طول تاریخ هنرمندان نسبت به این مکان شریف احساس مسئولیت ویژه‌ای داشته‌اند و آن را بهترین و مناسب‌ترین محل برای ارائه هنر خود می‌دانستند که این جریان خلق هنر و ابراز ارادت هنرمندان از طریق آثار هنری در این بارگاه مقدس باید حفظ شود و تداوم یابد. هنری که از قدرتمندترین ابزارها برای تبلیغ و ترویج معارف دینی و اخلاق اسلامی است و حرم مطهر رضوی نیز بستر مناسبی برای حضور هنرمندان در رشته‌های مختلف هنری است که البته این ظرفیت عظیم آن‌گونه که شایسته و بایسته است، مورد توجه قرار نگرفته و کمتر به آن پرداخته شده است. تقویت ارتباط هنرمندان با دستگاه حضرت رضا (ع) می‌تواند نقش مهمی در رشد و ارتقای فرهنگ دینی جامعه ایفا کند. هنر توانایی انتقال مفاهیم دینی را به شیوه‌ای جذاب برای عموم مردم دارد. از این رو، گسترش این ارتباط می‌تواند در ترویج آموزه‌های اسلامی و اخلاقی و ارتقای آگاهی دینی در سطح جامعه تأثیر درخور توجهی داشته باشد.

آستان قدس رضوی خانه عالم آل محمد (ص) است و باید جلوه عالمیت آن حضرت در حرم مطهر رضوی ظهور و بروز داشته باشد. برگزاری برنامه‌های علمی دانشجویی و دانش‌آموزی در حرم مطهر رضوی نیز نوعی زیارت و کار معرفتی است.

حضرت رضا (ع) در زمان خود پیشوای علمی جامعه بود و با معارف و کلام نورانی خود، میراث معنوی گرانبهایی برای جهان تشیع به جا گذاشت که همواره می‌توان از آن برای تحصیل دانش روز بهره برد. دانشگاه‌ها و مراکز علمی نیز در راستای تبعیت از روش این امام همام باید همچون ایشان پیشگام در علم و تفکر باشند، به تحلیل مسائل روز بپردازند و نقشه‌های راه آینده را ارائه دهند.

طلاب، دانشجویان و استادان حوزه و دانشگاه با نگاهی پژوهشگرانه به «زیارت» می‌توانند به ابعاد مختلف این فریضه الهی بپردازند و برای تحقق زیارت متعالی راهکار ارائه دهند. هدف این است که برای هر زائری که به مشهدالرضا (ع) مشرف می‌شود، زیارت به فرصتی برای رسیدن به معرفت تبدیل شود. بارگاه نورانی امام رضا (ع) باید به کانونی تبدیل شود که در آن زائران ضمن زیارت، به درک بهتر و عمیق‌تری از معارف اهل بیت (ع) و شناخت امام معصوم (ع) دست یابند.

بارگاه قدس رضوی جایگاهی معمولی نیست؛ این حرم مطهر خانه ولی خدا و محل رفت‌وآمد ملائکه است و میلیاردها انسان از جمله بسیاری از علمای برجسته و بزرگان دین آرزوی خدمت در این

صحن و سرای قدسی را داشته‌اند اما این توفیق برایشان حاصل نشده است.

امام رضا (ع) فراتر از آن است که در یک مکان جغرافیایی خاص یا در زمان و مکانی محدود جای گیرد. امامان معصوم (ع) فراتر از تمامی محدودیت‌ها، در تمام زمان‌ها و مکان‌ها، حضوری دائم و همیشگی دارند. کسانی که توفیق خدمت در کنار مضع شریف امام رضا (ع) را پیدا می‌کنند، از نعمتی عظیم برخوردارند، اما آیا کسانی که از توفیق همجواری محروم‌اند، از خادمی حضرت نیز دورند؟ قطعاً خیر. هر کجا فردی خدمتی مؤمنانه، خالصانه و در جهت رضایت حضرت رضا (ع) انجام دهد، حتی در دورترین نقاط جهان، عمل او مصداق خادمی آن حضرت است.

«زیارت» بر ارتقای فرهنگ دینی مردم و انسجام و امنیت ملی تأثیرگذار است، آثار تربیتی فراوانی برای زائران دارد و موجب آرامش و رشد معنوی، اخلاقی و روحی آن‌ها می‌شود. این امر مهم همچنین تأثیر بسیاری بر رشد دینداری اجتماعی و معنابخشی به زندگی انسان مدرن دارد. بنابراین باید قدر نعمت بی‌بدیل مضع شریف رضوی و زیارت این آستان مقدس را دانست و به عنوان مقوله‌ای ملی و بین‌المللی به آن نگاه کرد.

نام مبارک حضرت رضا (ع) حلقه وصل بسیار خوبی برای حفظ ارتباط هموطنان خارج‌نشین با کشور و دستگاه اهل بیت (ع) است؛ چند میلیون ایرانی در خارج از کشور زندگی می‌کنند که فرزندان این ملت هستند و دستگاه حضرت رضا (ع) ظرفیت بسیار بالایی دارد که بتواند بستر ارتباطات آنان با مذهب و ایران را حفظ کند. همچنین حضور سالانه میلیون‌ها زائر خارجی از کشورهای مختلف، به‌ویژه عراق و پاکستان، در حرم مطهر رضوی، ظرفیت عظیمی است که باید به آن توجه ویژه‌ای داشت و با برنامه‌ریزی‌های مناسب از این ظرفیت در جهت تقویت روابط فرهنگی و دینی میان کشورهای مختلف و توسعه فعالیت‌های هنری و فرهنگی بهره‌برداری کرد.

حرم مطهر رضوی مملو از آثار هنری فاخر است که

رمضان و سه تجلی رحمت الهی؛ روزه، قرآن و شب قدر

حجت الاسلام والمسلمین مسعود عالی

رنق رمضان

اللهم
سرزقنی
فی رحمت
الایتام

خدایا مهربانی
با یتیمان را
روزی ام کن

ماه مبارک رمضان فرصتی استثنایی برای درک نزدیکی به خداست. امام سجاده (ع) در دعای این ماه به سه هدیه بزرگ الهی اشاره می‌کنند که هر یک دریچه‌ای به سوی رحمت بی‌پایان پروردگار است: «روزه»، «نزل قرآن» و «شب قدر». این سه موهبت نه تنها ستون‌های معنوی این ماه‌اند، بلکه هر کدام تجلی‌ای از ذات پاک خداوند و راهی برای شناخت بیشتر او هستند.

■ روزه؛ ریاضت جان برای تجلی صفات الهی

روزه تنها امتناع از خوردن و آشامیدن نیست؛ این هدیه، تمرینی است برای تسلط بر نفس و تقویت تقوا. روزه‌دار با ترک حلال‌ها آماده می‌شود از حرام‌ها بپرهیزد و جان‌ش را برای پذیرش انوار الهی پاک کند. امام سجاده (ع) روزه را نعمتی می‌داند که انسان را از اسارت شهوات رها کرده و قلب را برای انس با قرآن و درک شب قدر آماده می‌کند. روزه، آینه‌ای است که در آن، صفاتی همچون صبر، اخلاص و رضا تجلی می‌یابند؛ صفاتی که از اسمای الهی سرچشمه می‌گیرند.

■ قرآن؛ تجلی ذات خداوند در کلام

خداوند ماه رمضان را با نزول قرآن گرامی داشته و می‌فرماید: «شَهْرُ رَمَضَانَ الَّذِي أُنْزِلَ فِيهِ الْقُرْآنُ». فضیلت اصلی این ماه، به نزول این کتاب آسمانی است.

اما بهره‌مندی از قرآن، تنها با تلاوت آیاتش حاصل نمی‌شود، بلکه نیاز به «معرفت» دارد. هر چه شناخت انسان از قرآن عمیق‌تر باشد، بهره‌اش از این موهبت افزون‌تر می‌شود.

قرآن کلام خداست و کلام هر کسی، تجلی شخصیت او است. پس قرآن آینه‌ای است که تمام اسما و صفات الهی را نمایان می‌کند.

همان صفاتی که در دعای جوشن کبیر می‌خوانیم مانند علیم، خبیر، قدیر، رحیم، کریم و...

امیرالمؤمنین (ع) در خطبه ۱۴۷ نهج البلاغه تأکید می‌کند: «خداوند در کتابش برای مردم تجلی کرده، بی‌آنکه او را ببینند».

این یعنی قرآن جلوه‌گاه نام‌های پنهان خداست؛ حقیقتی چنان عظیم که کوه‌ها از تحمل آن ناتوان‌اند. قرآن جام جهان‌نمایی است که رحمت، حکمت و جمال الهی را در هر آیه‌اش بازمی‌تاباند.

■ شب قدر؛ اوج تجلی رحمت در یک شب

شب قدر، سومین هدیه رمضان است؛ شبی که تقدیر هستی رقم می‌خورد و فرشتگان، رحمت خدا را در زمین جاری می‌کنند. این شب، نماد نزدیکی بی‌کران خدا به بندگانش است. در این شب، قرآن - که خود تجلی خداوند است - به‌طور کامل نازل شد تا پیوندی ناگسستنی میان زمین و عرش برقرار کند. شب قدر فرصتی است برای درک آن «تجلی خاص» الهی که تنها در سایه سکوت، عبادت و تضرع قابل دریافت است.

■ رمضان؛ ماه آشنایی با خدا

این سه نعمت، حلقه‌های به هم پیوسته‌ای هستند که هدف نهایی‌شان شناخت پروردگار است. روزه، جان را برای پذیرش قرآن مهیا می‌کند و قرآن، انسان را به شب قدر می‌رساند؛ شبی که اوج انس با خداست.

رمضان ماهی است که خداوند در آن، خود را در آینه روزه، قرآن و شب قدر نشان می‌دهد. اگر روزه را با تقوا، قرآن را با معرفت و شب قدر را با بیداری دریابیم، آن‌گاه رمضان برایمان «ماه تجلی» خواهد شد؛ تجلی رحمتی که جان را از ظلمت جهل به نور معرفت می‌کشاند.

خودتان می‌دانید با زائران

فاحا آفاق! روزی که مرتضی رفت، فرنگیس با او شرط کرد؛ حالا که رفتنی شدی حتی به خوابم هم برنگرد. او هم توی همه ۱۵ سالی که رفته بود، خیلی خوب نقش فرزند ناخلف بی‌وفا را بازی کرد و یک بار هم زنگ نزد و نیامد تا اینکه درست شب اول دی ماه آمد به خوابش. بچه شده بود انگار. توی حرم وسط شلوغی دور خودش می‌چرخید. عین همان وقت‌ها که دوتایی می‌رفتند زیارت. حالش خوب نبود اما، گم شده بود طفلک. فرنگیس ماتش برد، بعید بود توی بچگی یک بار هم دستش را رها کرده باشد، حالا چطور گم شده بود؟ بچه این قدر گریه کرده بود که صدایش

در نمی‌آمد. زائرهای دورش را گرفته بودند.

زبان‌ش می‌گرفت و حرف‌هایش واضح نبود. گفت چرا این طور شده بچه‌ام. دلش سوخت. دوست داشت برود جلو و بغلش کند اما نمی‌توانست. هنوز با او قهر بود. یک نگاهی کرد به گنبد که این چه کاری است آقا؟ من این بچه را عاق کرده بودم، حقش بود. خودتان می‌دانید با زائران. خواست رویش را برگرداند و برود که از خواب پرید. نماز صبح بود. تا ظهر با خودش کلنجار رفت. هی صورت بچه‌توی حرم آمد مقابل چشمش. دلش آشوب شد. گفت ببین آقا با من چکار می‌کنی؟ مهری را صدا زد که بیا برویم حرم، یک کاری دارم. رسیدند صحن کهنه، گفت نمره مرتضی را بگیر، می‌دانم ازش خبر داری.

نگاهی به رعایت حقوق دیگران در آداب زیارت ادب در پیشگاه امام (علیه السلام)

اقامه نمازهای یومیه، قضا و مستحب در ماه مبارک رمضان در حرم مطهر رضوی صف به صف رو به قبله

زهرا زنگنه | ماه مبارک رمضان، ماه نزول آیات الهی، فرصتی بی بدیل برای تقرب به خداوند متعال و پالایش روح و جان است. در این ماه پرفضیلت، حرم مطهر رضوی، قبله دل های مؤمنان، میزبان خیل عظیم زائرانی است که از سراسر جهان برای بهره‌مندی از برکات این ماه عزیز و زیارت بارگاه ملکوتی امام رضا (ع) به مشهد مقدس مشرف می‌شوند و یکی از جلوه‌های بی نظیر حضور آنان صفوف نمازی است که در صحن‌ها و رواق‌های مختلف چشم‌نوازی می‌کند.

در این ماه مبارک حرم مطهر امام رضا (ع) به میعادگاه عاشقان و دلدادگان حضرت (ع) تبدیل می‌شود. زائرانی که از دور و نزدیک با قلبی مملو از عشق و اشتیاق به این مکان مقدس مشرف می‌شوند تا در جوار بارگاه ملکوتی امام هشتم (ع) از فیوضات این ماه پرفضیلت بهره‌مند شوند.

یکی از برجسته‌ترین جلوه‌های معنوی ماه رمضان در حرم مطهر رضوی، اقامه نمازهای یومیه به جماعت است. در این ایام، صحن‌ها و رواق‌های حرم منور شاهد حضور پرشور زائرانی است که در صفوفی منظم و متحد به نماز می‌ایستند. نوای ملکوتی اذان و طنین دلنشین آیات قرآن، فضایی روحانی و معنوی را در حرم مطهر ایجاد می‌کند و دل‌های مؤمنان را به سوی آسمان‌ها پرواز می‌دهد. این لحظات ناب فرصتی است برای راز و نیاز با معبود یکتا و کسب آرامش در جوار امام رئوف (ع).

صحن‌ها، شبستان‌ها، رواق‌های حرم مطهر، مسجد ملاهاشم و مسجد صدیقی‌ها مکان‌هایی هستند که در اماکن متبرکه حرم مطهر در سه نوبت نماز جماعت در آن‌ها اقامه می‌شود. برگزاری این نمازهای یومیه پنج‌گانه به جماعت ۵۵ امام جماعت از حوزه و دانشگاه و با حضور ۶۵۰ نوجوان مکبر و ۴۰۰ نفر از نیروهای انتظامات نماز در هر نوبت است.

دیگر برنامه‌های اداره نماز معاونت تبلیغات اسلامی حرم مطهر رضوی، برپایی کرسی مشاوره و تصحیح قرائت نماز هر روز پیش و پس از نماز ظهر در شبستان نهانندی و «نماز؛ نماد قدرت، عامل تمدن‌ساز» حدوداً ۴۰ دقیقه پیش از اذان مغرب در همین مکان است. برگزاری گفت‌وگو «نماز و نسل نو» پس از نماز ظهر و عصر در شبستان نهانندی و بیان کوتاه مفاهیم نهج البلاغه و احکام بین نمازها نیز بخش بعدی برنامه‌های این اداره در ماه مبارک رمضان است. نماز یکی از اعمال عبادی است که به خصوص در ماه برکت و رحمت الهی، دل‌های مؤمنان را به سوی بندگی و نیایش رهنمون می‌سازد. بسیاری از روزه‌داران در این ماه علاوه بر تلاوت قرآن و قرائت ادعیه و آمده، به اقامه نمازهای مستحبی و قضا نیز می‌پردازند.

حضور در نمازهای جماعت حرم مطهر رضوی، تجربه‌ای بی نظیر و فراموش نشدنی است. زائران در این جمع عظیم، احساس همبستگی و همدلی را تجربه می‌کنند و با قلبی آکنده از ایمان، به دعا و نیایش می‌پردازند و چه زیباست که انجام این فریضه‌های عبادی مستحب و واجب نیز به صورت جماعت باشد.

از همین رو اداره نماز معاونت تبلیغات اسلامی حرم مطهر رضوی برنامه‌ریزی‌هایی را انجام داده تا نماز قضا نیز در سه نوبت به صورت جماعت در اماکن متبرکه اقامه شود. نخستین نوبت اقامه یک شبانه‌روز نماز قضا در حرم مطهر ساعت ۳:۳۰ صبح در دارالتفسیر مقبره شیخ طبرسی است. دومین نوبت پس از نماز عصر در شبستان نهانندی اقامه می‌شود و زمان برگزاری سومین نوبت اقامه یک شبانه‌روز نماز قضا نیز پس از مراسم شب‌های قدر در ایوان مقصوره مسجد جامع گوهرشاد است.

دیگر برنامه برگزاری نماز جماعت در حرم مطهر رضوی نیز اقامه نماز استغاثه در پنجشنبه هر هفته یک ساعت پیش از اذان مغرب در شبستان نهانندی است.

■ خدمت به دوستان امام (ع)

کسانی که به زیارت امام رضا (ع) می‌روند، دوستداران و میهمانان امام و مورد توجه و لطف ایشان هستند؛ برای همین است احترام گذاشتن و خدمت کردن به آن‌ها، احترام و خدمت به امام (ع) است.

در مورد امام خمینی (ره) نقل شده در دوره جوانی همراه چند نفر از دوستان خود به زیارت حضرت رضا (ع) رفته بودند. وقتی همه با هم به زیارت می‌رفتند، امام (ره) زودتر از دیگران به محل سکونت بازمی‌گشت و امکانات پذیرایی از همراهان خود را فراهم می‌کرد. روزی یکی از همراهان پرسید: حیف نیست به خاطر دوستان و پذیرایی از آنان دعا و زیارت را مختصر می‌کنید؟ امام (ره) پاسخ داد: ثواب این کار از زیارت و دعا کمتر نیست.

(مردان علم در میدان عمل، ج ۷، ص ۱۷۰)

■ رعایت حقوق زائران امام (ع)

یکی از آداب زیارت، رعایت حقوق دیگران است. با توجه به این نکته، خوب است هنگام زیارت حواسمان به اطرافیانمان باشد. این امر در زمان شلوغی اماکن متبرک اهمیت بیشتری دارد. گاه بدون اینکه بخواهیم، هنگام زیارت پای دیگران را لگد کرده یا به کسی تنه می‌زنیم، همه این رفتارها هرچند سهوی باشند اما می‌توانند موجب آزار دیگران شده و بر زیارت خود ما نیز تأثیر بگذارند. توجه به حق الناس پیش از زیارت امری است که در روایات ما به آن پرداخته شده است.

شخصی به نام «ابو ثمامه» می‌گوید: به امام باقر (ع) عرض کردم: می‌خواهم به مکه و مدینه [برای انجام مراسم حج] مسافرت کنم، ولی بر گردنم قرض است؛ آیا می‌توانم پیش از ادای قرض به این مسافرت اقدام کنم؟ آن حضرت پاسخ داد: بازگرد و بدهکاری خود را به صاحبش رد کن و متوجه باش با خدا [و رسول خدا (ص)] به گونه‌ای ملاقات کن که دینی بر گردنت نباشد؛ چرا که مؤمن، خیانت [به امانت و دین] نمی‌کند.

(آموزه‌های اخلاقی- رفتاری امامان شیعه، ص ۵۷)

آزاده خلیلی | بیشتر ماز زیارت را ارتباطی

میان زائر و امام می‌بینیم و در این راه معمولاً متوجه سایر زائران و افرادی که هنگام زیارت با آن‌ها برخورد کرده و روبه‌رو می‌شویم، نیستیم.

این در حالی است که زیارت یک معصوم (ع) بدون ملاقات و روبه‌رو شدن با سایر زائران و همچنین خادمان حرم امامان ممکن نیست. به همین دلیل نمی‌توان زیارت را یک ارتباط خصوصی و فردی صرف دانست و تصور کرد دیگران در آن سهمی ندارند.

بلکه بنا به گفته علما و بزرگان دین، بخشی از آداب زیارت امام (ع)، به احترام و توجه به دیگران و رعایت حقوق آن‌ها اختصاص دارد. این امر مشخص می‌کند هنگام زیارت و دیدار امام نمی‌توانیم اطرافیان خود را نادیده بگیریم.

بنا بر این توضیح خوب است برای داشتن زیارتی کامل و با کیفیت مطلوب‌تر به آداب برخورد با سایر زائران و همچنین اطرافیانمان توجه کنیم. در میان آداب متعدد زیارت که در کتاب‌های فقهی و اخلاقی آمده، آدابی توسط شهید اول در کتاب دروس نقل شده که می‌توان گفت از جامع‌ترین آداب زیارت است و در آن تقریباً به همه جوانب زیارت توجه شده است.

این آداب ۱۴ نکته دارد که برخی از نکات آن در مورد توجه به اطرافیان، خادمان حرم و همچنین توجه به سایر مردم است.

■ احترام به خادمان امام (ع)

شهید اول پس از ذکر آداب زیارت که متوجه معصوم (ع) و مرقد ایشان است، در نکته دهم از آداب زیارت آورده: «به نگهبانان و خادمان حرم احسان و احترام کردن». امامان ما هیچ‌گاه در برابر لطف و خدمت دیگران به خود و دوستدارانشان بی‌تفاوت نبودند و آن‌ها را مورد احترام قرار می‌دادند.

خوب است ما هم به کسانی که به امام و دوستداران امام خدمت می‌کنند، احترام بگذاریم.

گشت و گذاری در حریم حضرت دوست

به سوی خود جذب می‌کند. در کنار صحن‌ها و رواق‌های باشکوه، اماکن خاصی وجود دارند که تجربه‌ای متفاوت و به یاد ماندنی را برای زائران رقم می‌زنند.

و فرهنگ اسلامی است. این بارگاه ملکوتی فراتر از یک مکان زیارتی، مجموعه‌ای بی‌نظیر از اماکن دیدنی و فرهنگی را در دل خود جای داده و هر ساله میلیون‌ها زائر را از سراسر جهان

زهرآزنگه | حرم مطهر رضوی نه تنها مأمن دل‌های بی‌قرار و قبله عاشقان، بلکه گنجینه‌ای ارزشمند از تاریخ، هنر

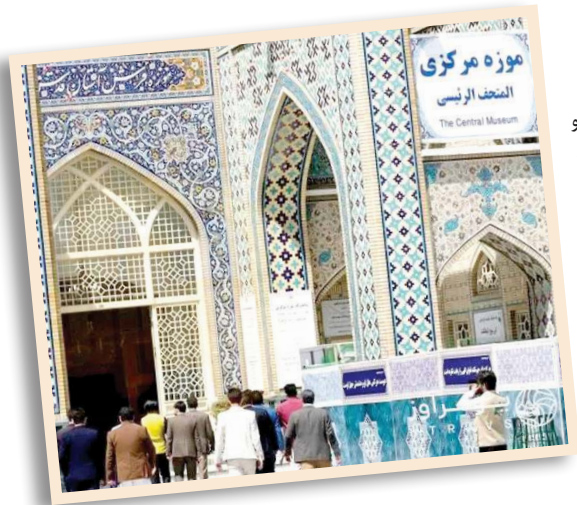

رنگ رمضان

اللهم
اجعلني
فيهم
المتوكلين
عليك

خدایا در
این ماه، مرا از
توکل‌کنندگان به
خودت قرار بده

موزه‌ها و گنجینه‌ها

موزه‌های آستان قدس رضوی گنجینه‌ای نفیس از آثار تاریخی، هنری و فرهنگی را در خود جای داده‌اند. از نفایس قرآنی و نسخ خطی ارزشمند گرفته تا آثار هنری بی‌بدیل و هدایای نفیس هر کدام داستانی از تاریخ و فرهنگ این سرزمین کهن و حتی سایر ممالک را روایت می‌کنند.

بازدید از این موزه‌ها فرصتی است برای آشنایی با تاریخ غنی حرم مطهر و درک عمیق‌تر از هنر و فرهنگ ایرانی اسلامی.

گنجینه‌هایی مانند تاریخ حرم مطهر، علوم و فنون (شامل نجوم، ساعت، اسلحه، ظروف و مدال)، تمبر، اسکناس و سکه، صدف و جانوران دریایی، هنرهای تجسمی و همچنین موزه آثار استاد فرشچیان و موزه فرش در موزه مرکزی و موزه قرآن و نفایس و موزه هدایای رهبری در صحن کوثر و موزه مردم‌شناسی در جوار حرم مطهر همه روزه به جز عید نوروز آماده بازدید علاقه‌مندان هستند.

مسجد جامع گوهرشاد

مساجد زیادی مانند مسجد گوهرشاد مشهد، مسجد کبود تبریز، مدرسه خرگرد خراسان و مسجد جامع تیمور در دوران حکومت تیموریان در شهرهای مختلف تحت قلمرو آنان بنا شد که مسجد گوهرشاد مشهد مانند نگینی فیروزه‌ای در

میان آن‌ها خودنمایی می‌کند.

بزرگ‌ترین مسجد در جوار حرم مطهر در سال ۸۲۱ هجری قمری به دستور شاهرخ تیموری و به همت همسرش گوهرشاد بانو ساخته شده است. این بانوی مسلمان در آن زمان موقوفات ارزشمندی را نیز برای اداره امور مسجد در آینده به جا گذاشته است. قوام‌الدین شیرازی هم که معروف‌ترین معمار وقت بوده، کلاف پرشکوه مسجد را در طول ۱۲ سال در هم تنیده است. طراحی و ساخت گنبد بزرگ فیروزه‌ای و دو مناره زیبای این مسجد و همچنین یک صحن، هفت شبستان و چهار ایوان آن که مهم‌ترین آن‌ها ایوان مقصوره است، چشمان زائران را میهمان جلوه‌های چشم‌نوازی از هنر ناب معماری ایرانی می‌کند.

مقبره مشاهیر مدفون در حرم مطهر رضوی

حرم منور امام رضا(ع) به عنوان مکانی مقدس همواره مورد توجه علما، عرفا و بزرگان بوده و افتخار میزبانی از پیکر مطهر بسیاری از این شخصیت‌های برجسته را داشته است. در طول تاریخ بزرگان زیادی در این مکان مقدس به خاک سپرده شده‌اند و امروز مقبره‌های آنان مورد

بازدید بسیاری از زائران قرار می‌گیرد.

از آن جمله می‌توان به مقبره شیخ حر عاملی، علامه طبرسی، شیخ بهایی، شیخ نخودکی، شیخ محمد عارف عباسی (معروف به پیر پالاندوز) و حتی مزار شخصیت‌های تاریخی چون عباس میرزا که در رواق دارالحفاظ است، اشاره کرد.

کتابخانه‌های خاص

کتابخانه‌های آستان قدس رضوی با مجموعه عظیمی از کتاب‌ها و نسخه‌های خطی، مکانی برای اهل علم و دانش هستند. کتابخانه مرکزی آستان قدس رضوی که در بست شیخ طوسی واقع شده، مهم‌ترین این کتابخانه‌هاست. هسته اولیه این گنجینه فرهنگی پس از شهادت حضرت (ع) با وقف و اهدای کتب و نسخه‌های ارزشمند قرآنی شکل گرفت و امروزه به یکی از بزرگ‌ترین و غنی‌ترین کتابخانه‌های جهان اسلام تبدیل شده است. این کتابخانه با بیش از ۴ میلیون جلد کتاب، مجموعه‌ای بی‌نظیر از آثار خطی و چاپی را در خود جای داده که برخی از آنان به دلیل ارزش تاریخی و فرهنگی، در فهرست میراث جهانی به ثبت رسیده‌اند. نخستین قفسه‌های کتابخانه تخصصی اهل بیت (ع) نیز پیش از این، کتابخانه جامع گوهرشاد نام داشت که با ۵ هزار نسخه کتاب چاپ سنگی و چاپی نفیس وقف شده توسط حاجی سیدسعید طباطبایی نائینی در ۱۳۳۲ خورشیدی پر شده است. واقفی که علاوه بر اهدای کتابخانه شخصی خود، رقابتی را نیز برای گرداندن این کتابخانه اختصاص داده است. این کتابخانه شبانه‌روزی اکنون در سالن اجتماعات دانشگاه علوم اسلامی رضوی قرار دارد و محلی برای مطالعه و تحقیق دانشجویان، طلاب و محققان بسیاری است.

چایخانه‌ها

علاوه بر موزه‌ها، اماکن دیگری نیز در حرم مطهر وجود دارند که تجربه‌ای متفاوت را برای زائران رقم می‌زنند. چایخانه‌های حرم مطهر با فضایی گرم و دلنشین، مکانی مناسب برای استراحت و صرف چای و نبات هستند. این اماکن تنها بخشی از جاذبه‌های حرم مطهر رضوی بوده که هر کدام داستانی برای گفتن دارند و تجربه‌ای معنوی و فرهنگی را برای زائران رقم می‌زنند.

با زیارت شما به خودم نزدیک‌تر می‌شوم

بهتر درک کنیم. وقتی حضور امام را درک کنیم، می‌توانیم ارتباط معنوی بهتری با امام برقرار کنیم. آدابی مثل اجازه ورود گرفتن از امام به ما کمک می‌کند حضور امام برای ما ملموس‌تر و قابل درک‌تر شود. «راز اینکه اهل بیت (ع) سفارش کرده‌اند زیارت زائر با معرفت باشد آن است آنچه مایه کمال زیارت می‌شود، معرفت و شناخت مقام و موقعیت مزور است، نه اعمالی بی‌روح و همراه با غفلت همانند بوسیدن صرف و ناآگاهانه ضریح یا در و دیوار و گردش کورکورانه در اطراف ضریح و... این کارها به سیاحت شباهت بیشتری دارد تا زیارت. ثواب‌های اخروی و آثار دنیوی که در روایت‌ها آمده، بر زیارت واقعی، مترتب است؛ یعنی جایی که ارتباط قلبی با مزور برقرار و منشأ تحول در زائر شود، نه بر سیاحت و زیارت جسمی و صوری».

(ادب فنای مقربان، ج ۱، صص ۴۲ و ۴۳)

■ نزدیک‌تر به خودم

مهم‌ترین اثر زیارت این است بتوانیم بهتر از قبل باشیم و در مسیر رشد با سرعت بیشتری حرکت کنیم. برخی از آداب زیارت، توجه ما را از دنیای پیرامون به خودمان برمی‌گرداند؛ آدابی مثل اینکه اگر هنگام زیارت از حرف‌ها و کارهای بی‌هوده پرهیز کنیم جلو حواس پرتی ما را هنگام زیارت می‌گیرد و یا توصیه به استغفار از گناهان به ما کمک می‌کند توجهمان را معطوف به عملکرد خود کنیم. صاحب جواهر به نقل از شهید اول در کتاب دروس نقل می‌کند که ایشان فرمود: «سزاوار است زائر، پس از زیارت، بهتر از قبل شده باشد؛ چرا که زیارت، آن گاه که مورد قبول واقع شود، سبب ریختن گناهان می‌شود».

(جواهرالکلام فی شرح شرائع الاسلام، ج ۲۰، صص ۱۰۲ و ۱۰۳)

شود، عملکرد ما هم در زندگی به معیارهای خدایی نزدیک‌تر می‌شود.

■ نزدیک‌تر به امام (ع)

اصل در زیارت و دیدار امام (ع)، برقراری ارتباط با معرفت است. رعایت آداب زیارت به ما کمک می‌کند حضور امام را

آزاده خلیلی | حتماً شما هم تا به حال به

آداب زیارت امامان معصوم (ع) در کتاب‌های مختلف برخورد کرده‌اید؛ یا شاید گاهی پیش از رفتن به زیارت امام (ع)، آداب زیارت ایشان را جست‌وجو و مطالعه کرده باشید. آیا تا به حال از خودتان پرسیده‌اید رعایت آداب زیارت چه ضرورتی دارد؟ برای چه به ما توصیه شده زیارت را با آداب خاصی انجام دهیم و رعایت این آداب، چه فایده و اثری برای ما دارد؟

■ احترام و تکریم امام (ع)

همه ما سعی می‌کنیم آداب اجتماعی را یاد بگیریم تا بتوانیم در ارتباط با افراد مختلف، رفتار محترمانه و متناسب با جایگاه آن‌ها داشته باشیم اما چگونه می‌توانیم هنگام دیدار امام، رفتار محترمانه و متناسب با شأن ایشان داشته باشیم؟ برخی از آداب زیارت، به ما در این زمینه کمک می‌کند. آدابی همچون لباس آراسته و تمیز پوشیدن هنگام رفتن به زیارت، درآوردن کفش، اجازه گرفتن برای ورود، آهسته صحبت کردن و در حضور امام با ادب ایستادن یا نشستن به ما کمک می‌کند رفتار متناسب با جایگاه امام داشته باشیم و ایشان را مورد تکریم و احترام قرار دهیم.

■ نزدیک‌تر به خدا

در آداب زیارت، از همان ابتدای حرکت، توصیه به یاد و ذکر خداوند شده است. رعایت این آداب به ما کمک می‌کند بتوانیم ارتباطمان را با خداوند قوی‌تر و نزدیک‌تر کنیم. ذکرهای سفارش شده از شروع حرکت برای زیارت تا پایان آن، توصیه به نماز، دعا و نیایش با خداوند و توصیه به تلاوت قرآن، فضای مناسبی برای تقویت ارتباط ما با خدا فراهم می‌کند. معلوم است هر چه ارتباط ما با خدا قوی‌تر

من اسمش را «معجزه» می گذارم

روایت یک طلبیده شدن ساده از هزار و ۳۰۰ کیلومتر دورتر

«اهالی حرم» در میان صحن ها و رواق های حرم مطهر امام رضا (ع) ضبط شده است و در هر نوبت آن یکی از زائران قصه زندگی اش را تعریف می کند. این قسمت روایتی از زندگی «وحید مهدوی» و «سمیه اخوان» زن و شوهر اهل داراب استان فارس است.

که وسط جروب بحث گفتیم: «حالا که این جوریه، تنهایی می رم کربلا!»

خیلی ناراحت بودم. دو ساعتی از بحثمان گذشته بود و هر کداممان یک طرف نشسته بودیم. تا اینکه یک دفعه صدای زنگ خانه آمد. ۲۰ روز از آگهی ماشین می گذشت و در را که باز کردم، دیدم که یک مشتری تازه پشت در است. طرف ماشین را دید و همانجا پسند کرد. گفت: «ماشین رو می خوام، پولم هم نقده!» من اسمش را می گذارم «معجزه». یعنی انگار امام رضا (ع) ما را طلبیده و طرف را فرستاده بود در خانه مان. این بود که فقط برگشتم داخل و به خانمم گفتم: «پول جور شد، وسایل رو جمع کن که راه بیفتیم!» و چند ساعت بعد راه افتادیم.

راه افتادیم و بعد از هزار و ۳۰۰ کیلومتر خیلی زودتر از آنکه گمان داشتیم، رسیدیم مشهد؛ این قدر که وقتی به دامادمان زنگ زد، باورش نمی شد. لابد فکر می کرد هنوز هزار کیلومتر آن طرف تریم. گفتیم: «شاید باور نکنی ولی لوکیشن من می گه هفت دقیقه تا هتل شما فاصله دارم!»

درست ساعت چهار بعد از ظهر سه روز پیش، ما دو نفر، هزار و ۳۰۰ کیلومتر دورتر از اینجا توی داراب با هم جروب بحثمان شد. بحث سر این بود که من و دامادمان هر دو ماشین نو خریده بودیم و می خواستیم راه بیفتیم طرف مشهد. دامادمان داشت طبق برنامه راه می افتاد، ولی پول ما به خاطر فروش نرفتن ماشین قبلی جور نشده بود. در نتیجه ماشین نو را گذاشته بودیم زیر سایه بان و خودمان هم نشسته بودیم توی خانه و با هم بحث می کردیم. به خانمم گفتم: «بیا ما هم راه بیفتیم!» گفت: «مگه پول داریم؟» گفتم: «هشت تومن خودم دارم، ۱۰ تومن هم از داداشم قرض می گیرم!» ولی باز هم زیر بار نرفت. حرفش این بود که «با پول قرضی مشهد نمی آم!» همین حرف ها شده بود موضوع جروب بحث بینمان. گفتم: «من هفت ساله مشهد نرفتم، خودت هم که ده یازده ساله...» ولی قبول نمی کرد. اعصابم حساسی به هم ریخت. مرخصی گرفتن توی کار ما خیلی ساده نیست و من به سختی مرخصی جور کرده بودم. این بود

رنگ رمضان

اللهم
وفقنی
فی
المواقفة
الاکبر

خدایا مرا
در این ماه به
همراهی و
همسویی با
نیکان توفیق ده

معرفی پویش های ماه مبارک رمضان و عید نوروز ۱۴۰۴ در آستان قدس رضوی

همدلی بندگان در ماه ضیافت الهی

زهر زنگنه - ماه رمضان، ماه همدلی و نوع دوستی و فرصتی مغتنم برای تجلی روح سخاوت و بخشندگی است. در این ماه پربرکت، آستان قدس رضوی با اجرای پویش های متنوع، زمینه ای را فراهم می آورد تا خیران و نیکوکاران، نذورات خود را در مسیر کمک به نیازمندان و ترویج ارزش های اسلامی صرف کنند. این نذورات، نقش حیاتی در تحقق اهداف این پویش ها ایفا کرده و به یاری خداوند، به این وسیله گره های بسیاری از زندگی هموطنان باز می شود.

زیارت اولی ها

بسیاری از هموطنان ما به دلیل مشکلات مالی، تاکنون موفق به زیارت بارگاه ملکوتی امام رضا (ع) نشده اند. پویش «زیارت اولی ها» فرصتی را فراهم می کند تا این عزیزان با کمک نذورات مردمی، طعم شیرین زیارت را بچشند؛ کمک هایی که هزینه های سفر، اسکان و پذیرایی این زائران را تأمین می کند و خاطره ای ماندگار را در ذهن آن ها رقم می زند. پویش «زیارت اولی ها» با همین هدف و به همت آستان قدس رضوی در ماه مبارک رمضان اجرایی می شود.

افطاری ساده

اطعام روزه داران، سنتی حسنه است که ثواب فراوانی دارد. پویش «افطاری ساده» نیز با هدف گسترش این سنت نیکو راه اندازی شده تا به کمک آن، سفره های افطاری در حرم مطهر رضوی و خارج از آن پهن شود. بخش مهمی از مواد غذایی مورد نیاز برای تهیه افطاری های ساده از محل نذورات مردمی با همین نیت تأمین می شود و لیخند رضایت رابر لبان میهمانان روزه دار حضرت (ع) می نشانند. علاقه مندان به شرکت در این پویش می توانند به کمک روش های گوناگون پرداخت نذورات، در آن سهیم شوند.

آینه و شمعدان

تشکیل زندگی مشترک آرزوی همه جوانان است، اما مشکلات اقتصادی، بسیاری از جوانان را از این آرزو دور می کند. پویش اهدای جهیزیه با هدف کمک به این عزیزان توسط آستان قدس رضوی با همکاری کمیته امداد امام خمینی (ره) راه اندازی شده و بناسد در آن ۸ هزار و ۸۸۸ سری جهیزیه به نوسازان نیازمند تقدیم شود. زمان اجرای این پویش از ۱۲ بهمن ۱۴۰۳ تا ۲۵ اردیبهشت ۱۴۰۴ است و این سری از جهیزیه ها مصادف با میلاد امام رضا (ع) توزیع خواهد شد.

زندگی با قرآن

قرآن کریم، نور هدایت و کتاب آسمانی مسلمانان است. پویش «تهیه و اهدای قرآن» با هدف ترویج فرهنگ قرآنی راه اندازی شده تا طی آن تعدادی از نسخ قرآن کریم به مؤسسات فعال قرآنی در کشورهای کم بضاعت اهدا شود. علاقه مندان به شرکت در این حرکت نورانی می توانند نذورات خود را به شیوه های مختلف از داخل و خارج از کشور به حساب های معرفی شده از طرف اداره کل نذورات تقدیم کنند.

روزه؛ هدیه‌ای به معبود و شکرانه‌ای از جنس عشق

یادداشتی از آیت‌الله محمدجواد فاضل لنکرانی

عبادت بلند بالایی روزه نه تنها عبادتی است که از حیث امتثال فرمان الهی پاداش خاصی از جانب ذات یکتای بی‌همتای او دارد، بلکه تنها عبادتی است که طبق حدیث قدسی «الصوم لی و أنا أجزی به» شرافت یافته تا پاداشی به میزان توان و پیشکشی به اندازه زمان از سوی فقیر مطلق به غنی مطلق در برابر نعمت‌های بی‌شمارش باشد؛ زیرا همان‌طور که کعبه مشرفه و مکه مکرمه در میان تمام بخش‌های زمین این شرافت و لیاقت را یافته که خانه خداوند متعال در آنجا باشد، در حالی که درواقع تمام بخش‌های زمین از آن و برای خداست، همان‌طور نیز هر چند تمام عبادات شرعی از آن و برای خداست ولی تنها روزه است که این شرافت و لیاقت بزرگ را یافته که بیشتر از همه، از و برای خداوند متعال باشد و با عبارت «الصَّوْمُ لی» به ذات اقدس و ربانی او نسبت داده شود.

البته روشن است که این حدیث قدسی به معنای نفی مالکیت معنوی سایر عبادات برای ذات اشرف الهی نیست، بلکه با توجه به صدر یکی از نقل‌های این حدیث که فرمود: «كُلُّ عَمَلٍ ابْنِ آدَمَ لَهُ إِلَّا الصَّيَّامَ، فَإِنَّهُ لِي وَأَنَا أَجْزَى بِهِ» به معنای آن است که در میان تمام عبادات، هیچ کدام قابل اهدا به خدای منان نیست و تنها روزه است که در برابر شکر نعمات الهی قابل هدیه دادن به خداوند تبارک و تعالی است. روشن است که خدای متعال در این حدیث قدسی تنها به بخش نخستین «الصَّوْمُ لی» بسنده نفرموده تا اختصاص روزه را به ذات کبریایی خویش بشناساند، بلکه با عبارت «وَأَنَا أَجْزَى بِهِ» که به نظر صحیح باید مجهول و بر مبنای مفعول خوانده شود، با تأکید و تصریح به مخاطب می‌فهماند مقصود ذات مقدس او از اینکه ضمیر متکلم و حده را پیش از فعل مضارع مجهول ثلاثی مجرد صیغه سیزدهم آورده این است که «روزه مال من است و من به روزه پاداش داده می‌شوم» نه اینکه «من پاداش روزه هستم» چنان‌که برخی گفته‌اند.

به عبارت دیگر، تحلیل بخش نخستین روایت قدسی یاد شده روشن می‌کند که از حیث ادبی فراز «وَأَنَا أَجْزَى بِهِ» را باید به نحو «أَنَا أَجْزَا بِهِ» یا مبنی بر مفعول خواند.

بنا بر این خوانش و معنا، این حدیث قدسی، روزه را پاداشی می‌شمارد که بندگان می‌توانند به ذات اقدس الهی پیشکش کنند. پاداشی مرسوم که انسان‌ها به محبت‌کننده و ولی نعمت مجازی خود همچون پدر، مادر، استاد و دوست به اندازه توان می‌دهند و نسبت به ولی نعمت حقیقی خود باید به طریق اولی بدهند.

پاداشی از بندگانی راستین که با روزه به شکر منعم حقیقی می‌پردازند و با فقر مطلق خود، پاداشی ناچیز را به اندازه بندگی خود به سوی یکتا دادر بی‌همتای کائنات روانه می‌کنند. پاداشی از روی محبت و نهایت معرفت. پاداشی از روی بینش و پیشکشی از ژرفنای منش. پاداشی اخلاق‌بنیان و پیشکشی عقل‌بنیاد. پاداشی عارفانه و پیشکشی عاشقانه، بازبانی تشنه و شکمی گرسنه، با جسمی بسته و روحی وارسته، با ذهنی فرهیخته و عملی پیراسته، هدیه و ارمغانی را به بی‌نیاز واقعی و آفریدگار جهانیان پیشکش می‌کنند که هم عبادت است و هم عبودیت، هم هدیه‌دادن است و هم هدیه‌گرفتن و هم ارمغانی است از خدا و هم ارمغانی است برای خدا.

بر همین اساس جناب

شیخ الاسلام محمد تقی مجلسی (ره) در کتاب روضۃ المتقین درباره چنین قرائتی می‌نویسد: «و أما قوله: (و أنا أجزي به) ... بالمجهول يعني ... الصوم جزاء نعمائي» همچنین فرزند برومند ایشان، علامه مجلسی (ره) نیز در کتاب مرآة العقول فی شرح أخبار آل الرسول (ع) این معنا را از قول برخی اساتیدش اختیار کرده و می‌نویسد: «أقول: رویت من بعض مشایخی: أنه كان یقرأ أجزي به علی بناء المفعول أي هو جزاء لنعمي و شكر لها».

با توضیح داده شده درباره روایت «الصَّوْمُ لی وَأَنَا أَجْزَى بِهِ» به نظر می‌رسد مقصود ذات اقدس کبریایی از بیان این حدیث شریف قدسی این است که اگر بنده‌ای بخواهد برای پروردگار بی‌نیاز خود هدیه‌ای را از باب اثبات عبودیت و بندگی بفرستد و به وسیله آن، نعمت‌های بی‌پایان الهی را شکر کند و در مقابل انواع و اقسام این نعمت‌های بی‌شمار الهی، پاداشی را به ذات شریف او بدهد، باید هدیه و ارمغانی را پیشکش ذات مبارک عظمای او کند که ارزش و اهمیت عبادی بسیار بالایی نزد ذات قدسی الله داشته باشد، هر چند خدای متعال، طبق عقیده صحیح اسلامی نیاز به هیچ هدیه و پاداشی ندارد، اما همان‌طور که به پیامبرانش دستور داد «كَلِمَ النَّاسِ عَلَي قَدَرٍ عَقُولِهِمْ» همان‌طور نیز خود به اندازه درک عقول و به میزان فهم اصول توسط انسان‌ها و به جهت محدودیت‌های امکانی مخلوقش با این الفاظ قدسی با آن‌ها گفت‌وگو کرده است که ای انسان، اگر بخواهی در مقابل نعمت‌های بی‌شمار و غیرقابل شمارش اعطایی من، پاداشی به من بدهی، باید بدانی آن پاداش، روزه است و «روزه برای من است و من به روزه پاداش داده می‌شوم».

پاداشی که هم هدیه‌ای است از من به بندگانم و هم هدیه‌ای است از بندگانم به من. هم ارمغانی است از من به آن‌ها و هم ارمغانی است از آن‌ها برای من.

هدیه و ارمغانی عبادی برای اثبات واقعی دانش دانشمندان، حکمت حکیمان، اخلاق متخلفان، خرد خردمندان، دیانت متدینان، کلام متکلمان، فلسفه فیلسوفان، عرفان عارفان، سلوک سالکان، بندگی بندگان و عبودیت عابدان. هدیه‌ای سرنوشت‌ساز و ارمغانی انسان‌ساز با نامی برجسته در ماهی خجسته.

نامی که نام عبادت خداست و ماهی که ماه زیارت خداست. عبادتی برجسته به نام روزه و زیارتی خجسته به نام رمضان.

خدمت فرهنگی به زائران رضوی

زهرانگنه | حرم مطهر رضوی نه تنها میعادگاه دل‌های عاشق و محلی برای عبادت و راز و نیاز است، بلکه بستری برای ارائه و نمایش هنرهای اصیل و ارزشمند ایرانی-اسلامی نیز به شمار می‌رود. در این مکان مقدس، هنر به عنوان زبانی گویا، مفاهیم عمیق دینی و اخلاقی را به مخاطبان منتقل و فضایی معنوی و روحانی را خلق می‌کند.

■ اجرای بیش از ۵۰ گروه سرود در حرم مطهر

در طول سال، حرم مطهر رضوی میزبان برنامه‌های فرهنگی متنوعی است که از جمله آن‌ها می‌توان به اجرای تئاتر، سرود، همخوانی، دکلمه‌خوانی و سایر هنرهای نمایشی اشاره کرد. این برنامه‌ها با هدف ترویج فرهنگ و هنر اسلامی، ارائه مفاهیم ارزشمند دینی و اخلاقی و ایجاد فضایی شاد و معنوی برای زائران و مجاوران برگزار می‌شوند. اجرای سرود و همخوانی با استفاده از اشعار و نوهای دلنشین، فضایی روحانی و معنوی را در حرم مطهر رضوی ایجاد می‌کند و دل‌های مؤمنان را به سوی خداوند متعال سوق می‌دهد. در ماه مبارک رمضان امسال نیز معاونت تبلیغات اسلامی حرم مطهر رضوی اجراهای مختلفی را در این بخش برنامه‌ریزی کرده است. اجرای دست کم ۵۰ گروه مردمی سرود و همخوانی پیش از آغاز برنامه شبانگاهی از جمله این موارد است. این برنامه‌ها پس از افطار در رواق امام خمینی (ره) است و در ۳۰ روز ماه رمضان ادامه دارد. اجرای گروه‌های سرود پاتوقی از کانون‌های خادِمیاری بخش دیگری از این برنامه‌هاست که زمان و مکان آن پیش از افطار حدود ساعت ۱۵:۳۰ تا ۱۶:۳۰ و در صحن‌های مختلف است. همخوانی در برنامه «جمعه‌های انتظار» در رواق امام خمینی (ره) و در برنامه «چهارشنبه: زیارت متعالی» در رواق دارالحججه (عج) نیز از دیگر برنامه‌های فرهنگی معاونت تبلیغات اسلامی حرم مطهر است که هر دودر ساعت ۱۴:۳۰ اجرا می‌شود.

■ برنامه‌های فرهنگی ویژه تحویل سال ۱۴۰۴

علاوه بر این، برنامه‌های فرهنگی دیگری نیز در حرم مطهر رضوی برگزار می‌شود که از جمله آن‌ها می‌توان به دکلمه‌خوانی و شعرخوانی اشاره کرد. هدف از اجرای این برنامه‌ها ایجاد فضایی برای زیارت توأم با معرفت است. اجرای دکلمه‌خوانی در ایام ماه مبارک پیش از اذان مغرب و پیش از برنامه درس‌هایی از نهج البلاغه است. شعرخوانی شعرایی مانند احمد علوی، محمد رسولی، سیدرضا یعقوبی، رضاحیمنی عنبران، علیرضا خاکساری و... در محافل رسمی صحن پیامبر اعظم (ص) نیز از برنامه‌های نوروزی در این ماه است. تقارن نوروز ۱۴۰۴ با ایام نورانی ماه بهار قرآن سبب شده معاونت تبلیغات اسلامی حرم مطهر رضوی برنامه ویژه‌ای را برای آن تدارک ببیند. در این ویژه‌برنامه نیز که از ساعت ۷ صبح آغاز می‌شود، گروه‌های سرود و همخوانی، دکلمه‌خوانی و... به اجرای برنامه می‌پردازند.

■ ایجاد پنج پاتوق تبلیغات فرهنگی

کیوسک‌های راهنمای زائر مکان‌های آشنایی است که راه را به میهمانان آقا(ع) نشان می‌دهد. این مکان‌ها در حال حاضر زیر نظر اداره تبلیغات فرهنگی اداره می‌شود و کاربری‌های دیگری نیز علاوه بر راهنمایی زائران برای آن‌ها تعریف شده است. براساس برنامه‌ریزی‌های انجام شده قرار است این کیوسک‌ها بستری برای معرفی برنامه‌های حرم مطهر رضوی، توزیع‌کننده هدفمند مسابقات و محصولات و مسیر ارتباط اول با زائران برای پیوستن به شبکه مخاطبان باشد. بناست این اماکن در مناسبت‌ها به پاتوق برنامه‌های فرهنگی تبدیل شود. پاتوقی برای اجرای برنامه‌هایی چون میز پاسخ‌گویی، اجرای سرود، اجرای نمایش‌ها و نقالی‌ها، معرفی کتاب، برگزاری مسابقه و....

رمضان قرآنی در دارالتفسیر حرم منور رضوی

والمسلمین «محسن قرائتی» نیز از روز سیزدهم تا پایان ماه مبارک از ساعت ۲۲ تا ۲۴ در همین محل برگزار می‌شود که عموم طلاب، روحانیون و زائران می‌توانند از آن بهره‌مند شوند.

بخش دوم برنامه‌های دارالتفسیر علامه شیخ طبرسی (ره)، مواردی است که در این بخش برنامه‌ریزی شده و در سایر اماکن متبرکه حرم مطهر رضوی به اجرا درمی‌آیند. این برنامه‌ها شامل بیان معارف و تفسیر مختصر آیاتی است که در ساعات مختلف شبانه‌روز به صورت ترتیل خوانی تلاوت می‌شود. نخستین نوبت این برنامه تفسیر پس از نماز صبح در رواق امام خمینی (ره) است که از شبکه یک سیمای جمهوری اسلامی ایران به صورت زنده پخش می‌شود. دومین نوبت نیز در همین رواق و پیش از ترتیل خوانی ساعت ۱۰ صبح است که در آن به تفسیر آیات همان جزء در زمان کوتاهی بین ۱۰ تا ۱۵ دقیقه پرداخته می‌شود. سومین نوبت تفسیر قرآن نیز پیش از ترتیل خوانی ساعت ۱۶ در ایوان مقصوره مسجد جامع گوهرشاد است که در آن استادان مختلف به تفسیر و بیان معارف قرآنی آیات تلاوت شده می‌پردازند. این برنامه نیز به صورت مستقیم از شبکه افق سیمای جمهوری اسلامی ایران پخش می‌شود. آخرین نوبت تفسیر قرآن نیز ساعت ۱۳ در دارالحججه و پیش از مراسم ترتیل خوانی ویژه نوجوانان است.

مرکز با نام «دارالتفسیر علامه شیخ طبرسی (ره)» همه‌روژه از ۷ صبح تا ۸ شب در ورودی بست شیخ طبرسی، سمت راست جنب باغ رضوان آماده میزبانی از علاقه‌مندان است.

■ کرسی‌های تفسیر برای مخاطبان عام و خاص

ویژه‌برنامه‌های دارالتفسیر علامه شیخ طبرسی (ره) حرم مطهر رضوی در ماه مبارک رمضان امسال نیز به دو بخش تقسیم می‌شود؛ نخستین بخش برنامه‌هایی است که در محل دارالتفسیر برای عموم زائران و مجاوران در قالب کرسی‌های تفسیر قرآن کریم و نهج البلاغه برگزار می‌شود. نخستین قسمت اجرای برنامه «دریای معرفت» است که هر روز ساعت ۱۰ صبح، حجج اسلام فیض آبادی، سیدمحسن میرباقری و واعظ موسوی در آن به تفسیر آیات اخلاقی قرآن کریم برای مخاطبان می‌پردازند. دومین برنامه اجرای کرسی «تفسیر زندگی با آیه‌ها» پس از نماز ظهر است که هر روز به جز ایام قدر و روزهای تعطیل برگزار می‌شود. این برنامه با حضور استاد داوودی‌نژاد و مبتنی بر کتابی به همین نام است و در انتهای آن، این کتاب به حاضران تقدیم می‌شود. اجرای کرسی «تفسیر نهج البلاغه» در ساعت ۲۱ هر شب توسط حجت‌الاسلام والمسلمین محمدرضا خاتمی نیز سومین برنامه اجرایی در محل دارالتفسیر حرم مطهر در ماه مبارک رمضان است. ویژه‌برنامه محفل تخصصی «پای منبر قرآن» با حضور حجت‌الاسلام

زهرا زنگنه | در ماه مبارک رمضان، دارالتفسیر علامه شیخ طبرسی (ره) میزبان زائرانی است که به دنبال درک عمیق‌تر کلام وحی هستند. این مرکز با برگزاری کرسی‌های تخصصی تفسیر، محافل انس با نهج البلاغه و برنامه‌های تفسیری متنوع، فرصتی بی‌نظیر برای بهره‌مندی از معارف قرآن کریم در این ماه پرفضیلت فراهم کرده است.

■ محلی برای آموزش مفاهیم کلام‌الله مجید

دارالتفسیر قرآن کریم حرم مطهر امام رضا (ع) در سال ۱۴۰۱ با هدف یادگیری و دسترسی آسان‌تر زائران و مجاوران به مفاهیم آیات الهی زیر نظر اداره دارالقرآن حرم مطهر افتتاح شد. این مرکز با ارائه برنامه‌های متنوع تفسیری از جمله معارف اذان‌گاهی و بین‌الصلاتین، حلقه‌های تفسیری، کرسی‌های تفسیر قرآن و احادیث، محافل انس با نهج البلاغه و صحیفه سجادیه و کارگاه‌های پاسخ‌گویی به شبهه‌های قرآنی به نشر معارف قرآنی می‌پردازد.

این برنامه‌ها با حضور استادان برجسته کشوری و مشهدی برگزار می‌شود و در آن به تفسیر آیات قرآن و سایر کتاب‌های دینی برای گروه‌های مختلف مخاطبان از جمله طلاب، نوجوانان و جوانان، خانواده‌ها و... پرداخته می‌شود. این مرکز علاوه بر برنامه‌های حضوری، در فضای مجازی نیز فعال است و از طریق کانال «زندگی بر مدار قرآن» در پیام‌رسان اپتا، محتوای تفسیری را به علاقه‌مندان ارائه می‌دهد. این

رنگ رمضان

اللهم
افتح لی
فیما بواب
فضلك

خدایا در
این ماه درهای
فضلت را به
روی من بگشا

اینجا کسی غریب نیست

فاحا آفاق | «۶۵ سنگ. ۶۶ سنگ.

۶۷ سنگ. ایست. حالا وقت سقوطه،

همگی به فرمان من می‌پریم پایین»

این را گفتم و یواشکی مامان را نگاه

کردم ببینم ابرویش چین می‌خورد یا نه. ابرویش صاف

صاف بود. خیالم راحت شد و مرتضی را هل دادم که بدو

دیگه، ببر. مرتضی گفت: «اول تو» از بس ترسو است.

از وقتی وارد حرم می‌شویم، سفت چادر مامان را

می‌چسبد و از کنارش جم نمی‌خورد. با این کارش بازی من را هم خراب می‌کند. این جوری نه می‌توانم توی حیاط به این بزرگی سر بخورم نه از روی پله‌ها پایین بپریم. صد بار بهش گفتم مرتضی، مامان فقط اینجا اعصاب دارد و اخم نمی‌کند.

صغری خانم هم نیست داد بزند بچه ندو بچه نپر. باز هم

حرف گوش نمی‌کند و از همان اول که سلام می‌دهیم

تا آخر که خداحافظی می‌کنیم، محکم چادر مامان را

می‌چسبد و انگار مجسمه است. گناهی هم ندارد. از روزی که چهارتا مرد گنده آمدند بابا را بردند زندان، این طوری شده. مامان به صغری خانم می‌گفت: بچه‌ام چشمش ترسیده شده.

من اما هم زورم زیاد است هم از غریبه‌ها نمی‌ترسم.

تازه مامان خودش صد بار گفته اینجا هیچ کس غریب

نیست. یکی نیست این را به مرتضی بگوید تا بازیمان

را خراب نکند.

کلماتی که راهنمای زیارت هستند

آزاده خلیلی | رفیق بودیم، نه از نوع گرمابه و گلستانش اما یک بار قسمتمان شد با هم برویم زیارت. وقتی به ورودی حرم مطهر رسیدیم، پیش از بازرسی ایستاد. کمی این پا و آن پا کرد و بعد گفت بچه‌ها شما بروید، من می‌آیم. گفتیم لابد تلفنی پیش آمده و می‌خواهد پیش از ورود، جواب بدهد که دیدیم کمی این طرف و آن طرف کرد و سرآخر رفت مقابل تابلو اذن دخول ایستاد و دست بر سینه، کلمه کلمه را خواند؛ سر صبر. خواندنش که تمام شد، آمد. گفت: بی‌اجازه که نمی‌شد برویم داخل. گفتیم: راست می‌گویی. خانه کم کسی که نیامده‌ایم. ما هم برگشتیم پای تابلو، دسته‌جمعی اذن دخول خواندیم. هر دیدار و ملاقاتی آداب و شیوه مخصوص خود را دارد. مثلاً همه ما در دیدار با یک دانشمند، یک مدیر یا یک دوست، آداب متفاوتی را رعایت و سعی می‌کنیم رفتاری داشته باشیم که متناسب با جایگاه و شخصیت طرف مقابل باشد. دیدار با امام(ع) نیز ادب خاص خودش را دارد. یکی از ادب‌های مربوط به زیارت امام، گرفتن اذن دخول است. آیا تا به حال فکر کرده‌اید اجازه گرفتن برای زیارت امام به چه دلیل است؟ اجازه گرفتن برای ورود از کسی که در قید حیات نیست و پاسخی از او نمی‌شنویم چه معنایی دارد؟

■ احترام صاحبخانه

اجازه گرفتن برای ورود به هر مکانی، نشان‌دهنده احترام قائل شدن برای صاحب آن مکان است. در مورد حرم امام(ع) نیز همین‌طور است. برای همین است که در اذن دخول می‌خوانیم: «خدایا من برای صاحب این خانه احترام قائل هستم، همان‌طور که اگر حضور داشت، برای او حرمت قائل می‌شدم». اجازه گرفتن برای ورود وقتی بیشتر معنا پیدا می‌کند که باور کنیم صاحبخانه حضور دارد، اگر چه ما او را نمی‌بینیم. برای همین است که در اذن دخول می‌خوانیم: من باور دارم او زنده است و ما را می‌بیند و صدای ما را می‌شنود و سلام ما را پاسخ می‌دهد. این‌ها همه نشان‌دهنده حضور معنوی امام است. حتی برخی علما معتقدند حضور امام پس از وفات ایشان بیشتر هم می‌شود، زیرا دیگر محدودیت‌های جسم را ندارد. آیت‌الله بهاری همدانی درباره زیارت ائمه(ع) بیان کرد: «وجود مقدس اولیای خدا وقتی از جسم جدا شده و به عالم مجردات متصل می‌شود، احاطه و تصرفشان به این عالم قوی‌تر می‌شود».

■ اگر در خود نگر

مرور توصیه‌های مرحوم شیخ عباس قمی در آداب زیارت، خالی از لطف نیست. وی به عنوان ادب نهم از آداب زیارت می‌نویسد: «بر در حرم شریف ایستادن و اذن دخول طلبیدن و سعی در تحصیل رقت قلب و خضوع و شکستگی خاطر کردن، به تصور و فکر در عظمت و جلالت قدر صاحب آن مرقد منور و اینکه می‌بیند ایستادن او را و می‌شنود کلام او را و جواب می‌دهد سلام او را، چنان که به همه این‌ها شهادت می‌دهد در وقت خواندن اذن دخول و

در شما بود، حضرت به شما اجازه داده است؛ اگر هیچ تغییری در دل شما به وجود نیامد و دیدید حالتان مساعد نیست، بهتر است به کار مستحبی دیگری بپردازید. سه روز روزه بگیرید و غسل کنید و بعد به حرم بروید و دوباره از حضرت اجازه ورود بخواهید».

■ بخوانید و بیندیشید

برای ما که تنها سعی می‌کنیم از روی دست بزرگان دین نگاه کرده و مشق کنیم، آنچنان که توصیه شده است، خواندن اذن دخول پیش از ورود به حرم مطهر ائمه(ع) و همچنین تدبیر و تأمل در متن آن می‌تواند راه‌گشا باشد. با توجه به برخی از جملات این اذن دخول‌ها، زائر به هنگام ورود می‌گوید: «وَأَعْلَمُ أَنَّ رَسُولَكَ وَخَلَفَاؤَكَ عَلَيْهِمُ السَّلَامُ، أَحْيَاءٌ عِنْدَكَ يُرْزَقُونَ، يَرْوَنَ مَقَامِي، وَ يَسْمَعُونَ كَلَامِي، وَيَرُدُّونَ سَلَامِي؛ خدایا من عقیده دارم پیامبر تو و جانشینان زنده‌اند و نزد تو روزی داده می‌شوند». اگر زائری در بدو ورود به محضر معصومان(ع) با این اعتقاد وارد شود و این حقیقت را با جان و دل بپذیرد که آنان او را می‌بینند، سخن او را می‌شنوند و به سلام و ارادتش پاسخ می‌دهند، زیارت او حال و هوای دیگری خواهد داشت.

(به نقل از پایگاه اطلاع‌رسانی آیت‌الله العظمی مکارم شیرازی)

تدبیر در محبت و لطفی که به شیعیان و زائران خود دارد و تأمل در خرابی‌های حال خود و خلافت‌ها که با آن بزرگواران کرده و فرموده‌های بی‌حد که از ایشان نشنیده و آزارها و اذیت‌ها که از او به ایشان یا به خاصان و دوستان ایشان رسیده که برگشت آن به آزردن ایشان است و اگر به راستی در خود نگر، قدم‌هایش از رفتن باز ایستد و قلبش هراسان و چشمش گریان شود و این، روح تمام آداب است...».

(مفاتیح‌الجنان، باب آداب زیارت)

■ فراتر از تشریفات

مطالعه آداب زیارت بزرگان نشان می‌دهد گرفتن اذن دخول برای ایشان یک کار تشریفاتی نبوده است؛ بلکه واقعاً معتقد بوده‌اند پیش از ورود، امام باید به ایشان اجازه دهند. از قول شهید اول نقل شده که زائر بر درگاه حرم بایستد؛ دعا کند و اذن بطلبد و اگر در دل خود خشوعی احساس کرد و رقت قلب حاصل شد، وارد شود، وگرنه بهتر است برای ورود، زمان دیگری را انتخاب کند که رقت قلب و خشوع حاصل شود. (علامه مجلسی، بحارالانوار، ج ۹۷، ص ۱۲۶) آیت‌الله بهجت در این مورد بیان کرد: «هنگامی که از حضرت رضا(ع) اذن دخول می‌طلبید و می‌گویید ای حجت خدا، آیا وارد شوم، به قلبتان مراجعه کنید و ببینید آیا تحول در آن به وجود آمده و تغییر یافته است یا نه. اگر تغییر حال

گذاشت. چادر هم حتی روی سرش سنگینی می‌کرد. دست و پایش را هم انگار دیگر نمی‌خواست. نگاهی به گنبد کرد و گفت: چرا این قدر دوری. روی عادت همان‌طور خودش را کشید تا رسید صحن آزادی. همان‌جا که بارها بابا را قال می‌گذاشت. حوض را که رد کرد، نزدیک ایوان طلا پاهایش تمام شدند انگار. همان دم ورودی نشست و اشک از همه تنش سرازیر شد. نمی‌فهمید صدایش چقدر بلند است. یکی دو تازن بهش تنه

گذاشت. چرا سر راه نشست؟ خدا صبرت بده. مزاحم زائران نشو. پاشو خواهر. پاشو. معنی هیچ کدام از کلمه‌ها را نمی‌فهمید. فقط دوست داشت نفسش بالا بیاید که نمی‌آمد. چادری مشکی آمد کنارش نشست و سرش را گرفت توی بغلش، یک چیزی می‌خواند که بعدها گفت لابد والعصر بوده. هیچ چیز یادش نمی‌آمد، فقط چوپ پر سبز را یادش بود و اینکه دم گوشش گفت: راحت باش، خوب جایی آمدی.

خوب جایی آمدی

فاحا آفاق | خبر فوت باباش که آمد، رفت حرم. هرچه علیرضا پیام داد که کجایی، بیا برسانمت فرودگاه، جواب نداد. ورودی باب‌الرضا(ع) کمی راهش را کج کرد تا دفتر امانات و کیف و گوشی و هر چیزی که داشت، تحویل داد و برگشت سمت صحن. چند قدم که توی صحن پیامبر اعظم(ص) رفت، خم شد و کفش‌ها را درآورد و همان‌جا

خواب دیدیم همراهمان آمده...

روایت جمع ۶ نفره‌ای که یکی شان قبل از سفر به مشهد از دنیا رفت

رنق رمضان

و برکات را
بر من نازل
فرما

و برکات را
بر من نازل
فرما

«اهالی حرم» در میان صحن‌ها و رواق‌های حرم مطهر امام رضا (ع) ضبط شده است و در هر نوبت آن یکی از زائران قصه زندگی اش را تعریف می‌کند. این قسمت روایتی است از زندگی فاطمه هاشمیان، معصومه عباس‌زاده، معصومه شیرمردی، لیلا طالبی و اکرم ساکت، زائرانی از روستای زیت‌سفلی در استان مازندران.

قرار بود ۶ نفری بیاییم مشهد. یعنی الان باید یک نفر دیگر هم توی عکس شما کنارمان می‌ایستاد، ولی افسوس که یکی مان ده روز پیش از دنیا رفت.

اسمش «کبری» بود. مثل خواهر بودیم برای هم. نان و نمک همدیگر را خورده بودیم. خدایا مرز مثل همه ما از اول سال سر زمین‌های برنج کارگری می‌کرد. بعد می‌رفتیم کارگری باغ‌های هلو و مرکبات. هفت صبح سر باغ‌ها بودیم تا سه بعدازظهر. هشت ساعت میوه بسته‌بندی می‌کردیم و چهارصد هزار تومان برای هر روز مزد می‌گرفتیم. یک کاروان پیدا کرده بودیم که جمعمان را بیاورد مشهد، ولی سه‌میلیونی که می‌گفت، پول زیادی بود برای ما. صاحب کاروان را راضی کردیم که با کاروان اوایل آذر بیاوردمان و تا عید سه تا

قسط یک میلیونی ازمان بگیرد، ولی گرفتار شدیم و افتادیم توی لیست مسافره‌های دی. به دی هم که رسیدیم، سرکارگرمای مخالفت کرد که: «حالا کارمون زیاده!»

کبری از اواخر دی سرما خورد و ریه‌هایش درگیر شد. بعد افتاد بیمارستان و هجده روز بستری بود. ما هم راستش منتظر بودیم که ترخیصش کنیم، بعد دستش را بگیریم و بیاییم مشهد، ولی یک دفعه خبر دادند که حالش بد شده و تمام کرده. ده روز پیش بود. مراسمش را گرفتیم و آماده شدیم برای آمدن؛ غصه‌دار اینکه حالا همراه ما نیست و این سفر قسمتش نشده. ولی چند روز مانده به سفر، یکی از بچه‌ها خواب دیده بود که شش نفری توی حرمیم و کبری هم کنار ما دارد سلام می‌دهد که برویم پاپوس آقا.

یک تکه از بهشت در آغوش مشهد است

■ باغ بهشت و محل رفت و آمد فرشتگان

سفر حج و زیارت مرقد پیامبر (ص) فرصت بسیار خوبی برای وارد شدن در یکی از این باغ‌های بهشتی است. اما شاید این امکان برای ما کمتر فراهم باشد. اگر احساس کردید دلتان هوای بهشت کرده است، بهشت نزدیک‌تری هم هست و آن تربت امام هشتم (ع) است. قطعه زمینی که در روایت‌های متعدد باغی از باغ‌های بهشت خوانده شده و در شبانه‌روز محل رفت و آمد فرشتگان است. در این خاک

از باغ‌های بهشت، یا گودالی از گودال‌های جهنم است، پس آن را با اعمال صالحتان، خوابگاه و آرامگاه خود قرار دهید». (تفسیر القمی، ج ۲، ص ۹۴)

■ خاک بهشتی

علاوه بر این در آموزه‌های دینی برخی مکان‌ها نیز به صورت ویژه، «بوستانی از بوستان‌های بهشت» معرفی شده‌اند: به عنوان مثال: پیامبر (ص) می‌فرمایند: میان قبر و منبر من باغی از باغ‌های بهشت است.

امام صادق (ع) فرمود: «چه خوب مسجدی است مسجد کوفه. در آنجا هزار پیامبر و هزار وصی نماز خوانده‌اند و از آنجا تنور (در طوفان زمان حضرت نوح) فوران کرد و در همین مسجد، کشتی معروف حضرت نوح (ع) ساخته و پیراسته شد و سمت راست آن مسجد، مکان خشنودی الهی است (جایگاه خانه امیرمؤمنان علی (ع) و اولاد آن حضرت) و وسط آن مسجد، باغی از باغ‌های بهشت است...». امام صادق (ع) فرمود: «حریم تربت جدم سیدالشهدا (ع) حرمت ویژه‌ای دارد که هر کسی حق آن را بشناسد و بدان جا پناه برد، در امان می‌ماند. سپس فرمود: تربت جدم از هر طرف تا ۲۵ ذراع (حدود ۱۲/۵ متر) پناهگاه خداوند است. این

محدوده، بوستانی از بوستان‌های بهشت است. آنجا درهای آسمان باز است و فرشتگان با دعا و نیایش و عبادت زائران از آنجا به آسمان عروج می‌کنند. هر فرشته‌ای که در آسمان و یا زمین است مشتاقانه از خدا درخواست می‌کند تا رخصت یابد و به زیارت حسین (ع) شرفیاب شود. از آن معراج، دسته‌ای از فرشتگان فرود می‌آیند و دسته‌ای بالا می‌روند». (کافی، ج ۴، ص ۵۸۸)

امام باقر (ع) می‌فرمایند: «میان دو کوه طوس خاکی است که از بهشت آورده شده است. هر که به آن خاک برای زیارت قدم گذارد، روز قیامت از آتش دوزخ ایمن باشد».

گاهی اوقات بر ایمان اتفاق می‌افتد که دلمان می‌گیرد. گاهی انگار دنیا با همه زیبایی‌ها، تنوع‌ها و نعمت‌های رنگارنگش، تنگ می‌شود و در پیش چشممان رنگ می‌بازد و نمی‌تواند گشایشی در حال ما ایجاد کند. شاید علتش این باشد که وجود ما انسان‌ها دو بخشی است: بخشی مادی و بخشی ملکوتی. بخشی پاماده تأمین می‌شود و بخشی مشتاق ملکوت است. در حقیقت همه لذت‌های دنیا فقط بخشی از وجود ما را پر می‌کند. بخش دیگری از وجود ما با این چیزها سیراب نمی‌شود. انگار بخشی از وجود ما بهانه ملکوت را می‌گیرد و در پی آن بهشتی بوده که محل سکونت او بوده است. حال پرسش این است در این دنیای خاکی، بوی بهشت را از کجا پیدا کنیم؟

■ نفحات صبح دانی ز چه روی دوست داریم؟

هر چند ما تبعیدشدگان از بهشت هستیم اما در طول حیاتمان ممکن است نسیم بهشتی نصیبمان شود. شاید به همین دلیل است که گاه دلتنگ و آرزومندش می‌شویم. پیامبر خدا (ص) در این باره فرموده‌اند: «همانا از سوی پروردگار شما در طول عمرتان نسیم‌هایی می‌وزد، پس خود را در معرض آن‌ها قرار دهید، باشد که نسیمی از آن نفحات به شما بوزد و زان پس هرگز به شقاوت نیفتید». (کنز العمال: ۲۱۳۳۴)

این نسیم بهشتی که به گفته بزرگان و عرفا از جانب پروردگار به سوی ما می‌آید تا دل‌های ما را بیدار کند در روزها، ساعت‌ها و زمان‌ها مخفی است و گاه در مکان‌هایی نیز وجود دارد و در انتظار دیدن عملی از ماست تا به سوی ما بیاید و ما را به پروردگارمان پیوند بزند. در حقیقت هر جا که نسیمی از معنویت و ارتباط با خدا باشد، می‌تواند قطعه‌ای از بهشت باشد، همان گونه که براساس روایت‌ها هر انسانی می‌تواند با کردار خود، قبرش را به باغی از باغ‌های بهشتی تبدیل کند. آنچنان که امام سجاد (ع) فرمود: «بدانید که قبر باغی است

بهشتی می‌توانید

همه دلتنگی‌های دنیا را برطرف کنید و پر از بوی بهشت شوید.

■ حرف آخر...

همان طور که در ابتدا شرحش آمد براساس برخی از اعمال مانند یاد مرگ، محبت امام علی (ع)، شرکت در مجلس علما و... قبر مؤمنان نیز می‌تواند مانند قطعه‌ای از بهشت باشد. خوب است زمانی که به زیارت علی بن موسی الرضا (ع) می‌آییم از ایشان بخواهیم به برکت مرقد مطهر و بهشتی شان به ما نیز مدد برسانند تا در خانه قبر دور از آتش و دوزخ باشیم.

تلاوت آیات نور در حرم حضرت شمس الشموس علیه السلام

رواق مبارکه حضرت زهرا(س) و برگزاری روزانه حلقه‌های تفسیری قرآن با حضور اساتید خانم در محل رواق دارالحجّه (عج) و رواق امام خمینی (ره) است.

در برنامه‌ریزی‌های صورت گرفته برای ماه مبارک رمضان توجه ویژه‌ای نیز به نوجوانان شده است. ویژه‌برنامه محفل ترتیل خوانی روزانه قرآن کریم با تلاوت قاریان نوجوان پسر در رواق مبارکه دارالحجّه (عج) و برگزاری برنامه «بهار قرآن، بهار زندگی» در روزهای فرد در محل دارالتفسیر علامه شیخ طبرسی (ره) از جمله این موارد است.

برگزاری روزانه محفل «دختران رضوی» ویژه نوجوانان دختر نیز در ایام عید سعید نوروز سال ۱۴۰۴ بعد از نماز ظهر و عصر در رواق مبارکه حضرت زهرا(س) و همچنین برنامه «مهربان‌ترین پیام» با سه موضوع «حجاب»، «شرح نامه و پیام امام رضا(ع) به عبدالعظیم حسنی(ع)» و «آشنایی با نهج البلاغه» در محل رواق مبارکه حضرت زهرا(س) و رواق حضرت فاطمه معصومه(س) نیز طرح‌هایی است که ویژه دختران نوجوان اجرا می‌شود.

دو مراسم ترتیل خوانی توسط قاریان اداره دارالقرآن کریم مخصوص زائران غیرایرانی بارگاه مطهر امام رضا(ع) در دو محل رواق دارالرحمه (ویژه عرب‌زبانان) و رواق غدیر (ویژه اردو زبانان) نیز دیگر برنامه‌هایی است که هر روز عصر با همکاری مدیریت زائران غیرایرانی معاونت تبلیغات اسلامی حرم مطهر رضوی اجرا می‌شود.

که همزمان با ایام ماه مبارک رمضان در بارگاه ملکوتی ایشان نیز به همین صورت تلاوت خواهد شد. اداره دارالقرآن کریم حرم مطهر رضوی شبستان نجف آبادی مسجد جامع گوهرشاد را با عنوان «شبستان قرآن» در نظر گرفته تا در این ایام ۱۴۰ قاری در ساعات مختلفی از شبانه‌روز به تلاوت آیات قرآن کریم بپردازند. اجرای برنامه محفل انس با نهج البلاغه با عنوان «چشمه حکمت علوی» در محل رواق بزرگ امام خمینی(ره) توسط حجت الاسلام والمسلمین محمدجواد نظافت و درس‌هایی از قرآن در ۱۲ روز اول ماه مبارک رمضان با حضور حجت الاسلام والمسلمین محسن قرائتی در همین محل نیز دیگر برنامه‌های جدید این اداره در ماه بهار قرآن است.

■ برنامه‌های خاص برای گروه‌های خاص

اداره دارالقرآن کریم بارگاه مقدس امام رضا(ع) برنامه‌های قرآنی متعددی را نیز برای اقشار و گروه‌های سنی مختلف زائران و مجاوران از جمله بانوان زائر در جوار بارگاه مقدس امام هشتم(ع) پیش‌بینی کرده است. یکی از این برنامه‌های ویژه خواهران، محفل انس با قرآن با عنوان «ام‌اینها» است که علاوه بر ترتیل خوانی روزانه، از ساعت ۹ تا ۱۰ صبح در محل رواق مبارکه حضرت زهرا(س) تدارک دیده شده است. دیگر برنامه‌های قرآنی مختص بانوان در حرم مطهر رضوی، طرح «رزق قرآنی» به منظور آشنایی خواهران با سوره مبارکه «یس» در مدت سه روز در محل

زهرا زنگنه | ماه مبارک رمضان، ماه نزول قرآن، فرصتی است مغتنم برای انس بیشتر با کلام وحی. در این ماه پرفیض، حرم مطهر رضوی با برگزاری برنامه‌های متنوع قرآنی، فضایی معنوی و نورانی را برای زائران و مجاوران فراهم می‌کند. دارالقرآن حرم مطهر رضوی به عنوان مرکز ثقل فعالیت‌های قرآنی، در طول ماه رمضان برنامه‌های گوناگونی را در زمینه‌های تلاوت، تفسیر، آموزش و پژوهش قرآن کریم برگزار می‌کند.

■ ختم قرآن کریم به سیره امام رضا(ع)

هدف از برگزاری این برنامه‌ها، ترویج فرهنگ قرآنی و ایجاد فضایی معنوی برای زائران و مجاوران در ماه نزول این کتاب آسمانی است. اداره دارالقرآن زیر نظر معاونت تبلیغات اسلامی حرم مطهر رضوی تلاش می‌کند با برگزاری برنامه‌های متنوع و جذاب، زمینه انس بیشتر با قرآن کریم را برای همگان فراهم کند. قطعاً یکی از مهم‌ترین این برنامه‌ها در ماه نزول آیات الهی، مراسم ترتیل خوانی روزانه توسط قاریان و اساتید برجسته قرآن کریم است که امسال با عنوان «نوای قدسی» برگزار می‌شود. زائران و مجاوران حرم مطهر رضوی می‌توانند در سه نوبت ساعت ۵:۳۰ و ۱۰ در رواق امام خمینی(ره) و همچنین ساعت ۱۶ در ایوان مقصوره مسجد جامع گوهرشاد از این برنامه بهره‌مند شوند. یک دور ختم قرآن کریم در هر سه روز، سیره امام رضا(ع) بوده است

زیارت با سر انگشت

را خوب بدم. بس که هر بار با سر انگشت همه راه را از صحن تا توی رواق و بعد مقابل ضریح آمده‌ام. حالا اینکه می‌گویم تا ضریح واسه سالی یک بار است و گرنه بیشتر وقت‌ها همان‌طور که آسه‌آسه می‌آیم، یک جایی مثلاً قبل کفش‌داری یا بعد از آن و پای در چوبی زانوهایم تا می‌خورد و دیگر نمی‌توانم قدم از قدم بردارم. همان جا تن را می‌سپارم به در چوبی و می‌نشینم روی زمین و سلام می‌دهم و گنبد طلایی توی خیالم روشن می‌شود.

شده که بیشتر خودم را به تک و تا بیندازم که نکند از داراها عقب بمانم. اصلاً اینجا مال نداراست دیگر. حالا یکی نان ندارد، یکی دندان، من هم از ۱۲ سالگی نور چشم ندارم. وقتی چشم داشتم را خوب یادم نیست، چندتا تصویر درهم و برهم که گاه به خوابم می‌آیند، مثلاً صورت مادرم یا دست‌های پدرم. از حرم هم گنبد طلا را خاطرم هست و همین. عوضش درها و دیوارها و ضریح

فاحا آفاق | این طور نیست که هر روز خدا بتوانم پیام حرم، راستش هفته‌ای یک بار هم اگر بشود، کلامم را باید بیندازم آسمان که نمی‌شود.

معمولاً ماهی یکی دوبار، یکی را پیدا می‌کنم که می‌شود عصای دستم و با هم تا حرم می‌رویم. شاید اگر چشم داشتم این‌طور گوشه دلم بهانه نداشتم اما حالا که ندارم انگار این نداری بهانه

معرفی رواق‌های اختصاصی برای زیارت بانوان در حرم مطهر رضوی کنج خلوتی برای زائران بانو

نشانه‌های قبولی بندگی در پیشگاه خدا

حجت الاسلام والمسلمین
محمد مهدی ماندگاری

خداوند در آیه ۱۸۳ سوره بقره می‌فرماید: «يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا كُتِبَ عَلَيْكُمُ الصِّيَامُ كَمَا كُتِبَ عَلَى الَّذِينَ مِن قَبْلِكُمْ لَعَلَّكُمْ تَتَّقُونَ». این آیه، رمضان را نه تنها یک فریضه، بلکه مدرسه تقوا

معرفی می‌کند؛ مدرسه‌ای که در آن، روح انسان به معامله با پروردگارش فرا خوانده می‌شود. اما این معامله چگونه سودمند می‌شود و عمر ما را در دنیا و آخرت بیمه می‌کند؟ در روایتی از پیامبر اکرم (ص) آمده است: «مَنْ صَامَ رَمَضَانَ إِيمَانًا وَ احْتِسَابًا غُفِرَ لَهُ مَا تَقَدَّمَ مِنْ ذَنْبِهِ» (صحیح بخاری). یعنی هر کس رمضان را از روی ایمان و امید به اجر الهی، روزه بگیرد، گناهان ماقبل او بخشوده می‌شود. این حدیث نشان می‌دهد رمضان فرصتی است برای پاک‌سازی وجود از گناهان گذشته. اما شرط قبولی این معامله، تنها روزه‌داری جسم نیست، بلکه روزه‌داری جان است؛ چنان که امام علی (ع) فرمودند: «صَوْمُ الْقَلْبِ خَيْرٌ مِنْ صَوْمِ اللِّسَانِ، وَ صَوْمُ اللِّسَانِ خَيْرٌ مِنْ صَوْمِ الْبَطْنِ» (غرر الحکم).

نشانه‌های قبولی این معامله الهی در سه محور کلیدی شکر، تداوم و توکل نهفته است.

نخستین نشانه قبولی عبادت، باور نعمت توفیق است. خداوند می‌فرماید: «الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي هَدَانَا لِهَذَا» این مانبودیم که به رمضان رسیدیم، او بود که دست ما را گرفت. شکر این توفیق، تنها با گفتن «الحمد لله» نیست، بلکه با ادامه زبانی‌های رمضان محقق می‌شود. در این مسیر سحر خیزی را با ۱۰ دقیقه استغفار پیش از اذان زنده نگه دارید. روزه‌های مستحبی (سه روز در ماه) را فراموش نکنید. انس یا قرآن را حتی با روزی دو آیه ادامه دهید. این‌ها آب باریکه‌ای است که خداوند به آن برکت می‌دهد و خواب و نفس ما را عبادت می‌شمارد.

عبادت رمضان، تمرینی برای یک سال است. پیامبر (ص) فرمودند: «اگر مردم فضیلت رمضان را می‌دانستند، آرزوی می‌کردند تمام سال رمضان باشد». پس رمضان پایان نیست، آغاز است. اتفاق مؤمنانه را هفته‌ای یک بار به نیت امام زمان (عج) یا اموات ادامه دهید. اشک و توسل را در هیئت‌های هفتگی زنده نگه دارید. معارف دین را با مطالعه حدیث با تفسیر قرآن هر چند کوتاه پیگیر باشید، چرا که خداوند وعده داده است: «تو یک قدم بردار، من ۱۰۰ قدم به سوی تو می‌آیم».

نتیجه عبادت‌ها را نباید با معیارهای دنیایی سنجید. خداوند در حدیث قدسی می‌فرماید: بنده‌ام! تو بندگی کن، من هم رسم بنده‌پروری را به جامی آورم.

حتی زکات فطر نشانه‌ای از این مهربانی است: خدایم خواهد همه حتی نیازمندان در این فیض شریک شوند. اگر خانواده‌ای توانایی ندارد، زکات را در میان خود بچرخاند تا ثوابش شامل همه شود. این همان خدایی است که «جان و مال مؤمنان» را به بهای بهشت خریده است.

پایان رمضان، آغاز همزیانی با خداست... خدایا! این عید فطر را روزی کن که بگوئیم: خدایا! نه به شرط پاداش، بلکه چون توسل و سازوکار خدایی هستی، عبادت کردیم.

زهرارنگنه | رواق‌های دارالحکمه، دارالضیافه، دارالفیض، حاتم‌خانی، توحیدخانه، دارالشرف، دارالشکر، الله‌وردی‌خان، دارالسعادة، حضرت

معصومه (س)، حضرت زهرا (س)، نجمه خاتون (س) و... گوشه و کناره‌های دنجی از این صحن‌وسرا هستند که مأمین بانوان زائر شده‌اند. اماکن متبرکه‌ای که هم میهمانانش خانم هستند و هم بیشتر میزبانانش. در ادامه، معرفی کوتاهی داریم از رواق‌هایی که در حرم مطهر برای زیارت بانوان اختصاص داده شده است.

■ یک سوم رواق‌ها مخصوص بانوان است

با هدف آسودگی بیشتر زائران بانو هنگام زیارت، اماکن مختلفی از حرم مطهر، مختص این گروه از زائران در نظر گرفته شده است. در حال حاضر ۱۱ رواق از مجموع ۳۱ رواق اطراف روضه منوره در اختیار بانوان است. از این میان، رواق نجمه خاتون (س) که هم از صحن آزادی و هم از صحن انقلاب اسلامی قابل دسترس است، در همه ساعات شبانه‌روز به صورت دائم در اختیار زائران بانو قرار دارد.

رواق‌های حضرت معصومه (س) و حضرت زهرا (س) نیز رواق‌های زیرسطحی‌ای هستند که در کنار بخشی از رواق‌های دارالحکمه، دارالضیافه، دارالفیض، حاتم‌خانی، توحیدخانه، دارالشرف، دارالشکر، الله‌وردی‌خان و دارالسعادة، معمولاً همه روزه از ساعت ۷:۳۰ تا اذان مغرب میزبان بانوان زائر است.

در این اماکن متبرکه، علاوه بر فراهم شدن فضای اختصاصی زیارت، برگزاری برنامه‌های فرهنگی و تبلیغی خاصی نیز برای بانوان در نظر گرفته شده تا زیارتی معنوی همراه با معرفت را تجربه کنند. حلقه‌های معرفت، جزءخوانی و محفل انس با قرآن، پاسخ‌گویی به پرسش‌های دینی، زمزمه احکام و آموزش قرآنی کودکان دختر و مسابقه کتاب‌خوانی از جمله برنامه‌های برگزار شده در ساعات مختلف شبانه‌روز در رواق‌های مخصوص بانوان در حرم مطهر است.

پاسخ‌گویی به سؤالات شرعی بانوان توسط کارشناسان خانم نیز خدمت فرهنگی دیگری است که از سوی اداره پاسخ‌گویی حرم مطهر در دفاتر پاسخ‌گویی صحن جمهوری، انقلاب، آزادی و رواق‌های حضرت زهرا (س)، دارالحجه (عج) و دارالمرحمه به زائران بانو ارائه می‌شود.

اختصاص رواق‌هایی مخصوص بانوان زائر، آرامشی را برای این گروه به دنبال آورده است تا بتوانند در فضایی مناسب

با خیالی آسوده به زیارت بپردازند. این موضوع به‌ویژه برای مادرانی که کودک خردسال به همراه دارند بسیار حائز اهمیت است، چرا که می‌توانند در این اماکن بدون نگرانی به عبادت مشغول شوند.

■ خادمان بانو در خدمت زائران بانو

دیگر نقطه تمایز این رواق‌ها با سایر اماکن متبرکه حرم مطهر، ارائه خدمت به زائران توسط خادمان بانو است. با تصمیم آستان قدس رضوی این امکان از اسفند ۱۳۹۵ فراهم شد تا تمامی امور خدمتی مربوط به زائران در اماکن متبرکه اختصاص یافته به بانوان و نقاط دیگری از حرم مطهر توسط خدمه خواهر ارائه شود.

یکی از کفشداری‌های صحن انقلاب نقطه آغاز حضور بانوانی بود که به عنوان نخستین گروه از خدمه خواهران، لباس خدمت در حرم مطهر را می‌پوشیدند. خدمت این گروه از خادمان آقا (ع) از کفشداری شروع شد و اکنون نه تنها در این بخش، که رد پایشان در بسیاری امور مانند خدمات انواریاری، مهریاری، جمع‌آوری و چینش صندلی‌های همراه، نظیف و غبارروبی در رواق‌های مرکزی و زیرزمینی ویژه بانوان نیز دیده می‌شود.

دربانی، حفاظت، فراشی، دفتر امانات، انتظامات، دفتر امور گمشدگان و خیاط‌خانه حرم مطهر بخش‌های مختلف دیگری است که بانوان خدمه به صورت شبانه‌روزی در آن مشغول خدمت هستند. خدمات نماز در صحن‌های مرکزی حرم مطهر رضوی و سقایی در رواق‌های حضرت معصومه (س) و امام خمینی (ره) نیز دیگر خدمات خدمه خواهران به زائران بانو است. همچنین این گروه از خادمان حضرت (ع) در بخش انتظامات چاپخانه‌ها و نیز در ایستگاه‌های زائران پیاده در دهه آخر صفر و مراسم اعتکاف بانوان در حرم مطهر و مسجد وابسته مشغول خدمت‌رسانی به زائران بارگاه ملکوتی امام رضا (ع) هستند. حضور پررنگ بانوان خدمه در بخش‌های خدمتی حرم به‌خصوص در رواق‌های مخصوص خواهران حس می‌شود؛ این موضوع امر زیارت را برای بانوان تسهیل کرده است. درواقع سیاست آستان قدس رضوی در استفاده از بانوان خدمه برای انجام امور مختلف هم‌فرستی را برای بانوانی که آرزوی خدمت در بارگاه حضرت ثامن الحجج (ع) را داشته‌اند فراهم کرده و هم احساس راحتی بیشتری را برای زائران خانم به دنبال داشته است.

رمضان و نوروژ؛ تجلی توحید در بهار دل‌ها و طبیعت

آیت‌الله علیرضا اعرافی

تجلی انوار الهی در ماه مبارک رمضان که بهار دل‌هاست و فرا رسیدن سال نو و بهار طبیعت که جلوه‌گری اسما و صفات الهی است، فرصتی است برای توجه مضاعف به خود و رسالت‌ها و وظایفی که بر عهده حوزه و روحانیت و همه ماست و مجالی برای حمد و سپاس خالصانه محضر حضرت حق جل جلاله و تقدیر و تشکر متواضعانه از همه خادمان اسلام عزیز، مکتب اهل بیت (ع) و این ملت پرشکوه و افتخار آفرین.

مهم‌ترین پیام بهار، تجلی انوار الهی در گردش زمین و رویش گیاهان و گلزاران است. همه این‌ها نشانه‌ای از خدا و توحید دارد. این عالم با همه جلوه‌های گوناگون و درخشش‌های آن و با همه عظمت و شکوه آن، جلوه‌ای از اسما و صفات خداوند است و همه لحظه‌ها روزی نو و

نوروزی دیگر است و در هر لحظه انوار نویی از عالم غیب می‌تابد، اما در هنگامه تحولات بهار و نوروژ، حواس ما بیشتر این تغییر و نو شدن را حس می‌کند و گر نه تمام لحظات جهان وصل به عالم غیب و دریافت‌کننده فیوضات الهی است.

پیام نوروژ آن است که باید حسگرهای آدمی این تجلیات عالم غیب را بیشتر مورد توجه قرار دهد. این پیام بزرگ نوروژ است. همان‌طور که از سوی دیگر و با بهره‌گیری از آیات قرآن، این تحول نشانه‌ای از یک تحول عظیم در قیامت و برپایی آن رستاخیز بزرگ است، پس در نوروژ هم پیامی بزرگ از توحید و جلوه‌های الهی است و هم پیامی دیگر از قیامت و رستاخیز عالم برای حسابرسی بشر و هم حامل پیامی است به ما که خود را دائم نو کنیم و بر پایه‌های درست، خویشتن را بازسازی کنیم. باید در این تحولات، اشتباهات خود را بشناسیم و آن را جبران کنیم و بر خوبی‌ها و دستاوردهای خود بیفزاییم.

ماه مبارک رمضان، هم ماه خدا و هم ماه خلق خداست، هم بهار قرآن و هم بهار فقیران و نیازمندان و لبریز است از فرصت‌ها و آمادگی‌های ویژه برای پرواز به ملکوت و پرتوهای آن در دعا‌های سحر و مناجات‌های سحرگاهی و نمازها و روزه‌ها جلوه‌گر می‌شود و ما را به عرش فرا می‌خواند. این دو پیام ماه مبارک رمضان درهم آمیخته و جدانشدنی است.

ماه رمضان، ماه عبادت خدا و خدمت به خلق است و آن جلوه‌های فوق‌العاده‌ای که ما در دعا‌های سحر و ابو حمزه ثمالی شاهدش هستیم فرصت عظیم و بزرگی است که پیش روی ماست. حال که چنین توصیفاتی برای روزه وارد شده و برای شب‌های ماه رمضان و لیالی قدر و عید فطر این همه صفات برجسته و امتیازات برشمرده شده است، چرا باید غفلت کرد؟

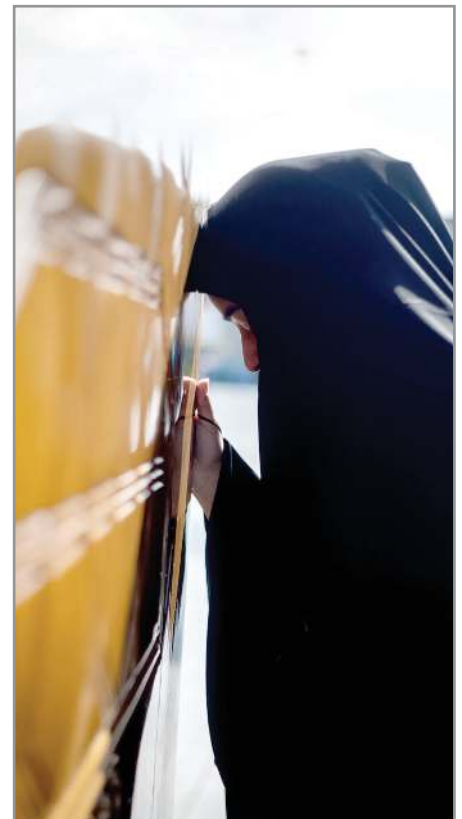
ان شاء الله ماه رمضان و سال نو بر همه امت اسلام و ملت بزرگ ایران و حوزه‌های علمیه و روحانیت ارجمند مبارک باشد و همه ما بتوانیم از این فرصت‌ها استفاده کنیم.

می‌خواستیم بچه را سقط کنیم

کشوقوس‌های یک ماجرای غم‌انگیز که پایان خوشی داشت

«اهالی حرم» در میان صحن‌ها و رواق‌های حرم مطهر امام‌رضا (ع) ضبط شده است و در هر نوبت آن یکی از زائران قصه زندگی‌اش را تعریف می‌کند. این قسمت روایتی از زندگی «فاطمه» ۳۳ ساله اهل یزد است.

نتیجه نگرفتیم تا اینکه بالاخره یکی از آشناها گفت: «می‌تونم قرص سقط جنین رو براتون پیدا کنم!» همه مخالف بودند، ولی دلمان را یک‌دله کردیم و قرص را خریدیم. می‌دانستیم که تاوان دارد، ولی چه می‌شد کرد؟ بچه ناخواسته بود و ما اصلاً شرایط نگه‌داشتنش را نداشتیم.

آدم وقتی تصمیمش را می‌گیرد، انگار دیگر حرف بقیه را نمی‌شنود. ما هم همین‌طور بودیم. مادرم مخالف سقط بود و می‌گفت: «خدا بهتون هدیه داده و حتماً به حکمتی بوده!» ولی ما گوش نمی‌کردیم. از طرف دیگر دختر هم خیلی خواهر دوست داشت. هشت‌سالش نشده بود و چون می‌دیدم دام‌گریه می‌کنم، فهمیده بود قصه‌ای هست. کم‌کم ماجرا را برایش گفتم. اصرار داشت نگاهش داریم. می‌گفت: «اگه بچه بیارین خودم مراقبشم!» من هم چون خودم خواهر نداشتم، خیلی دوست داشتم دخترم خواهر داشته باشد، ولی بهش می‌گفتم: «ما الان شرایطش رو نداریم. می‌دونی که بزرگ‌کردنش هم آسون نیست...» و خلاصه هیچ‌کس نمی‌توانست راضی‌مان کند.

چند روزی بود قرص‌ها را گرفته بودیم. فقط به‌ذهنم رسید قبل از مصرف با دکترم مشورت کنم و از عوارضش بپرسم، اما وقتی رفتم مطبش، خیلی اتفاقی یکی از آشناها را آنجا دیدم. توی نوبت، سر حرف باز شد و از آن تصمیم برایش گفتم: از بارداری، سقط، قرص‌ها و... گفت قبلاً همین اتفاقات را از سر گذرانده و با همان قرص‌ها سقط کرده است. از عوارض قرص‌ها گفت و مسیر سختی که قرار بود تا چند ماه پیش رویم باشد. ولی بعد، از عذاب وجدان چندساله‌اش گفت و حرفی زد که تا چند ماه توی ذهنم مانده بود. گفت: «عذاب وجدانش خیلی بیشتر از سختی بزرگ کردن بچه است!»

انگار حرف‌های آن آدم دلم را نرم کرده بود. با خودم فکر می‌کردم لابد حکمتی بوده که آن حرف‌ها را بشنوم. البته آن حرف‌ها هم تصمیمم را تغییر نداد. رسید به شبی که باید از فردایش قرص‌ها را شروع می‌کردم. مثل همه شب‌ها شروع کردم به شکرگزاری. عادت همیشه‌ام بود که هر شب، قبل از خواب با خدا صحبت کنم و نعمت‌هایش را شکر کنم. با خدا صحبت می‌کردم و حرف طرف توی ذهنم می‌چرخید: «عذاب وجدانش خیلی بیشتر از

سختی بزرگ کردن بچه است!» به این فکر می‌کردم که تاچه زمانی عذاب وجدانش همراهم می‌ماند. انگار حسی درونم زنده شده بود که می‌گفت بی‌خیال سقط بشوم، ولی در مقابلش مقاومت می‌کردم. باز با خودم می‌گفتم: «حتماً حکمتی بوده که این بچه رو داشته باشی!» یا توی ذهنم می‌آمد که «اگه دختر باشه چی؟ مگه همیشه به‌دختر دیگه نمی‌خواستی؟»

همیشه از خدا یک دختر دیگر می‌خواستم و آن شب یک‌دفعه همه خواسته‌هایم مقابلم رژه می‌رفتند. می‌گفتم: «شاید خدا درخواستم رو اجابت کرده و می‌خواد دختر بده بهم، اگه بپردازم شاید خدا بگه من دختر رو بهت دادم و خودت نخواستیش، خودت پشش زدی!» حرف‌ها توی سرم تاب می‌خورد و خوابم نمی‌برد.

از زمانی که به سقط فکر کرده بودیم تا همان شب ذهنم مدام درگیر بود، ولی آن شب بالاخره تصمیمم را گرفتم و بعد با آرامش خوابیدم. به خدا گفتم: «اگه دختر باشه واقعاً غم نیست، همه سختیش رو تحمل می‌کنم!» اما این فقط تصمیم من نبود و باید همسرم را هم راضی می‌کردم.

صبح تصمیم تازه‌ام را گفتم و می‌دانستم مخالف است. گفت: «ما که تصمیممون رو گرفته بودیم» ولی از عوارض قرص‌ها برایش گفتم و گفتم که «لابد خدا به چیزی می‌دونسته که... شاید همین بچه کمک کنه غم مادرت رو هم فراموش کنی...» گفتم: «حالا بحث پسر و دختر نیست ولی مگه ما همیشه به‌دختر دیگه نمی‌خواستیم؟ می‌گن دختر قدم داره، مگه دختر اولمون که اومد زندگی مون از این رو به اون رو نشد؟» همسرم با همین صحبت‌ها راضی شد که بی‌خیال سقط بشویم.

بعد از مدتی فهمیدیم بچه دختر است. هر دو خیلی خوشحال شدیم. یادم هست آن شب تا خود صبح از ذوق نخوابیدم. مرتب می‌گفتم: «خدا یا تومی دونستی من چی می‌خوام ولی من داشتم هدیه تو رو پس می‌دم!»

بچه که به دنیا آمد، حال زندگی ما از قبلش هم بهتر شد. انگار همه غم و غصه‌هایمان یادمان رفت. قدمش هم برکت را به زندگی مان آورد. بعد از تولدش درآمد شوهرم بیشتر شد و توی همین مدت کم، ماشین و زمین خریدیم.

تصمیم گرفتیم بچه را سقط کنیم. شرایطمان برای نگه‌داشتنش اصلاً جور نبود. تازه ۲۰ روز از فوت مادرشوهر گذشته بود که از بارداری ام باخبر شدم. ناخواسته بود. یعنی اصلاً بچه دیگری نمی‌خواستیم. یک دختر و یک پسر داشتیم و پسرمان تازه سه‌سال و نیمش شده بود.

حالا اگر دو تا بچه دیگرمان بزرگ‌تر بودند شاید می‌شد نگاهش داشت، ولی این‌طوری حس می‌کردم به‌کل آزادی‌ام گرفته می‌شود. از طرفی شوهرم هم چون خیلی به مادرش وابسته بود، حال روحی خوبی نداشت و نمی‌توانست با مسئله کنار بیاید. برای همین افتادیم دنبال راه‌های سقط. خیلی این‌ور و آن‌ور رفتیم، ولی به‌خاطر اینکه غیرقانونی بود، کسی زیر بارش نمی‌رفت. مدتی گشتیم و

همه آنچه می‌توانید در سه روز

فکر کن آمده‌ای به باغی از باغ‌های بهشت، در چند روزی که بناست از عمرت حساب نشود؛ زیرا که میهمان یکی از مهربان‌ترین صاحب‌مغتنم که حیفاست بی‌برنامه به سراغش برویم؛ نکند که فرصتی از دستمان برود. در آداب زیارت امام رضا(ع) موارد پرشماری در بیان مرقد حضرت ثامن الحجج(ع) بر

روز اول: شوق دیدار

روز اول است که آمده‌ای. برای روز اول بهتر است در زمان خلوت‌تر به حرم مشرف شوی تا بتوانی یک دل سیر زیارت کنی و در محضر امام باشی.

ورودی خیابان شهدا بست شیخ طوسی

انجام دهیم: نماز زیارت

یک قاب دلنشین

به قدیمی‌ترین صحن حرم مطهر خوش آمدید. این صحن چند ایوان زیبا دارد که معروف‌ترین آن ایوان طلای نادری است. ایوان عباسی در شمال صحن، ایوان ساعت در غرب و ایوان نقاره‌خانه در شرق این صحن است. اگر اهل عکس‌یادگاری هستید، نمای گنبد در این صحن حسابی دلرباست.

روضه منوره

همه چیز را فراموش کن و نگاهت تنها به روبه‌رو باشد. به ضریح که در میانه روضه منوره به تماشا ایستاده است. معمولاً در ایام زیارتی روضه منوره جای سوزن انداختن نیست، می‌توانی به سلامی و دعایی بسنده کنی و زیارت‌نامه و نماز را در صحن یا رواق‌ها بخوانی.

به نیت شفا

در این صحن می‌توانید از سقاخانه معروف اسماعیل طلا آب بنوشید و پای پنجره فولاد با آقا درد دل کنید. از گذشته مردم به نیت شفاء آب این سقاخانه را برای سوغات می‌بردند. نماز خواندن در این صحن هم حال و هوای خودش را دارد؛ چون قبله و گنبد در یک جهت هستند.

نمای فیروزه

برای بازدید امروز بهتر است سری به معروف‌ترین مسجد ایران بزنید. مسجد گوهرشاد دارای یک پنجره فولاد و یک حوض سنگی زیباست. ایوان مقصوره آن هم بسیار شهرت دارد. اگر اهل سلفی گرفتن هستید، نمای زیبای گنبد و کبوترها را در صحن مسجد فراموش نکنید.

همنشینی با کلام خدا

معروف و مؤکد است و بیشترمان می‌دانیم که ماه رمضان در پیوند با تلاوت قرآن است. نعمتی که برنامه‌های ترتیل خوانی حرم مطهر فرصتش را برایمان فراهم کرده‌است. ترتیل خوانی خانوادگی هر روز بعد از نماز مغرب و عشاء در رواق دارالحججه و همین‌طور در شبستان نه‌اوندی مسجد گوهرشاد برگزار می‌شود. این برنامه‌ها در سایر اماکن به تفکیک برای خانم‌ها و آقایان هم برقرار است.

روز دوم:

برای روز دوم خوب است که برای نماز اول وقت به حرم مطهر بیایید و نماز جماعت را به همراه دیگر زائران

خیابان نواب صفوی، صحن کبوتر، صحن آزادی

بفرمایید

حتماً تعریف چایخانه شنیده‌اید. امروز می‌حضرت باشید که چای پیمبر اعظم(ص) و اگر اهل گرفتن عکس خیمه چایخانه فض سلفی با حرم مطهر

فرصت تماشا

قبل از ورود به صحن آزادی اگر به صحن کبوتر بروید، می‌توانید از مجموعه موزه‌های حرم دیدن کنید. از مهم‌ترین موزه‌ها، موزه مرکزی است که دارای قسمت‌های مختلفی مانند گنجینه حرم، مدال، سکه، سلاح‌های سرد و گرم، ظروف، نجوم و ساعت و غیره است.

وقت سلام

باب‌السلام معروف‌ترین ایوان این صحن است که علما و بزرگان از گذشته به رسم ادب از این محل که پایین پای حضرت است، وارد حرم می‌شدند. اگر از ایوان ساعت وارد این صحن شوید، از همان ورودی می‌توانید نمای روضه منوره را در ایوان روبه‌رو ببینید.

خانه‌های روی زمین هستی؛ صاحبخانه‌ای که نه تنها اهل زمین که اهالی آسمان هم میهمانش هستند. میهمانی‌ای پر از فرصت‌های نجات ائمه اطهار (ع) و علما ذکر شده است، با نگاهی بر این روایات و توصیه‌ها برنامه‌ای مبتنی بر صحن و سراها و ظرفیت‌های موجود در رای شما در ادامه خواهیم آورد.

روز سوم: لذت تماشا

امروز در کنار زیارت به فکر برنامه‌های فرهنگی هم باشید. در حرم علاوه بر اماکن تاریخی چند مجموعه فرهنگی نیز وجود دارد که موزه‌ها و کتابخانه معروف‌ترین آن‌ها هستند.

◀ خیابان امام رضا (ع)، باب الجواد (ع) و باب الرضا (ع) ▶ بخوانیم: زیارت جامعه کبیره، دعای وداع
انجام دهیم: دورکعت نماز برای درگذشتگان و ملتمسان دعا

برای کودکان

ممکن است همراهی کودکان که زودتر از ما خسته می‌شوند فرصت تمرکز کافی را برای زیارت به شما ندهد. خبر خوش برایتان این است که می‌توانید کودکان دل‌بندتان را در رواقی که مخصوص آن‌ها دایر شده در باب‌الکاظم (ع) ضلع شمال شرقی صحن پیامبر اعظم (ص) به دست خدام بسپارید.

یادگار زیارت

اگر از باب الجواد (ع) به سمت حرم مطهر مشرف شوید می‌توانید قبل از زیارت نگاهی به فروشگاه‌های سوغات در اطراف این ورودی بیندازید. در اطراف حرم امام رضا (ع) فروشگاه‌های مختلفی وجود دارند که شامل فروشگاه‌های کتاب و صنایع دستی و سوغات هستند.

ایستگاهی برای تفکر

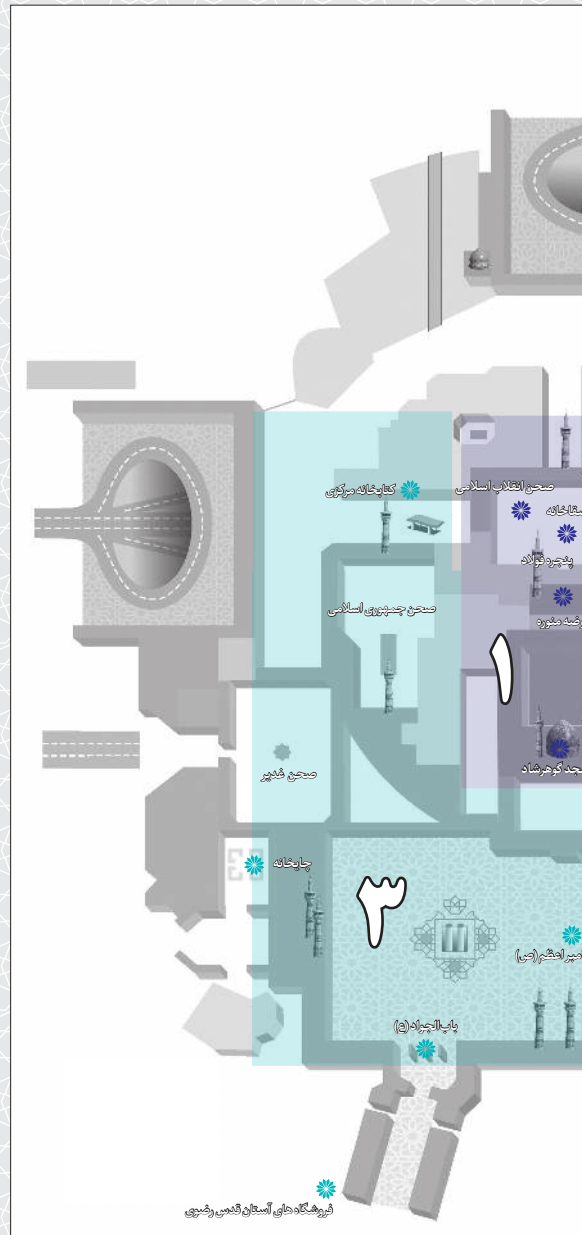
در صحن قدس کمتر کسی است که تابلوی آبی رنگ «رواق کتاب» را در ضلع شرقی صحن قدس دیده و دنبال نکند. در این رواق، ره‌توشه تنها زیارت و دعا نیست. با هر گامی که زائر بر می‌دارد بر بینش و معرفتش نیز افزوده می‌شود، آنگاه که دستی بر کتاب‌های چیده شده بر قفسه‌های رواق کتاب می‌کشد.

۴ میلیون کتاب

حرم مطهر رضوی دارای دو کتابخانه بزرگ به نام‌های کتابخانه مرکزی آستان قدس و کتابخانه مسجد جامع گوه‌رشاد است. کتابخانه مرکزی آستان قدس دارای بیش از ۴ میلیون کتاب بوده و برخی از آن‌ها دارای ثبت جهانی هستند. کتابخانه گوه‌رشاد کتابخانه تخصصی با محوریت اهل بیت (ع) است.

نیایش خانوادگی

برای شرکت در دعای کمیل، توسل یا دعای ندبه به صورت خانوادگی می‌توانید در ایامی که هوا خوب است به صحن پیامبر اعظم (ص) بروید. دعای توسل در سه شنبه شب‌ها، دعای کمیل در پنج شنبه شب‌ها و دعای ندبه در صبح‌های جمعه در این صحن قرائت می‌شود. روزهایی که هوا خوب نیست، نیایش‌های هفتگی در رواق‌ها برگزار می‌شود.

عظ حضور

فران تجربه کنید. می‌توانید علاوه بر این به فکر بهره‌مندی از هنر و تاریخ در اماکن حرم رضوی باشید.

ت آمین الله ▶ انجام دهیم: دورکعت نماز حاجت

پای منبر علما

این روزها فرصت خوبی فراهم شده است که در حرم مطهر پای منبر برخی از علما بنشینید. رواق امام خمینی (ره) یکی از اماکنی است که در آن برنامه‌های سخنرانی هر روز بعد از نماز ظهر و عصر و شب‌ها بعد از نماز مغرب و عشاء برگزار است.

وقت راز و نیاز

دعا توصیه ائمه اطهار برای ماهی است که استجابات تضمین شده است. با شرکت در برنامه‌های مناجات خوانی حرم مطهر می‌توانید این توصیه را در مکانی متبرک عملی کنید. به طور مثال هر بامداد به رواق امام خمینی (ره) سری بزنید و همراه مناجات خوانی سایر زائران شوید.

بد پای

خانه حضرت را زیاد بتوانید میهمان چای چادر آن بین صحن کوثر قرار دارد. س یادگاری هستید، پای مناسبی برای است.

رمضان؛ بهار دل‌ها در آغوش بهار طبیعت

آیت‌الله سید مجتبی نورمفیدی

موفقیت حقیقی در ماه رمضان به این است که انسان در همه ابعاد مراقب خودش باشد. یعنی هم سطح مراقبت‌ها و هم عمق مراقبت‌ها را مراقبه کند. در ماه رمضان زمینه و بستر برای مراقبت و امساک فراهم می‌شود.

یعنی کأنه یک اردویی است که خداوند متعال برای انسان در سال یک بار قرار می‌دهد که در آن اردو به حظ و لذت‌های معنوی برسد. در بقیه ماه‌های سال انسان به طور عادی زندگی می‌کند و از تمتعات بهره‌مند می‌شود.

اوپه خاطر مواجهاتی که با دنیای پیرامونش دارد ممکن است جدا شدن از برخی امور برایش سخت باشد، ولو همه حلال، اما زمینه مراقبت و کنترل با عنایت خداوند در ماه رمضان بیشتر می‌شود. خود گرسنگی، خود اینکه هر چه انسان می‌خواهد ولو حلال، نمی‌تواند استفاده کند، این یک استعدادی برای انسان فراهم می‌کند که ظرفیت روحی خودش را تکامل ببخشد.

آن قدرت روحی جز با برخی از این امساک‌ها پدید نمی‌آید. یعنی خداوند یک مقدار فضای متفاوتی را برای انسان ایجاد می‌کند برای جهش و تکامل. از این فرصت باید استفاده کرد.

سالی یک بار خداوند، در ماه رمضان انسان را به یک اردوی تربیتی خاص می‌برد، برای همین است که برخی از سالکان الی‌الله مبدأ سالشان را رمضان قرار می‌دادند، زیرا رمضان بهار قرآن و بهار زندگی حقیقی است.

رمضان است که شکوفه‌های وجود انسان را باز می‌کند و فطرت انسان در آن شکوفا می‌شود. همان طور که سال شمسی و بهار طبیعی موجب می‌شود شکوفه‌ها سرسبز کنند و طبیعت طراوتی پیدا و از نو زندگی را آغاز کند، رمضان نیز بهار معنوی زندگی انسان است.

ربیع القرآن؛ فصل حیات بخشی دل‌ها

آیت‌الله سید ابوالفضل طباطبایی اشکذری

ماه مبارک رمضان، تنها ماه روزه و عبادت نیست؛ این ماه، بهار قرآن است. روایتی نورانی از امام محمد باقر (ع) کلید فهم این توصیف است: «لِكُلِّ شَيْءٍ رَّبِيعٌ وَ رَّبِيعُ الْقُرْآنِ شَهْرُ رَمَضَانَ» (الکافی، ج ۲، ص ۳۶۰). همان گونه که بهار طبیعت، فصل رویش و زنده شدن زمین است، رمضان نیز فصل شکوفایی قرآن در جان انسان‌هاست. خداوند متعال در سوره بقره، رمضان را ماه نزول قرآن معرفی می‌کند: «شَهْرُ رَمَضَانَ الَّذِي أُنْزِلَ فِيهِ الْقُرْآنُ هُدًى لِّلنَّاسِ...». این نزول، تنها یک رخداد تاریخی نیست؛ بلکه هر ساله با طلوع رمضان، بارانی از رحمت الهی بر دل‌های مشتاق می‌بارد تا جان‌ها از خشکی غفلت به سبزه‌زار ایمان تبدیل شود.

خداوند در آیه ۴۲ سوره انفال، قرآن را مایه حیات می‌خواند: «يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اسْتَجِيبُوا لِلَّهِ وَلِلرَّسُولِ إِذَا دَعَاكُمْ لِمَا يُحْيِيكُمْ». امام علی (ع) در خطبه ۱۱۰ نهج البلاغه نیز قرآن را «ربیع القلوب» می‌نامد؛ بهاری که زنگار دل‌ها را می‌شوید و آن‌ها را برای رویش معارف الهی آماده می‌کند. این حیات بخشی، ویژه رمضان است؛ چرا که حتی سایر کتب آسمانی مانند تورات، انجیل و زبور نیز به فرمان خداوند، در این ماه نازل شده‌اند. امام صادق (ع) در روایتی تأکید می‌کنند: «نَزَلَتِ التَّوْرَةُ فِي سِتِّ مَضْمِينٍ مِنْ شَهْرِ رَمَضَانَ... وَ نَزَلَ الْقُرْآنُ فِي لَيْلَةِ الْقَدْرِ». (من لا یحضره الفقیه، ج ۲، ص ۱۴۰)

خداوند در آیه ۹ سوره حجر، قرآن را ذکر ماندگار می‌خواند: «إِنَّا نَحْنُ نَزَّلْنَا الذِّكْرَ وَإِنَّا لَهُ لَحَافِظُونَ». این کتاب، نه تنها از تحریف مصون است، بلکه در هر زمان، طراوت خود را حفظ می‌کند. ابن سبکت، از شاگردان امام هادی (ع)، می‌پرسد: «چرا قرآن با گذر قرن‌ها، همچنان تازه است؟» و امام پاسخ می‌دهند: «لِأَنَّ اللَّهَ لَمْ يَجْعَلْهُ لِمَازٍ دُونَ زَمَانٍ... فَهُوَ فِي كُلِّ زَمَانٍ جَدِيدٌ» (أمالی الطوسی، ج ۲، ص ۷۸). رمضان فرصتی است تا این نوشدگی را درک کنیم؛ همان گونه که پیامبر (ص) به سلمان فرمود: «عَلَيْكَ بِقِرَاءَةِ الْقُرْآنِ فَإِنَّهُ كَفَّارَةٌ لِلذُّنُوبِ وَ سِتْرٌ مِنَ النَّارِ» (جامع الأخبار، ص ۸۰۳)

اگر بهار طبیعت، فصل پذیرشانی است، رمضان نیز فصل «کاشت» آیات قرآن در دل است. این ماه، زمانه هم‌زمانی با کلام خداوند است؛ زمانی که مؤمن با تلاوت، تدبر و عمل به قرآن، از ذکر به ذکر تبدیل می‌شود. رمضان به ما می‌آموزد که قرآن، تنها کتابی برای تزئین قفسه‌ها نیست، بلکه «هُدًى لِّلنَّاسِ» است؛ نسخه‌ای که دردهای فردی و اجتماعی بشر را درمان می‌کند.

رمضان، در پیچه‌ای به بهار ابدی است. همان گونه که زمین در بهار، لباس نو می‌پوشد، دل‌های ما نیز در این ماه، با قرآن نو می‌شود. پس بیاییم این ربیع القرآن را تنها به گرسنگی جسم نسوزانیم، بلکه با انس حقیقی با آیات الهی، جان را سیراب کنیم.

حال امسال نیز این دو بهار با هم مقارن شده‌اند، بهار ظاهری و بهار باطنی، بهار طبیعی و بهار معنوی. خیلی از ما قدر بهار را در طبیعت نمی‌دانیم، همان طور که قدر بهار را در معنویات نمی‌دانیم.

توجه به تقارن این دو بهار خیلی به ما می‌تواند کمک کند، بهار در طبیعت، امیدی برای حرکت و کوشش و تلاش است و بهار معنوی و رمضان فرصتی است برای جبران خطاها و گذشته‌ها، برای آغاز یک زندگی تازه، سلوک صحیح، برای کسب رضایت خداوند متعال و گمان نکنیم که وقت گذشته و نمی‌شود کاری کرد، گمان نکنیم که دیگر ما قادر به تربیت خودمان نیستیم، گمان نکنیم فایده‌ای ندارد.

این نوروزها از پس هم می‌آیند و می‌روند و دیر یا زود که چندان دیر نیست، نوروزها و بهارهایی خواهد آمد که هیچ کدام از ما در این عالم نیستیم و تبدیل به خاک و پوسیده شدیم اما حقیقت وجودی ما نمی‌پوسد.

آن چیزی که باقی می‌ماند روح ماست، با آنچه کسب کرده است. روح ما، هویت ما، شخصیت ما که باقی است و جاودانه می‌ماند در گرو هر چیزی است که کسب کرده، در آیه ۳۸ سوره مدثر آمده است «كُلُّ نَفْسٍ بِمَا كَسَبَتْ رَهِيْنَةٌ»؛ هر چه کسب کردیم با ماست و تا آخر با ما می‌ماند، خوب یا بد. ممکن است تا به حال کسب ما از دنیا برای زندگی جاودانه خوب نبوده ولی می‌توانیم از صفر دوباره آغاز کنیم، دوباره می‌توانیم سرمایه بیندوزیم، دوباره می‌توانیم ذخایر معنوی خودمان را افزایش دهیم و از آن‌ها به عنوان سرمایه‌هایی در زندگی ابدی استفاده کنیم.

آن شاء الله خداوند این فرصت را به ما بدهد که از این تقارن استفاده کرده و اندوخته‌ها و سرمایه‌های خودمان را اضافه کنیم.

غذای حضرت

دست در دست

این بالا خودش را حبس کرده بود، پای بیرون رفتن نداشت. توی دلش می‌گوید: کاش ننه قاسم بود. کسی در می‌زند، پیرمرد مسافر خانه چی است. با یک ظرف غذا در دست به داخل اتاق می‌آید و می‌گوید: «چته پسر جان... تو دیگه از حبس و زندون خلاص شدی... توی این اتاق حبس چی رو می‌کشی؟» بعد غذا را روی میز می‌گذارد و ادامه می‌دهد: «بیا غذای حضر ته امروز هر دو نهار مهمون آقا هستیم». نمی‌داند از گرسنگی است یا حرف پیرمرد که زانوهایش سست می‌شود. پیرمرد حواسش به چشمان خیس او نیست، لقمه اول را می‌گیرد طرفش و می‌گوید: «آن شاء الله بعداً با هم می‌ریم از آقا بابت قورمه‌سبزی خوشمزه‌اش تشکر می‌کنیم».

فاحا آفاق پشت پنجره مسافر خانه ایستاده و مشغول تماشای خیابان است. سال‌ها مثل همان کودک دو ساله که در پیاده‌رو تاتی تاتی کنان با مادرش می‌رود،

ننه قاسم هر چهارشنبه برای زیارت آمده بود. حالا انگار هزار سال از آن روزها می‌گذشت. دو تا بچه مدرسه‌ای از بین اتوبوس‌ها می‌دوند، به میانه خیابان که می‌رسند، می‌ایستند و رو به سمت انتهای خیابان سری خم می‌کنند. حسابش را نداشت. حساب دفعاتی که توی خیابان ایستاده بود و در برابر گنبد سر خم کرده بود. حالا انگار مرده باشد. چند روز بود که

مهد تربیت سرای معنویت آیت الله محسن فقیهی

براساس بیان نورانی نبی مکرم اسلام (ص) ماه مبارک رمضان، ماه سراسر نزول رحمت است: «هُوَ شَهْرُ أَوَّلِهِ رَحْمَةً وَأَوْسَطُهُ مَغْفِرَةً وَآخِرُهُ الْإِجَابَةُ وَالْعَثَقُ مِنَ النَّارِ» (الکافی، ج ۴، ص ۷۶)؛ و ساعات و روزهای آن، بهترین ساعات و روزهاست.

به بیان شریف روایات، در این ماه اعمال نیکوی مؤمنان پذیرفته و دعایشان به فضل الهی مستجاب است. گشوده بودن درهای رحمت، ویژگی مخصوص این ماه است که در روایات، فراوان بر آن تأکید شده است.

آنچه از مجموع آیات مرتبط قرآن کریم و روایات وارده مستفاد می‌شود، جایگاه قدسی و معنوی منحصر به فردی است که این ماه در میان دیگر روزها و ماه‌های سال دارد و همواره به بهره‌گیری مسلمانان از برکات آن سفارش شده است.

ماه رمضان افزون بر فضیلت معنوی و قدسی، ماه تمرین فضائل نیکویی همچون خویشتن‌داری، بردباری، مدارا و شکیبایی هم است.

خداوند تبارک و تعالی مناسک و عبادات ویژه این ماه را وسیله پالایش و تزکیه نفوس مؤمنان و تثبیت فضائل اخلاقی و معنوی در آنان قرار داده است.

این معنی در بیان شریف آیه قرآن هم آمده است: «يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا كُتِبَ عَلَيْكُمُ الصِّيَامُ كَمَا كُتِبَ عَلَى الَّذِينَ مِن قَبْلِكُمْ لَعَلَّكُمْ تَتَّقُونَ» (البقرة، ۱۸۶)؛ هدف از روزه‌داری صرف امساک از مبطلات نیست، بلکه روح این عبادت، همچون دیگر عبادات و مناسک، پرورش اخلاقی و معنوی وجود انسان است. تقوا و پرهیزکاری که در این آیه مبارکه به آن اشاره رفته، همان چیزی است که امید می‌رود از رهگذر روزه و دیگر عبادات حاصل شود.

و اما خصیصه یکتا و بی‌مانند این ماه شریف، نزول حقیقت قرآن کریم است: «شَهْرُ رَمَضَانَ الَّذِي أُنْزِلَ فِيهِ الْقُرْآنُ هُدًى لِّلنَّاسِ وَبَيِّنَاتٍ مِّنَ الْهُدَى وَالْفُرْقَانِ» (البقرة، ۱۸۵)؛ از همین روست که در اعمال و مناسک ماه رمضان، بر قرائت و تدبیر در آیات شریف قرآن تا این اندازه تأکید شده است؛ به‌ویژه تدبیر و تفکر در معانی بلند این کتاب و روح و گوهری که قرآن کریم حامل آن است.

ماه مبارک رمضان، ماه انس و پیوند جان مؤمنان با کتاب الهی و بالاتر از آن، تجلی قرآن و معارف آن در زندگی و کار و دیگر امور دنیوی است.

امید که خداوند متعال به برکت ماه مبارک، توفیق توشه‌گیری از ثمرات آن را به ما عنایت کند و رحمت بی‌انتهایی را که در این ماه وعده داده شده، شامل حال ما بگرداند.

قصیده‌ای که به زیارت رفت

ساکنان مکرمش جایگاه نماز و عبادت و محل نشر تقوا و خداپرستی بوده است.

■ از بیان زهرا(س)

آمده است شاعر در جایی از قصیده، خطاب به مادر امامان، حضرت زهرا(س) می‌گوید: اگر در خیال هم حسین(ع) را آغشته به خون می‌دیدید که از تشنگی کنار فرات جان داد، بر صورت خویش سیلی می‌زدی و اشک از دیدگان بر چهره جاری می‌کردی. ای فاطمه(س)! ای دختر نیکی! برخیز و ندیده کن که ستاره‌های آسمان، بر دشت و هامون افتاده است. آن گاه به ذکر مرقد‌های مطهری می‌پردازد که متعلق به این خاندان است و در سرزمین‌های کوفه، مدینه، مکه، فخر، جوزجان، بغداد، توس، کربلا و... پراکنده شده‌اند و از شهادتی چون شهید فخر، یحیی بن زید، ابراهیم بن عبدالله، موسی بن جعفر و شهدای کربلا یاد کرده و جایگاهشان را گرامی می‌دارد. (کشف الغم، ج ۳، ص ۵۷)

■ مرقدی غریب در توس

آمده است دعبل در ذکر این مرقد‌های مطهر و زمین‌های نورانی و صاحبان والا و ارزشمند آن به ذکر مرقد امام کاظم(ع) رسید، در اینجا حضرت رضا(ع) فرمود: این راهم اضافه کند: «و قبر بطوس یالها من مصیبة» که یادی بود از قبری مصیبت‌بار و اندوه‌آور که در خاک توس است. دعبل پرسید: این قبر، قبر کیست که در توس است؟ امام فرمود: قبر من است، روزها و شب‌هایی چند نمی‌گذرد، مگر اینکه توس محل رفت و آمد شیعیان و زائران من می‌شود. هر کس من را در غربتم در سرزمین توس زیارت کند، با من خواهد بود و گناهش در قیامت بخشوده می‌شود. آن گاه امام برخاست و صله و هدیه‌هایی به عنوان قدردانی به دعبل عطا کرد. (الغدیر، ج ۲، ص ۳۶۱)

■ تحفه‌ای برای آخرت

پس از آن نیز دعبل از شعر به عنوان رسانه‌ای برای احیای امر اهل بیت(ع) بهره برد و گفته می‌شود پایان عمرش نیز به واسطه شعری بود که در هجو یکی از حاکمان بنی عباس سرود. برخی محققان احتمال داده‌اند کشته شدن او، به دلیل هجو متوکل عباسی باشد چون پس از تخریب مرقد امام حسین(ع) به دستور متوکل، دعبل در سروده‌ای، متوکل را هجو کرد و بر امام حسین(ع) مرثیه گفت. در برخی منابع، مکان‌ها و زمان‌های دیگری برای درگذشت او گفته شده است. به گزارش ابوالفتح رازی، مؤلف تفسیر روح‌الجنان، دعبل در لحظات آخر عمرش، ابیاتی را در اقرار به توحید، نبوت و ولایت امام علی(ع) سرود و آن شعر بر قبرش نوشته شد. دعبل وصیت کرد قصیده تائیه را در قبرش بگذارند.

نخستین زیارت‌کنندگان مرقد ائمه اطهار(ع) و بزرگان دین، خاندان نبوت و امامت بودند. آنچنان که حضرت فاطمه(س) قبر حمزه سیدالشهدا(ع) را

زیارت کرده، اصلاح می‌کرد و علامت می‌گذاشت، همچنین هر دو سه روز یک بار قبور شهدای احد را زیارت می‌کرد. حسین بن علی(ع) نیز هنگام غروب هر جمعه، تربت برادرش امام مجتبی(ع) را زیارت می‌کرد و این سنت در این خاندان ادامه داشت و در ادامه، یاران و اصحاب ایشان نیز به قصد قربت و همچنین احیای امر این بزرگان به زیارت مرقد مطهر این خاندان مکرم می‌رفتند و آنچنان که می‌دانیم جابر بن عبدالله انصاری نخستین زائر شهدای عاشورا بود، اما پس از او، دوستداران اهل بیت(ع) هر یک به گونه‌ای در احیای این سنت کوشش کردند.

■ دعبل، شاعر اهل بیت(ع)

«دعبل خزاعی» از شاعران قرن‌های سوم و چهارم، یکی از این احیاکنندگان امر زیارت است. دعبل اهل کوفه بود و به شهرهای مختلفی سفر می‌کرد. او هم عصر با امام کاظم(ع) و امام رضا(ع) بود و مشهورترین صحنه زندگی و هنرش، در دیدار با امام رضا(ع) در مرو و احیای حق آل الله است. در این باره آمده است: او روزی در مرو به دیدار حضرت رضا(ع) رفت و در این دیدار عرض کرد: ای فرزند پیامبر! درباره شما قصیده‌ای سروده و عهد کرده‌ام پیش از شما آن را برای کسی نخوانم. امام رضا(ع) اجازه فرمود دعبل شعرش را بخواند و او هم خواند. قصیده‌ای که پس از آن مشهور شد و به «قصیده تائیه» یا «مدارس آیات» معروف است و به دلیل محتوایش به یکی از ماندگارترین قصاید در بیان حقایق و فضائل ائمه اطهار(ع) شناخته می‌شود و یادواره‌ای از «شهدای آل محمد(ع)» است.

■ ذکر آن منازل نورانی و ساکنانش

قصیده دعبل که با بیت «مدارس آیات خلت من تلاوة...» معروفیت دارد، به صورت‌های گوناگون و کم و زیاد در منابع مختلفی نقل شده که مفصل‌ترین صورت نقل این قصیده، در کتاب کشف الغم اربلی آمده است. در این قصیده که ۱۲۱ بیت دارد، دعبل به بیان زندگی خاندان پیامبر(ع) از ابتدا پرداخته و با بیانی ادبی تلاش‌ها و رشادت‌های ائمه اطهار(ع) را بازگو کرده است. او در این قصیده از خانه‌ها، مدارس و منازل یاد می‌کند که به خاطر ستم‌های دشمنان حق، متروک و خالی مانده است. خانه‌ها و مراکزی در خیف، منا، مسجد الحرام، عرفات و جمرات که پایگاه وحی بوده است، دیاری که برای آل رسول الله(ع)، امیرالمؤمنین(ع)، حسن(ع) و حسین(ع)، جعفر و عبدالله و فضل، حمزه و امام سجاد(ع) و... بوده است. منازل مطهر که به سبب

شب قدر؛ زمزمه تواضع در برابر ولایت و درهم کوبیدن طغیان نفس

حجت الاسلام والمسلمین علیرضا پناهیان

رَبِّهِ رَمَضَانَ

اللهم اجعلني فيهم

خدايا مرا در این ماه دلبسته اولیانت قرار بده

یکی از محورهای اساسی در اهداف بعثت انبیا(ع) که در قرآن کریم به شکل فردی و اجتماعی مورد تأکید قرار گرفته «مبارزه با طغیان انسان» است. خداوند

در آیه ۲۴ سوره طه خطاب به حضرت موسی(ع) می‌فرماید: «اذْهَبْ إِلَىٰ فِرْعَوْنَ إِنَّهُ طَغَىٰ» به سوی فرعون برو که او از حد خود تجاوز کرد. در نخستین آیات نازل شده بر پیامبر اکرم(ص)، آیه ۶ سوره علق نیز هشدار داده می‌شود: «إِنَّ الْإِنْسَانَ لِرَبِّهِ لَكَنَافٍ» انسان به محض آنکه خود را بی‌نیاز بپندارد، طغیان می‌کند. این طغیان گاه با اندک بهره‌ای از ثروت، قدرت یا دانش در وجود انسان ریشه می‌دواند و او را از مسیر حق منحرف می‌کند.

دین الهی در برابر این خصلت ویرانگر، قد علم کرده است. خداوند در آیه ۲۲ سوره نبا جایگاه طغیانگران را دوزخ معرفی می‌کند: «لِلطَّاغِيَتِ مَأْبَأٌ» و در آیه ۱۸۶ سوره اعراف می‌فرماید: «مَنْ يُضْلِلِ اللَّهُ فَلَا هَادِيَ لَهُ وَيَذَرُهُمْ فِي طُغْيَانِهِمْ يَعْمَهُونَ» هر که را خدا گمراه کند، راهنمایی ندارد و آنان را در طغیان‌شان سرگردان رها می‌کند.

■ شب قدر؛ فرصتی برای درهم شکستن طغیان

شب‌های قدر با همه تشویق‌ها و وعده‌های الهی، نه‌تنها فرصتی برای طلب مغفرت، بلکه ایستگاهی

برای نبرد با روحیه طغیان است. پرسش اینجاست: این همه ترغیب به عبادت در این شب برای چیست؟ پاسخ در گرو تحولی درونی است: «دست شستن از طغیان». هنگام قرائت قرآن یا تکرار «یا الله العفو»، باید با تمام وجود بگوییم: «خدایا! من از زمره طغیان‌کننده‌ها نیستم».

این شب، زمان اعتراف به خطاهاست: «خدایا! اگر با گناه و غفلتم طغیان کردم، از تو طلب آمرزش می‌کنم». استغفار واقعی زمانی است که روحیه تکبر و طغیان را به کلی کنار بگذاریم.

خداوند در شب قدر، بندگان را به حالتی فرامی‌خواند که نقطه مقابل طغیان است: «انکسار»، «تضرع» و «افتادگی». خداوند در آیه ۲۲۲ سوره بقره می‌فرماید: «إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ التَّوَّابِينَ». چرا خدا توبه‌کنندگان را دوست دارد؟ زیرا در لحظه توبه، انسان در اوج فروتنی و ضد طغیان قرار می‌گیرد.

■ طغیان پنهان در زندگی روزمره

طغیان تنها در گناهان بزرگ نیست؛ گاه در همان امور عینی زندگی رخ می‌نماید.

مثلاً وقتی صبحگاهی با تکیه بر ثروت یا موقعیت اجتماعی، بی‌آنکه حاجت خود را به خدا بیان کنیم، از خانه خارج می‌شویم، این همان طغیان ناخودآگاه است! قرآن در آیه ۴۲ سوره انعام هشدار می‌دهد اگر با اختیار، از طغیان دست برداریم، خداوند با بلایا یا

سختی‌های مرگ و قبر، ما را به تضرع وامی‌دارد: «وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا إِلَىٰ أُمَمٍ مِّن قَبْلِكَ فَأَخَذْنَاهُم بِالْبَأْسَاءِ وَالضَّرَّاءِ لَعَلَّهُمْ يَتَضَرَّعُونَ».

■ معیار رهایی از طغیان؛ تواضع در برابر اولیای الهی

آیا صرف سجده‌های طولانی یا ذکرهای مکرر، نشانه رهایی از طغیان است؟ قرآن پاسخ می‌دهد: خیر! معیار اصلی «تواضع در برابر اولیای خدا» است.

هر چه انسان در برابر اهل بیت(ع) و صالحان فروتنی کند، از طغیان فاصله می‌گیرد. ابلیس گرچه هزاران سال عبادت کرد، اما به سبب تکبر بر آدم(ع)، طاعی شد و هلاک گردید. در روایتی از امامان(ع) آمده است: «عَصَى اللَّهُ إِبْلِيسَ فَهَلَكَ، وَ عَصَى آدَمَ فَتَبَّ عَلَيْهِ؛ إِذْ لَمْ يَتَكَبَّرْ» (احتجاج طبرسی، ج ۱، ص ۵۳)؛ تفاوت آدم(ع) و ابلیس در تواضع به مقام ولایت بود.

قرآن بر سر نهادن در شب قدر، عملی نمادین برای اعلام فرمان برداری است. هنگام قسم دادن خدا به چهارده معصوم(ع)، در حقیقت می‌گوییم: «من در برابر عظمت شما خاضع». این همان روحیه‌ای است که طغیان را در نطفه می‌خشکاند.

در این شب‌های قدر با نابودی حس طغیان در خانه خدا، صداقت خود را با تواضعی بی‌سابقه در برابر ولی الله الاعظم(عج) اثبات کنیم. این همان راه نجات است. راه آدم(ع) که با تواضع، آمرزش یافت، نه راه ابلیس که با تکبر، به ورطه هلاک فروغلتید.

خیر ببینی دختر، دلم باز شد

فاحا آفاق دلش تنگ شده بود؛

آن قدر تنگ که صبر نکرد دخترها از مدرسه برسند. یک یادداشت چسباند روی در یخچال که غذا ال است و من بل و چادر یزدی را از توی کمد برداشت، کتانی‌ها را پوشید و از خانه زد بیرون. بیرون برای او که در این شهر، غریب بود، با ساختمان‌های نخراشیده و آدم‌های نتراشیده‌اش باجی به خانه نمی‌داد. به‌خصوص

که در شهرشان خوب می‌دانست این‌طور وقت‌ها کجا باید برود؛ اما اینجا مانده بود حیران.

عاقبت خسته، کشتی شکسته‌اش را زد کنار و لنگر انداخت در اولین ایستگاه اتوبوس و هی نشست تا اتوبوس‌ها بیایند و مردم را برسانند، ببرند و بیاورند و او آه بکشد.

آه هزار و یکم را که کشید، پیرزنی قد و قواره خانم جانث نشست کنار دستش که «پیر شی مادر کارت اتوبوس

داری؟» زبانش نچرخید که بگوید نه و عوضش توی جیب و کیفش افتاد دنبال کارت. بین کارت‌های بانک و قرص و پول خرد، یک مرتبه کارت آبی رنگ مترو افتاد بیرون. تا آمد بگوید واسه اینجا نیست، پیرزن خم شد و کارت آبی را برداشت و گنبد طلایی رویش را بوسید و به آقا سلام داد. بعد کارت را گذاشت کف دستش و بی‌تعارف صورتش را بوسید و گفت: «خیر ببینی دختر، دلم باز شد».

زیارت نامه‌ای برای مادر

روزهایی که به نام اهل بیت (ع) است در میان شیعیان دارای حال و هوای خاصی است. در این روزها یکی از اعمالی که سفارش شده، زیارت از راه نزدیک یا دور مرقد مطهر این بزرگواران است. روزهای یکشنبه نیز در فرهنگ شیعی متعلق به حضرت زهرا (س) است.

■ زیارت نامه‌ای به قصد طهارت

ممکن است هر کدام از ما به دلیل نامعلوم بودن مرقد مطهر حضرت زهرا (س) کمتر به فکر زیارت ایشان افتاده باشیم. زیارت نامه حضرت فاطمه (س) عباراتی است برای زیارت حضرت فاطمه (س) در مکان‌هایی که احتمال دفن وجود دارد. این زیارت نامه توسط امام جواد (ع) به یکی از سادات تعلیم داده شده و شیخ طوسی در کتاب تهذیب و مصباح‌المتجهدان آن را نقل کرده است. شیخ مفید نیز با اختلاف کمی آن را در کتاب المزار گزارش کرده است. شیخ طوسی پس از این زیارت نامه، عبارت‌های دیگری نیز بدون سند نقل می‌کند و خواندن آن‌ها را مستحب می‌داند. زیارت نامه‌های دیگری نیز در کتاب‌های ادعیه و زیارات مطرح شده است. این زیارت نامه را به دلایلی چون استحکام محتوا، نقل در منابع معتبر و تواتر مضامین زیارت نامه در سایر روایت‌ها، بی‌نیاز از بررسی سندی دانسته‌اند؛ با وجود این در سند روایت نیز روایان ثقه وجود دارند و مذمتی در مورد هیچ یک از روایان توسط علمای رجال مطرح نشده است. زیارت نامه حضرت زهرا (س) سه بخش اصلی دارد؛ بخش نخست به عظمت او و امتحان پیش از آفرینش در عوالم نوری اشاره می‌کند. در بخش دوم، زائر اعتقاد خود را نسبت به ولایت حضرت فاطمه (س) مطرح می‌کند و در بخش آخر زائر طلب می‌کند خداوند به دلیل این ولایت او را به پیامبر (ص) و ولایت حضرت علی (ع) ملحق و پاک کند. آثاری در شرح این زیارت نامه توسط علمای شیعه به نگارش درآمده است.

■ عرض سلام و ادب

زیارت حضرت زهرا (س) همانند امامان بزرگوار با سلام و درود بر ایشان آغاز می‌شود. این سلام و درود هم نشانه ادب و احترام مانسبت به ایشان است و هم بسیار گرانبهاست، زیرا رسول خدا (ص) خطاب به دخترش فرمود: «ای فاطمه، هر که بر تو سلام و درود فرستد خداوند او را بیامرزد و او را به من ملحق می‌کند در هر کجای بهشت که باشم». (میزان الحکمه، ج ۵، ص ۲۲۸۵)

مقام مریم

فاحا آفاق | در یخچال را باز کرد. خالی بود. فقط دو تا لیمو توی طبقه وسط مانده بود. یکی را برداشت و بو کرد. بی خود توقع داشت پوست لیمو هنوز بوی دست‌های مریم را بدهد. با خودش فکر کرد مگر ۱۰ روز چقدر زور دارد که توانسته همه نشانه‌های زنش را از خانه ببرد. او که هنوز می‌توانست تن نحیفش را روی مبل ببیند که لیمو بو می‌کرد،

■ یادآوری مصیبت
در زیارت نامه هر معصوم (ع) بخشی به یادآوری و ذکر رنج‌ها و مصیبت‌هایی که به ایشان رسیده است، اختصاص دارد. در زیارت حضرت زهرا (س) نیز می‌خوانیم: «سلام بر توی مظلومه‌ای که حقت گرفته شده». این یادآوری و همراهی قلبی دارای برکت‌های زیادی است تا آنجا که امام رضا (ع) می‌فرماید:

■ تویی و تبری

زیارت معصومین (ع) موجب جهت‌دهی مجدد قلب ما به سمت خوبی‌ها و خوبان و دور کردن آن از بدی‌ها و بدکاران می‌شود. این مفهوم شاید شما را به یاد جملات معروف زیارت امام حسین (ع) بیندازد که «انی سلم لمن سالمکم و حرب لمن حاربکم». در زیارت حضرت زهرا (س) نیز عبارت‌های مشابهی را می‌خوانیم: «من خشمگینم بر هر که تو بر او خشمگینی و بیزارم از هر که تو از او بیزاری و دوست دارم هر که را تو دوست داری».

■ تقاضای طهارت و همنشینی

اغلب زیارت نامه‌ها با تقاضای دلنشینی خاتمه می‌یابند و آن تقاضای طهارت و سپس ملحق شدن به جمع معصومین (ع) و دوستان ایشان در قیامت است. در انتهای زیارت حضرت زهرا (س) نیز از خدا می‌خواهیم: «خدایا از تو می‌خواهیم ما را به ایشان ملحق کنی تا ما به خود مرده دهیم به واسطه دوستی شما پاک شده ایم».

■ صلوات حضرت فاطمه زهرا (س)

خوب است بدانیم بنا به آنچه در مفاتیح الجنان شیخ عباس قمی آمده، درباره حضرت زهرا (س) چند عمل سفارش شده است؛ روزه گرفتن، رساندن خیرات و صدقات به مؤمنان، زیارت حضرت فاطمه زهرا (س) و صلوات حضرت فاطمه زهرا (س) از آن جمله است.

درباره صلوات حضرت زهرا (س) خوب است بدانیم بنا بر آنچه در مفاتیح آمده است این صلوات یکی از بهترین ذکرهای شب ولادت «حضرت فاطمه زهرا (س)» محسوب می‌شود: «اللهم صل علی فاطمه و آبیه و بعلمها و بنیها و السّر المستودع فیها بعدد ما أحاط به علمک؛ بار پروردگار درود فرست بر فاطمه و پدر بزرگوارش و همسر گرامی‌اش و فرزندان عزیزش و آن رازی که در وجود او به و دیعه نهاده‌ای به تعداد آنچه دانش تو بر آن احاطه دارد». روایت است در این صلوات شریف، مقصود از رازی که در وجود مقدس حضرت «فاطمه زهرا (س)» به و دیعه نهاده شده، حضرت مهدی (عج) است.

را باز کرد. آنجا هم مریم دیگری بین عکس سفرهایشان حی و حاضر بود. پست آخر را چند روز قبل اینکه برود توی کما گذاشته. سالم و سرحال گوشه‌ای از روضه منوره نشسته و توی چادر رنگی می‌خندد. توی کپشن نوشته: اینجا مقام من است. مقام مریم. #یادگار سفر مشهد. #علی بن موسی الرضا. #هر وقت دلتنگ شدی بیا اینجا.

بلکه جلو تهوع را بگیرد. لیمو را توی دست چرخاند و دوباره بو کشید و رو به عکس مریم در صفحه گوشی گفت: چه سلاح ساده‌ای داشتی برای جنگ با سرطان دختر! بعد عکس را کوچک و بزرگ کرد و ورق زد. انگار می‌ترسید مرگ، عکس‌ها را هم از توی گوشی پاک کند. زن توی عکس‌ها را نمی‌شناخت. سرطان این اواخر مریم را حسایی تغییر داده بود. آن که او توی گودال گذاشت، دختر خندان توی عکس‌ها نبود. صفحه اینستا

ره توشه سلوک روزه داران

آیت الله محمد امین پورامینی

روزه رمضان

اللهم اغسلني فيم من الذنوب و طهرني فيم من العيوب

خدایا در این ماه از گناهانم شست و شویم ده و عیب هایم را پاک کن

ماه مبارک رمضان، ماه ضیافت رحمان از بندگان خود بوده و خوان رحمت الهی، گسترده است. بجاست که با نگاهی به سیره معصومان (ع) در این ماه،

رفتارهای فردی و اجتماعی آنان را سرمشق زندگی خود قرار دهیم. به طور کلی می توان سیره آن بزرگواران را در دو بخش مورد مطالعه و بررسی قرار داد که اجمالاً اشاره خواهیم کرد.

■ الف) رابطه خود و خدا (بعد فردی)

۱. تغییر حالت: سید بن طاووس نقل می کند وقتی ماه مبارک رمضان فرا می رسد رنگ چهره پیامبر اکرم (ص) عوض می شد و زیاد به نماز و دعا می پرداخت. تغییر حالت آن حضرت در دهه آخر ماه مبارک رنگ مضاعفی به خود می گرفت، به گونه ای که تمام شب ها را به شب زنده داری و عبادت سپری می کرد.

۲. تلاوت قرآن: ماه مبارک رمضان بهار قرآن است و پیامبر اکرم (ص) و عترت طاهرینش که خود، قرآن ناطق اند و هیچ گاه ایشان از قرآن و قرآن از ایشان جدا نبوده و تلاوت آیات دلنشین آن جزو برنامه روزمره ایشان بوده است، عنایت خاصی به تلاوت قرآن در ماه مبارک رمضان داشتند و توجه اصحاب و یاران خود را به آن جلب می کردند، تا آنجا که در مورد امام سجاده (ع) نقل شده ۴۰ بار قرآن را در ماه مبارک ختم می کرد.

۳. احیای شب قدر: معصومین (ع) در شب های قدر شب زنده دار بودند و نه تنها خود به احیای آن می پرداختند بلکه خانواده، کودکان و فرزندان خویش را به انجام آن وامی داشتند. روایت شده رسول خدا (ص) در شب بیست و سوم ماه، خفتگان خانواده خود را از

خواب بیدار می کرد و آب به صورت آن ها می پاشید. حضرت فاطمه زهرا (س) نیز نمی گذاشت کسی از فرزندان در آن شب به خواب برود و آنان را با کمی غذا و ایجاد آمادگی و انجام استراحت در روز، آماده می کرد و می فرمود محروم کسی است که از خیر این شب محروم ماند.

■ ب) رابطه خود و مردم (بعد اجتماعی)

۱. کمک به مستمندان: یکی از علل و حکمت های روزه این است که با ایجاد حالت گرسنگی و تشنگی، انسان به یاد ضعیفان، مستمندان و تنگدستان بیفتد و هر کسی به فراخور حال و وسع خود به آنان کمک کند. ابن عباس می گوید: وقتی ماه رمضان فرا می رسد هر صاحب حاجتی که نزد رسول خدا (ص) مراجعه می کرد حاجتش برآورده می شد. درباره حضرت زین العابدین (ع) نقل است که هر روز ماه رمضان صدقه می داد.

۲. افطاری دادن: از امام صادق (ع) روایت است هنگامی که امام زین العابدین (ع) روزه می گرفت، دستور می داد گوسفندی را سر می بریدند و آن را تکه تکه کرده و در دیگ می ریختند. آن حضرت در وقت غروب به دیگ ها سر می زد و در حالی که روزه داشت بوی آبگوشت را استشمام می کرد، آنگاه می فرمود: کاسه ها را بیاورید؛ این کاسه را برای فلان کس و دیگری را برای فلانی بکشید و همین طور کاسه ها را پر می کردند تا آبگوشت تمام می شد، آنگاه خود با نان و خرما افطار می کرد.

۳. توجه بیشتر به زبردستان و گذشت از خطای آنان: از امام صادق (ع) روایت است که امام زین العابدین (ع) در ماه مبارک رمضان توجه خاصی به زبردستان و خدمتکاران خود داشت. هرگاه یکی از آن ها مرتکب خطایی می شد او را مورد عقوبت قرار نمی داد و تنها گناه او را یادداشت می کرد تا آنکه که شب آخر ماه

رمضان فرا می رسید؛ آن گاه همه آنان را گرد خود جمع می کرد و کاغذهای خطاهای آنان را بیرون می آورد و بر تک تک آنان می خواند و آنان به گناه خود اعتراف و اقرار می کردند.

پس از آن در میان ایشان برمی خاست و می فرمود: «با صدای بلند بگوئید: ای علی بن حسین، خدایت نیز خطاهایت را شمارش کرده است همان گونه که تو گناهانمان را شمردی و در کتاب، تمام اعمال کوچک و بزرگ ثبت و همه اعمال نزد او حاضر است، همان گونه که اعمال ما نزد تو حاضر بود (و تو بر آن ناظر بودی)، پس از ما درگذر همان گونه که تو امید عفو و گذشت داری، از ما درگذر تا خدایت را بخشنده و رحیم یابی... ای علی بن حسین، کوچکی مقام خود را در برابر خدای داور دادگری که به هیچ کس ظلم روا نمی دارد یاد آور و از گناه ما درگذر...» و حضرت در حالی که گریه و زاری می کرد مرتب این کلمات را می فرمود و آنان هم با وی هم آواز می شدند و می فرمود: بار خدایا تو به ما دستور دادی از کسانی که به ما ظلمی روا داشتند درگذریم، ما به خود ظلم کردیم، پس از ما درگذر که تو نسبت به آن سزاوارتری. تو به ما فرمودی هیچ درخواست کننده ای را از در خانه هایمان رد نکنیم، ما به درگاه تو دست نیاز و درخواست بلند کرده ایم و از تو طلب می کنیم، پس بر ما منت بگذار و ما را محروم نکن... آنگاه رو به آنان می کرد و می فرمود: من از خطاهای شما گذشتم، آیا شما نیز از من می گذرید؟

و آنان در پاسخ می گفتند: از تو گذشتیم ای آقای ما و تو به ما هیچ بدی روا نداشتی. پس آن حضرت می فرمود: بگوئید بار خدایا از علی بن حسین درگذر، همان گونه که او از ما گذشت و او را از آتش آزاد کن، همان طوری که او ما را از بندگی رها کند و آنان آمین می گفتند و حضرت می فرمود: بروید که از شما گذشتم و همگی شما را آزاد کردم و همگی آنان را آزاد می فرمود.

روز به

زیارت مرقد پیامبر (ص) می‌رفتند و می‌گریستند. امیرالمؤمنین (ع) به زیارت مرقد حضرت زهرا (س) و پیامبر (ص) می‌رفتند.

امام حسین (ع) عصر هر جمعه، به زیارت مرقد برادر خود امام حسن (ع) می‌رفتند. امام صادق (ع) به زیارت مرقد پیامبر (ص) عزیز زمان رفتند و دست خود را روی مزارشان گذاشتند و بر ایشان سلام و درود فرستادند و به خواندن زیارتی مشغول شدند.

امام سجاد (ع) پس از شهادت پدر بزرگوارشان امام حسین (ع) چندین سال در بیابانی در اطراف مدینه اقامت داشتند و از آنجا به زیارت پدر و جد خود در عراق می‌رفتند. امام باقر (ع) نقل کرده‌اند همراه پدر بزرگوارشان امام سجاد (ع) به زیارت مرقد امیرالمؤمنین (ع) رفته بودند. ایشان فرموده‌اند: پدرم کنار قبر شریف جا گرفت و شروع به گریه کرد، طوری که محاسنش از اشک، تر شد و سپس شروع به خواندن زیارتی کرد.

(این زیارت همان زیارت امین‌الله و دعای پس از آن است که امروزه در دست ماست)

برگرفته از احادیث کتاب در این قطعه از بهشت

ائمه اطهار علیهم‌السلام نخستین زیارت کنندگان

شاید تا به حال برایتان این پرسش پیش آمده باشد که زیارت رفتن از کجا آغاز شد و سابقه آن به چه زمانی برمی‌گردد؟ رفتن به زیارت امامی که از دنیا رفته و گفت‌وگو با او از چه وقت آغاز شد و چه کسی این کار را انجام داد و آیا این حرف مخالفان زیارت درست است که این کار، عملی بی‌ریشه و نوعی بدعت است؟

■ زیارت در سایر ادیان

ممکن است هر کدام از ما تصور کنیم زیارت عملی عبادی در آموزه‌های اسلامی است، در حالی که سنت زیارت در گذشته اقوام و ملل متعددی وجود داشته است، هر چند شکل آن، اماکن، اشخاص و آیین آن با هم متفاوت بوده‌اند و اختلاف بنیادین دارند. گفته می‌شود پیشینه زیارت به هزار سال پیش از میلاد مسیح (ع) می‌رسد و اقوام آشور و بابل در شهرهای خود زیارتگاه‌هایی داشته‌اند. هندوها دارای قدیمی‌ترین زیارتگاه‌ها و معابد هستند و از گذشته‌های دور تا امروز معابد آن‌ها هر ساله پذیرای میلیون‌ها زائر است. هر چند تعداد زیارتگاه‌ها در کشورهای آسیایی بیشتر است و کشورهایی چون چین، تبت، سیلان، هند، برمه، کره، ایران و... دارای اماکن مذهبی بسیاری هستند اما خوب است بدانیم در دین مسیحیت نیز آداب زیارت اماکن مقدس وجود داشته و دارد. آمده است نخستین زیارتگاه مسیحیان در کشور فلسطین بوده و در شهرهای اروپایی نیز قبور قدیسان به صورت زیارتگاه مورد توجه قرار می‌گرفته و افراد به زیارت قبور این اشخاص می‌رفتند.

■ دیدار عزیزان پس از مرگ

همان طور که می‌دانیم براساس آموزه‌های دین اسلام، پس از مرگ وارد مرحله جدیدی از زندگی می‌شویم و مرگ تنها مانند دری برای انتقال ما به جهان باقی عمل می‌کند و به معنای فنا و نابودی نیست. با این باور، طبیعی است زمانی که نزدیکانمان به

■ امامی زائر امام دیگر...

خوب است بدانید زیارت مرقد معصومین (ع) از زمان خود ایشان آغاز و این ادب نسبت به پیشوایان از خود ایشان آموخته شده است. در متون تاریخی بسیاری از این موارد نام برده شده است؛ موارد فراوانی که امامی معصوم زائر امامی دیگر بوده و به دیدار مرقد او شتافته است و در فراقش اشک ریخته و بر ایشان سلام و درود فرستاده و عرض ارادت کرده است. در حقیقت این عرض احترام و ادب از خود ایشان برای ما به یادگار مانده و حتی بسیاری از آدابی که در زیارت انجام می‌دهیم نیز به نوعی اقتدا به خود ایشان است.

■ چند نمونه:

شاید برایتان جالب باشد چند نمونه از این زیارت‌ها که در کتاب‌های تاریخی آمده است را بدانید. حضرت زهرا (س) هر

معرفی ویژه برنامه‌های شب‌های قدر برای زائران و مجاوران حرم مطهر رضوی

احیا و استغفار در محضر امام رضا علیهم‌السلام

زهرا زنگنه | شب‌های قدر، شب‌های نزول ملائک و روح، شب‌های استجابت دعا و شب‌های رقم خوردن تقدیر انسان‌ها، از پرفضیلت‌ترین شب‌های سال به شمار می‌روند. در این شب‌های مبارک، دل‌های مؤمنان به سوی آسمان پر می‌کشد و زمزمه‌های مناجات و استغفار در فضای معنوی طنین‌انداز می‌شود. حرم مطهر رضوی در این شب‌های پرفیض، میعادگاه عاشقان و دلدادگان اهل بیت (ع) است تا در جوار بارگاه ملکوتی حضرت رضا (ع) از انوار تابناک این شب‌های نورانی بهره‌مند شوند.

■ صحن پیامبر اعظم (ص) میزبان برنامه‌های شب‌های قدر

شب‌های قدر فرصتی مغتنم برای خودسازی و تهذیب نفس است. مؤمنان در این شب‌های پرفیض، با دعا و استغفار، دل‌های خود را از زنگار گناه پاک کرده و با توسل به اهل بیت (ع)، از خداوند متعال، عاقبت به خیری و سعادت دنیا و آخرت را مسئلت می‌کنند.

آستان قدس رضوی نیز به بهترین نحو این فرصت معنوی را برای زائران و مجاوران حضرت فراهم می‌کند و در این شب‌ها، برنامه‌های ویژه‌ای برای آنان تدارک می‌بیند. در این برنامه‌ها با محوریت تبیین معارف قرآن و اهل بیت (ع)، به بررسی فضائل و اعمال شب‌های قدر، اهمیت توبه و استغفار و مسائل روز

جامعه پرداخته می‌شود. برگزاری این مراسم برای سه شب نوزدهم، بیست و یکم و بیست و سوم برنامه‌ریزی شده تا زائران حضرت (ع) در آن به فیض اكمل برسند. این برنامه ساعت ۲۱ و در صحن پیامبر اعظم (ص) برگزار می‌شود و آغازین بخش آن در هر سه شب قرائت جوشن کبیر توسط علی برادران، امیر عارف و جعفر ملائکه است. سخنرانان این مراسم هم به ترتیب آیت‌الله علم‌الهدی، حجج اسلام علی علیزاده و مسعود عالی هستند. مرثیه‌سرایی نیز پایان بخش این برنامه خواهد بود که در این سه شب به ترتیب امیر عارف، مهدی نیکبخت و علی ملائکه آن را برعهده دارند.

■ شب قدر از همه جای ایران در حرم مطهر باشید

در شب‌های قدر علاوه بر برنامه‌هایی همچون قرائت دعا و جوشن کبیر، مراسم احیا، سخنرانی‌های مذهبی، برنامه‌های محافل انس با قرآن و مناجات‌خوانی نیز به روال قبل برگزار می‌شود. این برنامه‌ها فضای معنوی و روحانی خاصی در حرم مطهر رضوی ایجاد می‌کند و به زائران و مجاوران فرصت می‌دهد تا در این شب‌های پرفیض از برکات و فیوضات الهی بهره‌مند شوند.

همچنین قرائت ادعیه وارد در این شب‌ها، قرائت سوره قدر، دعای مکارم الاخلاق، اقامه دو رکعت نماز، استغفار، قرائت دعای یا مدبر الامور و قرائت دعای یا رب لیل القدر نیز از جمله

برنامه‌های مراسم شب‌های قدر است. علاوه بر برنامه‌های حضوری، آستان قدس رضوی برنامه ویژه‌ای را نیز برای زائران و مجاورانی که امکان حضور در حرم مطهر رضوی را ندارند، تدارک دیده است و به روال سال‌های گذشته مراسم در هر سه شب از طریق رسانه‌های مختلف از جمله تلویزیون، رادیو و فضای مجازی به صورت زنده پخش می‌شود.

■ برگزاری مراسم احیای شب‌های قدر ویژه زائران غیرایرانی

آستان قدس رضوی همواره توجه خاصی نیز به زائران غیرایرانی حرم مطهر داشته و دارد. در شب‌های قدر امسال نیز برای این موضوع برنامه‌ریزی‌هایی انجام شده است. مراسم احیای شب‌های قدر برای زائران عرب‌زبان به صورت اختصاصی برگزار می‌شود. در این سه شب در رواق غدیر برنامه‌ای ویژه زائران اردو زبان برنامه‌ریزی شده است. دیگر برنامه ویژه شب‌های قدر برای زائران غیرایرانی، به زبان انگلیسی و برای شیعیان اروپا، آمریکا و آفریقا است و آخرین برنامه نیز برای آذری‌زبانان غیرایرانی با حضور نماینده ولی فقیه در آذربایجان و گرجستان برگزار می‌شود.

«اشاره مهر» هم برنامه ویژه ناشنویان در شب‌های قدر است که مراسم احیا از ساعت ۱ تا ۳ بامداد در رواق حضرت زهرا (س) برگزار می‌شود.

فرستی برای تطهیر

رنق رمضان

و فتنی
فیلمتقراء
ایاتك
در حجتك
یا ارحم
الرحمین

و به قرائت
آیاتت موفقم کن،
ای مهربان ترین
مهربانان

شاید برای هر کدام از ما اتفاق افتاده باشد که گاهی در مسیر زندگی، با اینکه دوست داریم در مسیر رشد و شکوفایی حرکت و از اشتباه‌ها و زشتی‌ها پرهیز کنیم، کار بسیار دشوار می‌شود. گاهی برخی کارهای نادرست در نظرمان آن قدر عادی و منطقی جلوه می‌کند که به آسانی دچار غفلت می‌شویم و به اشتباه می‌افتیم. گاهی به سادگی ممکن است از مسیر درست زندگی کردن منحرف شویم. اما چه می‌توان کرد؟ یکی از آثار بسیار ارزشمند دیدار و زیارت اولیای خداوند متعال این است این وجودهای پاک و خدایی، برای زیارت کنندگان آن‌ها نوعی راهنما و هدایت کننده به سمت خوبی‌ها هستند و ما را از بدی و آلودگی پاک می‌کنند. شاید همین اثر، ما را با فلسفه طهارت در آداب زیارت آشنا کند.

■ زیارت؛ مطهرکننده جسم و جان

خوب است بدانیم در زیارات اهل بیت (ع) دو نوع طهارت لازم است که اول طهارت ظاهری مثل غسل، وضو، رعایت نظافت و تمیزی بدن و لباس است، چرا که زیارتگاه‌ها محلی مبارک و مطهر هستند. دوم طهارت درون یا باطن، چرا که زیارت آمادگی روح و پاکی و تزکیه نفس و دلی پاک و آرام می‌خواهد. در مورد اول می‌دانیم در آموزه‌های دینی به جز در امر زیارت، در امور دیگر هم نظافت ظاهر و لباس بسیار توصیه شده است. مرحوم شیخ حر عاملی در وسائل الشیعه فصلی را به استحباب پوشیدن لباس پاکیزه اختصاص داده و روایاتی در این باره نقل می‌کند. به نوشته او امام علی (ع) فرمود: شستن جامه‌ها غم و اندوه را از بین می‌برد و سبب پیدایش طهارت در نماز گزار می‌شود. (وسائل الشیعه، ج ۳، ص ۴۳) همچنین در روایتی دیگر آمده است: «وقتی امام حسن (ع) آماده نماز می‌شد، بهترین لباسش را می‌پوشید. چون علت این کار را پرسیدند،

فرمود: خدا زیباست و زیبایی را دوست دارد و من برای خدا زینت می‌کنم؛ خداوند فرموده است: زینت‌های خویش را برای مساجد برگزید» (وسائل الشیعه، ج ۳، ص ۱۳۳) و در مورد دوم هر چند ما در وقت زیارت باید برای رسیدن به آمادگی روحی تلاش کنیم و پیش از آن در راه تزکیه نفس، قدم برداریم، اما دیدار و زیارت ائمه اطهار (ع) کمک کننده و تسهیل بخش این امر خواهد بود و این خود نویدی برای زائران ایشان است.

■ راهنمای خوبی‌ها

تطهیر به واسطه دیدار این بزرگان در حقیقت یکی از بشارت‌های زیارت برای زائرانشان است، زیرا این خاندان که خود به شهادت آیه تطهیر «خدا فقط می‌خواهد آلودگی را از شما خاندان (پیامبر) بزداید و شما را پاک و پاکیزه گرداند» (احزاب آیه ۳۳) پاک و طاهرند و دوستداران و زائران خود را به سوی پاکی‌ها و معنویات می‌کشانند.

■ پیوندی که طهارت دهنده است

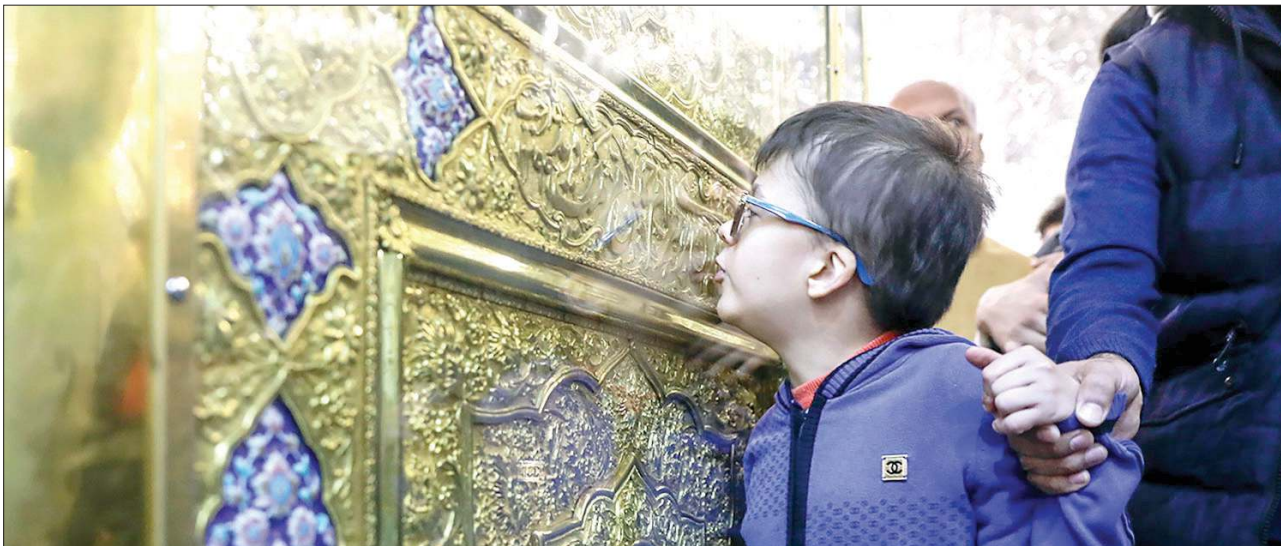
در توضیح این امر آمده است: «همان گونه که طهارت و نظافت از پلیدی و کثافات ظاهری، از لوازم ضروری حیات طبیعی است، طهارت از پلیدی باطنی نیز حکم ضروری فطرت و دین است. بی تردید ولایت ائمه اطهار (ع) عامل پاکی و پاکیزگی است. اگر انسان بخواهد از تیرگی علمی و فساد عملی پاکیزه شود چاره‌ای جز پیوند با امامان معصوم (ع) ندارد. این معنادار زیارت ائمه بقیع (ع) چنین آمده است: خدا شما را برای ما برگزید و خلق و خلق ما را به خاطر منتی که در سایه ولایت شما بر ما نهاد پاک و پاکیزه کرد. همچنین امام (ع) در دعاها طاهر، مطهر و طهور معرفی شده است، زیرا با آن حقیقت طهور، کدورت‌ها و تیرگی‌های اعتقادی، اخلاقی و رفتاری شست و شوده و زوده می‌شود. نقش زیارت در این زمینه بسزا و بارز شده که هم انسان را به چشمه زندگی متصل کرده و هم در پرتو حقیقت

طهور، انسان را پاکیزه می‌کند». (جوادی آملی، عبدالله، فلسفه زیارت و آیین آن، ص ۸۱)

■ بیشتر بدانیم

به همین دلیل است که بارها در داستان‌های قدیمی شنیده‌ایم افرادی پس از سال‌ها اشتباه، باز یارت و دیدار امامی معصوم (ع) که گاهی نسبتاً کوتاه هم بوده است، به اشتباهات خود آگاه شده و توانسته‌اند مسیر زندگی خود را عوض کرده و به سمت خوبی‌ها و رضایت الهی تغییر جهت دهند. شهید مطهری در کتاب گفتارهای معنوی، داستان مردی به نام بشر حافی را نقل کرده که بسیار آموزنده و شنیدنی است. بشر مردی عیاش و به دور از اخلاق بود که دستورات الهی را زیر پا می‌گذاشت و از انجام هیچ گناهی دریغ نداشت. روزی امام کاظم (ع) در مسیر خود، نزدیک منزل بشر رسید. صدای موسیقی و آواز از درون منزل به گوش می‌رسید. امام کاظم (ع) به خدمتکاری که برای ریختن خاکروبه به در منزل آمده بود، فرمودند: صاحب این منزل عبد است یا آزاد؟ خدمتکار پاسخ داد: آقا، او خود صاحب چندین عبد و نوکر است. این چه سؤالی است! حضرت فرمودند: آری اگر بنده و عبد بود، این گونه رفتار و علیه مولایش قیام نمی‌کرد و صدای آواز از خانه‌اش بر نمی‌خاست. وقتی خدمتکار به خانه بازگشت مورد بازخواست قرار گرفت و جریان را بازگو کرد. بشر با شنیدن ماجرا، با پای برهنه از خانه به دنبال امام (ع) بیرون دوید. به همین دلیل به بشر حافی، یعنی بشر پابرهنه مشهور شد. جملات امام اگر چه کوتاه بودند اما نکات بسیار عمیقی درباره جایگاه انسان و مسیر درست در زندگی، در آن نهفته بود که بشر را به اشتباهات خود آگاه کرد و او توانست مسیر زندگی خود را به سمت خوبی‌ها تغییر دهد. (فرهنگ زیارت حسین زمانی)

خوب است در زندگی روزمره فرصتی را برای زیارت و دیدار مرقداً ائمه اطهار (ع) قرار دهیم تا راهی برای تطهیر خود و دوری از گناهان باز بگذاریم.

تنها آشنای شهر

فاحا آفاق | تاکسی زرد که مقابلش

ایستاد، هنوز درست نمی‌دانست کجا باید برود. چمدان را گذاشت روی صندلی جلو و خودش را انداخت روی صندلی عقب و خاموش نشست. راننده به سمت خروجی فرودگاه حرکت کرد و پرسید: «آدرس رو نفرمودین؟». من من کنان نشانی خانه قدیمی را داد و چشم‌هایش را بست. راننده گفت: «خانم اینجا که میگی کجا هست اصلاً؟»

چشم‌هایش را باز کرد و گفت: «خونه‌ای که توش دنیا اومدم. شاید اسم خیابون‌ها عوض شده، اما می‌دونم که آدرس درسته». راننده دوباره صدایش را بالا برد که «چند ساله نیومدی مشهد شما؟ این‌ها که میگی ۲۰ ساله هست خراب شدند». حوصله کل کل نداشت.

جواب داد: «آقا شما منو ببر همون خرابه، اگر هم نمی‌شه که پیاده‌ام کن». راننده انگار توی یک نمایش نامه رادیویی بازی کند، گفت: «شما بگو جهنم، مامی‌ریم، غرض راهنمایی بود».

پی حرف را نگرفت. معلوم بود شهر از روزی که او رفته تا امروز پوست انداخته و فرق کرده، اما اینکه یک خیابان، دیگر نباشد رانمی‌فهمید. راننده انگار ذهنش را بخواند، گفت: «خانم شهر عوض شده، مثلاً قشنگ شده ولی هیچی مثل قدیم نیست. ما بابا مومن مُرد نمی‌دونستیم رفیقاش کجان خبر کنیم واسه تعزیه! تنها چیزی که مثل قدیم است حرم آقا است. شما ببین گنبد و بارگاه رو». بعد نیش ترمز زد و ایستاد. او هم سر جایش نشست تا تنها آشنای شهر را ببیند.

معرفت افزایی پای منبر علما سخنرانی‌های حرم مطهر رضوی در ماه مبارک رمضان

زهرآزنگنه | ماه رمضان، ماه نزول قرآن فرصتی مغتنم برای بهره‌مندی از معارف الهی و تقرب به ذات اقدس الهی است. در این ماه پرفیض، حرم مطهر رضوی میعادگاه عاشقان و دلدادگان اهل بیت عصمت و طهارت (ع) است تا در جوار بارگاه ملکوتی امام هشتم (ع) از انوار تابناک کلام وحی و سخنان گهربار عالمان دین بهره‌مند شوند.

■ برنامه‌های سخنرانی برای زائران ایرانی و خارجی

آستان قدس رضوی در این ماه مبارک برنامه‌های متنوع و پرباری برای زائران و مجاوران تدارک دیده است. یکی از مهم‌ترین این برنامه‌ها، سلسله سخنرانی‌های مذهبی است که با حضور استادان برجسته حوزه علمیه و عوایط نامدار کشور برگزار می‌شود. این سخنرانی‌ها با محوریت تبیین معارف قرآن و اهل بیت (ع) به بررسی موضوعات مختلف دینی، اخلاقی و اجتماعی می‌پردازد. در این سخنرانی‌ها موضوعاتی همچون فضائل عبادت در ماه رمضان، اهمیت روزه و شب زنده‌داری، سبک زندگی اسلامی، خانواده در قرآن و سیره اهل بیت (ع) و مسائل روز جامعه مورد بحث و بررسی قرار می‌گیرد. این برنامه‌ها فرصتی ارزشمند برای زائران و مجاوران فراهم می‌آورد تا با بهره‌مندی از سخنان عالمان دین، معرفت خود را نسبت به آموزه‌های اسلامی افزایش داده و در مسیر خودسازی و تهذیب نفس گام بردارند.

بهره‌مندی از سخنرانی آیات عظام و حجج اسلام رحیم شرفی، کازرونی، سیدعلیرضا صدر حسینی و تولید معزز مهم‌ترین این برنامه‌هاست که هر روز پس از نماز ظهر در رواق امام خمینی (ره) برای عموم زائران و مجاوران قابل استماع است.

برنامه شبانگهی گفت‌وگو محور ویژه زائران عرب‌زبان با هدف شکل‌گیری گفت‌وگوهای معارفی خانوادگی با عنوان «امسیات الرمضانیه» دیگر برنامه سخنرانی در حرم مطهر در شب‌های ماه رمضان است که هر شب پس از برنامه‌های عمومی و رسمی در رواق دارالرحمة تا ساعت یک با مادام‌ادامه دارد.

■ افزایش معرفت و شناخت آیات قرآن

علاوه بر سخنرانی‌های مذهبی، برنامه‌های دیگری نیز در این راستا در حرم مطهر رضوی در ماه رمضان برگزار می‌شود که از آن جمله می‌توان به حضور خطیبان مختلف و شناخته شده در برنامه‌های تفسیر قرآن و سایر کتب دینی اشاره کرد. این برنامه‌ها فضای معنوی و روحانی خاصی در حرم مطهر رضوی ایجاد می‌کند و به زائران و مجاوران فرصت می‌دهد در این ماه پرفیض علاوه بر بهره‌مندی از برکات و فیوضات الهی، معرفت و شناخت خود را نیز نسبت به آیات وحی و کلام ائمه (ع) افزایش دهند.

علاوه بر کرسی‌های تفسیر قرآن با عنوان «دریای معرفت»، «پای منبر قرآن»، «آیه‌های خوشبختی» و... برنامه «امیر بیان، بیان امیر» با موضوع شرح تخصصی نهج البلاغه با حضور حجت الاسلام والمسلمین نطافت در رواق امام خمینی (ره) و برنامه «گلستان کلام» با موضوع شرح صحیفه سجاده در ایوان مقصوره (شبستان نهان‌وندی) از جمله این موارد است که عموم میهمانان حضرت (ع) می‌توانند در آن حضور یابند.

معرفی رواق کتاب و پایگاه‌های کتاب‌خوانی در حرم مطهر رضوی پذیرایی از میهمانان حضرت (علیه السلام) با کتاب

میهمان برنامه‌های منبر کتاب هستند و علاوه بر معرفی کتاب، متناسب با موضوع محوری مشخص شده به معرفی محتوای اثر می‌پردازند و پاسخگوی پرسش‌های مخاطبان هستند. پس از آن نیز شرکت‌کنندگان می‌توانند کتاب مورد علاقه خود را به امانت

زهرآزنگنه | اینجا جایی است که پس از لمس لحظات خوش زیارت، لذت دانش و آگاهی را در آن می‌چشید و چه چیزی بهتر از آنکه زیارت حرم مطهر عالم آل محمد (ع) با معرفتی مضاعف توأمان شود.

توجه به امر مهم مطالعه و افزایش فرهنگ کتاب‌خوانی در کشور، مسئولان آستان قدس رضوی را بر آن داشته تا فرصتی برای عموم زائران فراهم کنند تا دقایقی را هر چند اندک در این بارگاه علم و معرفت به تورق کتاب‌های مختلف بپردازند.

■ کمک به نهادینه کردن فرهنگ کتاب‌خوانی

سنگ بنای مکانی با نام «رواق کتاب» سال ۱۳۹۸ گذاشته شد، جایی در محل هشتی صحن قدس. قفسه‌ها یک به یک نصب شدند و ۱۰ هزار جلد کتابی که از سوی کتابخانه آستان قدس رضوی اهدا شده بود به تدریج جای خود را در این گنجینه پیدا کردند.

درهای این رواق به روی زائران آقا (ع) گشوده شد تا آن‌ها پس از لحظات معنوی زیارت، در زمان فراغتشان چند خطی هم کتاب مطالعه کنند. چندین ایستگاه مطالعه اصلی و ایستگاه‌های کوچک‌تر هم در نقاط مختلف صحن و سرای رضوی بر پا شد تا کتاب‌های تاریخی، دینی، ادبی و آموزشی مختلفی در دسترس زائران قرار گیرد. ایستگاه‌هایی که حالا در رواق دارالعباده به صورت خانوادگی و در رواق‌های نجمه خاتون (س) و دارالولایه به صورت شبانه‌روزی برای بانوان فعال است.

رواق کتاب مخصوص گروه سنی خاص یا قشر ویژه‌ای از زائران نیست و همه میهمانان حضرت (ع) می‌توانند همه روزه از ساعت ۸ تا ۱۹ از خدمات مختلف آن استفاده کنند. این رواق به عنوان یک مکان اختصاصی در نظر گرفته شده تا با فراهم کردن بستری برای مطالعه زائران و مجاوران، آنان را به فرهنگ کتاب‌خوانی تشویق و ترغیب کند. در واقع هدف اصلی معاونت تبلیغات اسلامی آستان قدس رضوی از راه‌اندازی رواق کتاب در حرم مطهر، نهادینه کردن فرهنگ کتاب‌خوانی و رفع نیازهای فرهنگی زائران و در نهایت کمک به افزایش کیفیت و کمیت و سرانه مطالعه در کشور بوده است.

■ رواقی برای همه زائران

خدمات رواق کتاب منحصر به ایجاد فضای مطالعه و در دسترس قرار دادن کتاب‌ها برای زائران نیست. در این رواق طرح‌ها و برنامه‌های مختلفی در حوزه کتاب‌خوانی به اجرا درمی‌آید که پروژه «منبر کتاب» یکی از مهم‌ترین آن‌هاست. استادان مختلف در حوزه کتاب و کتاب‌خوانی و نویسندگان

بگیرند و مطالعه کنند. منبر کتاب همه روزه ساعت ۹ صبح و ساعت ۱۶ عصر در این رواق برگزار می‌شود. هدف از این کار ایجاد بستر مناسب برای مطالعه زائران، مجاوران و البته حضور فعالان حوزه کتاب، نویسندگان، صاحب‌نظران و ناشران برای ارائه کتاب‌ها و آثارشان است.

همچنین در این رواق برنامه‌هایی برای رونمایی یا معرفی کتاب‌های تازه منتشر شده با حضور نویسندگان یا ناشران آن‌ها در نظر گرفته شده تا مخاطبان حوزه کتاب‌خوانی با آثار جدید نیز آشنا شوند.

برگزاری جلسات نقد و بررسی کتاب با حضور منتقدان و نویسندگان آن‌ها، برنامه‌های خوانش کتاب، برپایی جلسات قصه‌گویی و خاطره‌گویی و برگزاری برنامه حلقه معرفت کتاب از دیگر طرح‌های رواق کتاب است. علاوه بر این برگزاری مسابقات مختلف کتاب‌خوانی نیز از جمله برنامه‌های مهم آن محسوب می‌شود. ارائه کتاب متناسب با نیازهای زائران و عرضه محتوای غنی به مخاطبان در حرم مطهر رضوی مورد توجه مسئولان رواق کتاب بوده، به همین جهت طرح‌های برنامه‌ریزی شده در این رواق متناسب با رده سنی همه شرکت‌کنندگان در آن است. در رواق کتاب علاوه بر ایجاد محیطی برای کتاب‌خوانی بزرگسالان، برنامه‌های متنوعی نیز در حوزه کتاب برای کودکان و نوجوانان برگزار می‌شود. برگزاری «جنگ کتاب» با حضور استادان حوزه فرهنگ به صورت یک روز در هفته از جمله این موارد است. این برنامه با شرکت دو مجری و یک عروسک به نام هدهد برای کودکان و نوجوانان به اجرا درمی‌آید و پس از اجرای مسابقه به شرکت‌کنندگان هدیه‌ای تقدیم می‌شود.

شکلات

فاها آفاق | قرارشان ساعت ۴ فلکه آب بود. مطمئن بود نیم ساعتی بیشتر می‌شد که رسیده سرقرار، اما از رفیق

خوش‌قول دوران خدمتش، فرهاد خبری نبود. هرچه این پا و آن پا کرد نیامد. بنا بود دستش را بگیرد ببرد پیش اوستاکارش تا شاید کاری هم برای او ردیف کند، وگرنه کی می‌توانست محمدجواد را سرچایش نگه دارد. همیشه در حال بدو بدو بود. انگار بخواهد یک ساعت به ۲۴ ساعت روز اضافه کند، خواب و خوراک نداشت. هر چه بابایش می‌پرسید عجله داری کجای دنیا را بگیری هم گوشش بدهکار نبود. یکی توی سرش مدام می‌گفت حالا وقت ایستادن نیست. بیماری و عشق و عاشقی هم نتوانسته

بودند ترمزش را بکشند. منتها فرهاد داستانش فرق داشت، توی غربت سربازی دستش را گرفته بود و حالا نوبت او بود. بین زائرها چشم می‌چرخاند بلکه پیدایش کند. همان جا بود که پسر بچه را دید چادر مادرش را گرفته بود و یک‌ریز اشک می‌ریخت. نمی‌دانست چطور شد که از بساط کنار دستش یک بسته شکلات گرفت و رفت به سمت بچه و تعارف کرد. بچه آرام شد و دستش را دراز کرد. توی چند ثانیه دست‌های دیگری هم آمدند.

به خودش که آمد داشت ورودی باب الرضا (ع) میان میهمان‌های آقا شکلات پخش می‌کرد و فرهاد روبه‌رویش ایستاده بود که کجایی رفیق، نیم ساعت است دنبالت می‌گردم.

خدا معطل اسباب و علت نمی ماند!

روایت آدمی که سخت ترین روزهای زندگی اش را با اتفاق جالبی از سر گذرانده است

رنگ رمضان

اللهم
اجعل
سعی فی
مشکورا

خدایا سعی ام را
در این ماه سعی
مشکور قرار ده

«اهالی حرم» در میان صحن ها و رواق های حرم مطهر امام رضا (ع) ضبط شده است و در هر نوبت آن یکی از زائران قصه زندگی اش را تعریف می کند. این قسمت روایتی است از زندگی علی محمد احمدی رکن آبادی، زائر ۶۹ ساله اهل میبد.

«دینی» را به استان یزد سپرده بود. جالب اینکه سرگروه استان هم گردن نگرفته بود و کار پله پله آمده بود تا میبد. رنگ زدند که «میبدی ها باید آبروی استان رو حفظ کن!» قرار شد هفت هشت تا الهیات خوانده بنشینند و چهار تا کتاب دینی دبیرستان را بررسی کنند. من هم شدم یکی از آن ها و به چند جلسه نقدها و پیشنهادهای نوشتم. کار تمام شد و هیچ بحثی هم از پول و دستمزد نشده بود. یعنی از اول هم به چنین نیتی کار نکرده بودیم. ولی یک هفته بعد خبر دادند که «پولی به حسابتان آمده!» چه پولی؟ «پاداش جلسه های نقد و بررسی کتاب ها!» از تصویب در وزارتخانه تا واگذاری کتاب های دینی به یزد تا رسیدنش به میبد و قرار گرفتن من در بین کارشناس ها، همه اتفاق افتاد تا وسط بدترین وضع مالی، آن پاداش به حساب من واریز شود. فقط سریع رفتم و گرفتمش. بعد رفتم خانه و به دخترم گفتم: «دیگه نگران نباش، خدایه پولی رسوند!»

«مدرسه من چی می شه پس؟ یعنی دیگه پول نداریم دفتر و مداد بخریم؟» این سوآلی بود که دختر بزرگم از من پرسید. بچه حساسی بود و وقتی فهمیده بود حسابان ته کشیده است، خیلی نگران شده بود. تازه یک پیکان مدل هشتادویک خریده بودم. قبل تر یک پیکان پنجاهویک داشتیم. معلم هم بودم و وضع مالی من تعریفی نداشت، ولی پیش خودم گفتم: «زشته ماشین کهنه سوار می شم و می رم مدرسه!» این بود که دوسه تا وام گرفتم و پول ماشین تازه را جور کردم، ولی وقتی نوبت به قسط ها رسید، هر ماه فقط پنج شش هزار تومان ته حسابم باقی می ماند. در همه زندگی ام یادم نیست مثل آن دفعه کفگیرمان به ته دیگ خورده باشد. خیلی سخت می گذشت. ولی انگار خدا معطل اسباب و علت نمی ماند و همیشه از جایی می رساند که گمانش را نداری. کارهای خدا، وزارتخانه همان موقع تصمیم گرفته بود که در محتوای کتاب های درسی بازنگری کند. بعد بین همه کتاب ها، کتاب های رشته مایعنی

مناجات خوانی، یکی از برنامه های مورد استقبال زائران در ماه مبارک رمضان امسال است

خلوت با خدا در ماه میهمانی خدا

برنامه هاست که اهل دعا و انس با خدا با آن آشنایی دیرینه دارند. این دعای معنوی نیز در رواق امام خمینی (ره) هر شب ساعت ۲۰:۳۰ مزمزه

می شود. پخش دعای سحر در لحظات ملکوتی پیش از اذان صبح بخش دیگری از این برنامه هاست که صدای آن از طریق صوت سراسری حرم مطهر به گوش همه زائران می رسد.

مهدی رسولی به ترتیب در سه دهه اول تا سوم این ماه آن را مزمزه می کنند. نوبت دوم مناجات خوانی حرم مطهر نیز توسط وحید حامد مقدم در ساعت ۲۳/۳۰ در ایوان مقصوره مسجد گوهرشاد برگزار می شود. سومین نوبت مناجات خوانی هم ساعت ۵ صبح در شبستان علوی و با اجرای عادل خسرو است. آخرین نوبت نیز در مدرسه دودر در ساعت ۲۳/۳۰ هر شب توسط امیر کرمانشاهی است.

■ مزمزه دعا در حرم مطهر امام معصوم (ع)

علاوه بر مناجات خوانی به عنوان یکی از برنامه های پرطرفدار، تلاوت ادعیه دیگری نیز در فضای ملکوتی بارگاه حضرت رضا (ع) همزمان با روزها و شب های نورانی ماه مبارک رمضان خوانده می شود. یکی از این موارد قرائت دعای افتتاح در رواق امام خمینی (ره) در ساعت ۲۰ هر شب است که در سایر صحن ها و رواق های حرم مطهر رضوی نیز از طریق پخش صوت سراسری برای عموم زائران قابل شنیدن است. قرائت دعای ابو حمزه ثمالی نیز بخش دیگری از این

■ زهر از نگنه | نیمه های شب های ماه

رمضان لحظه های نابی است برای مؤمنان که می خواهند با پروردگارشان مناجات کنند. بندگانی که به میهمانی خدا رفته اند و با او راز و نیاز می کنند و چه زیباست که این لحظه های باشکوه ارتباط با خداوند تبارک و تعالی در آستان ملکوتی حضرت ثامن الحجج علی بن موسی الرضا (ع) رقم بخورد.

■ رسم دیرینه شب زنده داران در ماه مبارک

مناجات خوانی از مهم ترین سنت های شب زنده دارانی است که در روزهای ماه مبارک رمضان روزه داری کرده اند. این مراسم پرفیض شب های این ماه در بسیاری از اماکن برگزار می شود و مورد استقبال مردم قرار می گیرد. حرم مطهر رضوی نیز یکی از اماکن مقدسی است که این مراسم معنوی همه ساله در آن اجرا می شود. مراسم مناجات خوانی در ماه مبارک رمضان امسال نیز از شب اول تا پایان ماه با عنوان «سحرهای حرم» در چهار نوبت برگزار می شود. نوبت اول ساعت ۱۲ بامداد در رواق امام خمینی (ره) است که محمد رضا بذری، وحید حامد مقدم و

از اینجا تا مشهد به عمره

غصه پاهای از کار افتاده توی خنده های مستانه اش گم می شوند. این است که توی جدل با شیر زنگ زده باز پرسید: «نگفتی بی بی دلت هوای کجارو کرده؟» پیرزن آه کشید. گفت: «قربون صاحب اسمت ننه. از اینجا تا مشهد به عمره، مو هم که بی دست و پا و گرنه می گفتم زیارت». غلامرضا آه بی بی را دید که رفت بالا و ابر شد. گفت: «قربون سینه ات بی بی، پامی خواسی چی، این آه که تو کشیدی تا مشهد رسید».

صدایش را بالاتر برد که: «حالا بناس کجا بری؟ نکنه هوس اسکی کردی؟» بی بی باز خندید و گفت: «غلام رضا شکر، صد بار شکر. منتها ننه خو مو هم ناسلامتی دل داروم. اسکی که نه ولی تادم در گاهی بشه بروم بد نیس». جواب داد: «ها معلومه دل داری رو گنم شیطونی های جوونیت رو؟» بی بی گفت: «دس وردار غلوم» و صدای خنده اش بلندتر شد. غلامرضا می دانست کمی دیگر سربه سر پیرزن بگذارد،

■ فاحا آفاق | گفت: غلوم رضا زانو هام

دیگه گوش به فرمونوم نیستن. شنید: فداسرت ننه، یه غلومی هس که همه بازار رو حریفه و گوش به فرمونته. زانو سی چیته؟ بی بی خندید. غلامرضا هم با اینکه توی مطبخ با شیر آب ور می رفت، خنده اش را هم شنید، هم دید. می دانست پیرزن روی تخت زهوار در رفته جهازش نشسته و زانوهایش عین چوب خشک از تخت آویزان اند. عرق روی پیشانی اش را گرفت و

بوسه بر آستانات

وقتی چشم‌ها به گنبد طلایی‌اش می‌افتد، قلب می‌لرزد و اشک‌ها روان می‌شود. وقتی می‌خواهیم وارد حریم حرم‌ش شویم، دست بر سینه می‌گذاریم و سلام می‌دهیم. وقتی اذن ورود می‌گیریم و داخل خانه می‌شویم، دوست داریم در و دیوار آستانش را بوسه‌باران کنیم. این جملات شاید برایتان خاطره زیارت را تداعی کند، زیرا حس و حالی است که اغلب هنگام زیارت امام رثوف (ع) تجربه کرده‌ایم. امام همیشه زنده است، اما اینکه که می‌خواهیم طعم حضور معنوی‌اش را با زیارت بجشیم، دوست داریم جای جای حرمش را بوسه‌باران کنیم. از خود پرسیده‌اید بوسیدن این اجسام چه ارتباطی با آن امام معصوم (ع) دارد؟

مرقد و ضریح ائمه معصومین (ع) برای شیعیان از حرمت بالایی برخوردار است. آیت‌الله العظمی مکارم شیرازی با ارائه مستندات بر پایه قرآن و روایات‌ها به برخی پرسش‌ها در این مورد پاسخ گفته است. آیا می‌دانید در قرآن کریم چندین بار به این مسئله اشاره شده است و اشیای بی‌جان به اذن خداوند صاحب اثر شده‌اند؟

برای مثال، در قرآن مجید آمده است وقتی حضرت یوسف (ع) خود را به برادرانش معرفی کرد و آن‌ها را مورد غفو و بخشش قرار داد، به آن‌ها گفت: پیراهنم را با خود نزد پدرم ببرید و بر صورتش افکنید تا دیدگانش بینا شود. (سوره یوسف، آیه ۳۹) سپس در جای دیگری از همین سوره آمده است: چون مژده‌دهنده نزد پدر آمد، پیراهن را بر صورت پدر افکند و یعقوب بینایی خود را باز یافت. (سوره یوسف، آیه ۶۹) پیراهن حضرت یوسف (ع) به سبب مجاورت با ایشان و به فرمان خداوند، صاحب اثر شد.

در سوره طه در ضمن نقل ماجرای حضرت موسی (ع)، خداوند متعال سخن از صندوقچه‌ای می‌فرماید که یادگاری از حضرت موسی (ع) و مایه آرامش بنی اسرائیل بوده است. ماجرای این صندوقچه به زمان تولد حضرت موسی (ع) برمی‌گردد که مادر حضرت موسی (ع) از ترس مأموران، کودک خود را در آن گذاشت و در رود نیل رها کرد. این صندوقچه برای بنی اسرائیل بسیار مقدس بوده است.

همچنین در سنت پیامبر (ص) هم مشابه این رفتار آمده است. در صحیح بخاری نقل شده است: «پیامبر (ص) را در حالی دیدم که حجر الاسود را لمس می‌کرد و می‌بوسید». (صحیح بخاری، ج ۲، ص ۶۱) بر همین مناسبت که همه مسلمین جهان هنگام زیارت خانه خدا برای لمس کردن و بوسیدن حجر الاسود صف می‌کشند.

باید توجه داشت بوسیدن مرقد ائمه (ع) از روی «محبت» است نه از روی «عبودیت»، شاید به همین دلیل باشد که زیارت‌کنندگان معصومین (ع) علاوه بر عرض ارادت به ایشان، با بوسه‌باران زیارتگاه آن بزرگواران آرامش می‌یابند و تبرک می‌جویند.

به خاطر داشته باشیم بوسیدن در دیوار اماکن متبرکه به منظور عرض ارادت و تبرک جستن هر چند منعی ندارد اما برخی زائران هنگام زیارت اصرار بر بوسیدن ضریح متبرک ائمه (ع) دارند. بوسیدن ضریح جز آنکه نشانه عشق، ادب و احترام است، معنی دیگری ندارد، بنابراین اگر حرم شلوع باشد برای نشان دادن عشق، محبت و احترام، احتراز از بوسیدن بهتر است و این به معنی آن نیست که بخشی از اعمال و آداب زیارت انجام نشده و زیارتتان ناتمام مانده بلکه رعایت احوال دیگر زائران به عمل صواب نزدیک‌تر است.

آموزش مفاهیم دینی و آداب زیارت در قالب بازی و سرگرمی به کودکان

رواقی برای میهمانان کوچک آقا

این ابتکار با توجه به نیاز خانواده‌ها به حضور در فضای معنوی حرم مطهر به همراه کودکان خردسالان، طراحی و اجرا شده است.

در این رواق، برنامه‌های متنوعی برای سرگرم کردن و آموزش کودکان طراحی شده است. بازی‌های تمرکزی با استفاده از آهن‌ربا، بازی‌های حرکتی و قصه‌گویی با محوریت زندگی امام رضا (ع) از جمله این برنامه‌ها هستند. هر کودک می‌تواند ۱۵ تا ۲۰ دقیقه همراه یکی از والدینش در این رواق حضور داشته باشد. روزانه حدود ۷۰۰ کودک از خدمات این مکان بهره‌مند می‌شوند و ۱۸ مربی و مراقب به صورت روزانه و ۱۵۰ نفر به صورت هفتگی در این رواق به ارائه خدمات می‌پردازند. این برنامه‌ها با در نظر گرفتن علایق کودکان خردسال و به منظور ایجاد تجربه‌ای مثبت و خاطره‌انگیز برای آن‌ها طراحی شده‌اند.

■ برنامه‌های ماه مبارک برای کودکان و نوجوانان

برگزاری جشن تکلیف دختران برای زائران در رواق کبوترانه در نوبت عصر و اجرای برنامه «سلام بچه‌ها»، اجرای جنگ کودک، قصه‌گویی، آداب زیارت، نمایش خلاق و مسابقه در رواق دارالحججه (عج) و رواق کتاب در ساعات مختلف شب، برنامه‌های متنوعی هستند که در ایام ماه مبارک رمضان برای زائران کودک مشرف شده به حرم مطهر اجرا می‌شوند. پایگاه سیار کودکانه با اجرای برنامه‌های بهار دل‌ها (مهدویت)، شکوفه‌های نور (مفاهیم قرآنی) و یار مهربان (کتاب و کتاب‌خوانی) در قالب طرح «همراه با کبوتران رضوی» دیگر برنامه‌هایی هستند که عصرها و شب‌ها در رواق‌های امام خمینی (ره)، دارالحججه (عج) و دارالولایه برگزار می‌شوند.

بخش بعدی برنامه‌ها ویژه زائران نوجوان حضرت (ع) است که در قالب جشن روزه‌اولی‌ها و ویژه دانش‌آموزان پانزده ساله (پسر) با ظرفیت ۱۱۰ نفر دانش‌آموز همراه با پدرشان برگزار می‌شود. این برنامه شامل اجرای سرود، قرائت یک جزء قرآن مجید، جنگ همراه با مسابقه و اهدای جوایز (۱۵ برنامه) است که در این ماه مبارک ساعت ۱۵:۳۰ در رواق دارالهدایه برپا می‌شود.

«ترنم و حی» نیز ویژه برنامه افطاری برای دانش‌آموزان پهنه حاشیه شهر مشهد است که شامل اجرای یک حزب قرآن، سخنرانی و بیان نکات تربیتی و معرفتی، استفاده از کلبه‌های دخترانه، مسابقه و... است.

زهرا زنگنه | رواق کودک حرم مطهر امام رضا (ع) مکانی شاد و آموزنده برای کودکان زائر است که با هدف آشنایی کودکان با معارف دینی و ایجاد خاطره‌ای خوش از زیارت حرم مطهر رضوی طراحی شده است. این رواق با فضایی رنگارنگ و جذاب، برنامه‌های متنوعی را برای کودکان ارائه می‌دهد تا در کنار بازی و سرگرمی، مفاهیم دینی را نیز بیاموزند.

■ رواقی برای میزبانی از کودکان

هدف از ایجاد رواق کودک، آشنایی کودکان با معارف دینی و ایجاد خاطره‌ای خوش از زیارت امام رضا (ع) است. مسئولان آستان قدس رضوی معتقدند کودکان باید از همان سنین کودکی با معارف دینی آشنا شوند و زیارت حرم مطهر حضرت (ع) برای آن‌ها خاطره‌ای شیرین و به یاد ماندنی باشد.

رواق کودک با نام «کبوترانه» فضایی وسیع و ایمن است که کودکان در آن می‌توانند در فضایی شاد و مفرح بازی کنند، نقاشی بکشند، کاردستی درست کنند، نمایش‌های مذهبی تماشا کنند، مسابقه دهند و با داستان‌های آموزنده آشنا شوند. ۷۰۰ خدمه خانم و ۱۵۰ مربی متخصص در زمینه مشاوره، روان‌شناسی و آموزش کودکان در این رواق به کودکان ۵ تا ۹ سال خدمت‌رسانی می‌کنند. غرفه‌های سینما، پرده‌خوانی، بازی، پازل چوبی، رنگ‌کاری، کارگاه قرآنی و حرم‌شناسی در کنار برگزاری مراسم مذهبی و جشن‌های تکلیف از جمله برنامه‌های مختلف رواق کودک است. این رواق همه‌روزه از ساعت ۹ تا ۱۹ به‌غیر از روزهای خاص در ضلع شرقی صحن پیامبر اعظم (ص)، ایوان باب‌الکاکم (ع)، ضلع شمالی میزبان زائران کوچک امام رضا (ع) است.

■ پذیرش روزانه ۷۰۰ زائر خردسال در رواق کودک

آستان قدس رضوی به منظور تسهیل زیارت برای خانواده‌های دارای کودکان زیر پنج سال، رواق خردسال را در حرم مطهر رضوی افتتاح کرد. این اقدام پس از ایجاد رواق کودک برای کودکان ۵ تا ۹ سال صورت گرفت، زیرا رواق کودک شرایط پذیرش خردسالان را نداشت. رواق خردسالان که مساحتی حدود ۱۵۰ مترمربع دارد، محیطی امن و مناسب را برای سرگرمی خردسالان ایجاد کرده است.

بهار

درخت‌ها دارند شکوفه می‌دهند. من توی حرم نشسته‌ام. بابا و مامان هم هستند. من هم مثل بابا و مامان دعا می‌کنم. سبزه‌ها و گل‌ها دارند سبز می‌شوند. می‌گویم خدا جان، هوا کمی گرم‌تر شده، همه خانه تکانی کرده‌اند. همه جا تمیز شده بهار دارد کم کم از راه می‌رسد. من خیلی خوش‌حالم، برای این همه اتفاق قشنگ، برای این همه تمیزی، برای این همه گل و شکوفه، خدایا ممنون که بهار را آوردی!

لباس درخت

الان یادم آمد درخت خانه لباس نو پوشیده، یک لباس گل‌گلی، من هم دلم یک لباس گل‌گلی می‌خواهد، سفید با گل‌های صورتی تا وقتی بپوشمش مثل درخت خانه باشم، قشنگ و با مزه. خدایا به حق امام رضا که الان من و خیلی از بچه‌های دیگر میهمانش هستیم، می‌شود جیب باباها را پر از پول کن تا همه بچه‌ها لباس گل‌گلی داشته باشند.

فکرهای جدید

انگار دعا کردن توی حرم بهتر از خانه یا هر جای دیگری است. وقتی سال جدید می‌شود خیلی چیزها عوض می‌شود. خیلی چیزهای خراب دور ریخته می‌شود. من هم می‌خواهم هر چیز خرابی دارم دور بریزم. اسباب بازی‌های خراب، جوراب‌های خراب، و حتی فکرهای خراب و بد و به درد نخوری که توی کله‌ام دارم. حالا که میهمان امام رضا (علیه‌السلام) هستم، دلم می‌خواهد به جایشان کلی فکرهای خوب بگذارم. باید بروم و شروع کنم. خدا جان امیدوارم تو هم از کارهایم و فکرهای جدیدم خوش حال شوی!

عیدی

دلم می‌خواهد عید که شد کلی عیدی جمع کنم. عیدی‌ها را توی قلکم بگذارم تا زیاد و زیادتر شوند. جیرینگ، جیرینگ، جیرینگ. آن وقت با پول عیدی‌ها هر چیزی خواستم بخرم. یک گل‌سر برای خودم و یک روسری برای مامان، یک جوراب برای داداش کوچولو و یک خودکار برای بابا! خدایا امسال عیدی زیادی بگیرم.

دعاهای کودکان کنار امام رضا (ع)

نویسنده: لیلا فیاضی

نذر

چند روزی می‌شود
نذر کرده مادرم
تا بیاید مشهدت
ای امام محترم

مادرم گفته به من
نام زیبایت رضاست
مهربانی با همه
گنبد زردت طلاست

کاشکی نزدیک بود
گنبد و صحنه به ما
میهمانت می‌شدیم
در تمام فصل‌ها

شاکر: عبدالله علی‌پور
تصویرگر: زهرا امین‌نظر

درس نماز

مادرم برایم یک سجاده قشنگ
دوخت. یک سجاده آبی قشنگ.
مادرم گفت: وقتی کنار ما برای
نماز می‌ایستی، تو هم باید یک
سجاده داشته باشی. خیلی خیلی
خوشحال شدم. روز بعد صبح خیلی زود،
خروس همسایه با قوقولی قوقو همه را
از خواب ناز و شیرین بیدار کرد. هنوز چند
دقیقه نگذشته بود که کوچه ما از صدای اذان پر
شد. مادرم، مادر بزرگم و پدرم سجاده‌هایشان را پهن
کردند. من هم کنارشان سجاده جدید آبی‌ام را باز کردم.
وقتی سجاده‌ام را پهن کردم، احساس کردم پروانه‌های
رنگارنگ با هم دورش به پرواز در آمدند.
سجاده‌ام شبیه آسمان آبی بود که یک تسیح ۱۰۰ ستاره
و مَه‌ری مانند خورشید توی دلش می‌درخشید. خیلی خیلی
قشنگ بود. «بسم الله الرحمن الرحيم» گفتیم و همه مشغول
نماز خواندن شدیم، وقتی نمازمان تمام شد، به مادرم گفتم:
دقت کردی توی سجاده‌ام خورشید و آسمان و ستاره همه
کنار هم هستند، فقط ماه نیست. مادرم گفت: خودت ماه
هستی! آن قدر ماهی که از حالا داری کارهای خوب را تمرین
می‌کنی تا زمانش که رسید بتوانی کاری که وظیفه‌ات است
را خوب و عالی انجام دهی. به مادرم گفتم: نماز خواندن
خیلی خوب است. صبح زود برای نماز بیدار شدن هم خیلی
خوب است. از همین روز اول از نماز یک چیزی یاد گرفتم.
امروز از نماز یاد گرفتم همیشه سحر خیز باشم. نماز ما را از
تنبلی دور می‌کند. ما را زرنک و سحر خیز می‌کند.

نویسنده و تصویرگر: طاهره عرفانی

از شروع
به پایان
برسید

پایان

شروع

مهدی (عج) آقا جان بیا

می دهم یک کاسه آب
 من درخت خانه را
 تا دبستان می برم
 خواهرم پروانه را

تا تو را خندان کنم
 می کنم هی کار خوب
 بچه ای گل می شوم
 صبح تا بعد از غروب

مهربان تر می شوم
 با همه همسایه ها
 کارهایم را ببین
 مهدی آقا جان بیا

صبح ها نان می خرم
 من برای مادرم
 جمعه با مادر بزرگ
 می روم حتما حرم

شاعر: نیا افشاری

زیارت

هستم الان در مسافر خانه من
آن طرف تر گنبد و گلدسته هاست
مثل گنجشکی دلم پر می کشد
مشهد آقا چه خوب و با صفاست

شاعر: آذر صادقیان

تصویرگر: زهرا امسانفر

حس و حال خوب رفتن تا حرم
ساعتی قبل از طلوع آفتاب
رد شدن از کفشداری صبح زود
پا برهنه توی صحن انقلاب

می روم مانند سال قبل شاد
از کنار حوض ها، فواره ها
می روم با مادرم پیدا کنم
مسجد زیبای گوهر شاد را

در کنار مادر و بابای خود
باشما مشغول صحبت می شوم
لذتی در قلب خود حس می کنم
غرق در عطر زیارت می شوم

